

NAJSVÄTEJŠIA OBETA SVÄTEJ OMŠE V DOKUMENTOCH TRIDENTSKÉHO KONCILU

**NAJSVÄTEJŠIA
OBETA SVÄTEJ OMŠE
V
DOKUMENTOCH
TRIDENTSKÉHO KONCILU**

Pre vnútornú potrebu/pre študijné účely

---

www.tridentskaomsa.weebly.com

OBSAH

ČASŤ PRVÁ. NAJSVÄTEJŠIA OBETA SVÄTEJ OMŠE V DEKRÉTOCH A KÁNONOCH TRIDENTSKÉHO KONCILU.....	7
DEKRÉT O SVIATOSTIACH. 7. zasadnutie.....	8
KÁNONY O SVIATOSTIACH VO VŠEOBECNOSTI	8
DEKRÉT O NAJSVÄTEJŠEJ SVIATOSTI EUCHARISTIE. 13. zasadnutie... 	11
HLAVA 1. Skutočná prítomnosť nášho Pána Ježiša Krista v najsvätejšej sviatosti Eucharistie	11
HLAVA 2. Ustanovenie tejto Najsvätejšej sviatosti	12
HLAVA 3. Najsvätejšia Eucharistia prevyšuje ostatné sviatosti.....	13
HLAVA 4. Premenenie podstát (transsubstanciácia)	13
HLAVA 5. Kult a uctievanie prislúchajúce tejto Najsvätejšej sviatosti	13
HLAVA 6. Uchovávanie najsvätejšej sviatosti Eucharistie a jej odnášanie chorým.....	14
HLAVA 7. Príprava na hodné prijatie najsvätejšej Eucharistie	14
HLAVA 8. Požívanie tejto obdivuhodnej sviatosti	15
KÁNONY O NAJSVÄTEJŠEJ SVIATOSTI EUCHARISTIE.....	16
UČENIE O PRIJÍMANÍ POD OBIDVOMA SPÔSOBMI A O PRIJÍMANÍ BATOLIAT. 21. zasadnutie.....	19
HLAVA 1. Božie právo neukladá laikom alebo necelebrujúcim duchovným, aby prijímali pod oboma spôsobmi.....	19
HLAVA 2. Moc Cirkvi pri vysluhovaní sviatosti Eucharistie	20
HLAVA 3. Kristus je prijímaný celý a úplný a ako pravá sviatosť i pod jedným alebo druhým spôsobom.....	20
HLAVA 4. Malé deti nie sú povinné prijímať sviatosť Eucharistie. 21	
KÁNONY O PRIJÍMANÍ POD OBIDVOMA SPÔSOBMI A O PRIJÍMANÍ BATOLIAT	21

UČENIE O OBETE SVÄTEJ OMŠE. 22. zasadnutie.....	22
HLAVA 1. Ustanovenie obety svätej omše.....	22
HLAVA 2. Viditeľná obeta je zmierna obeta za živých a mŕtvych. .	23
HLAVA 3. Omše na počesť svätých.....	24
HLAVA 4. Omšový kánon	24
HLAVA 5. Slávnostné bohoslužobné ceremónie omše	24
HLAVA 6. Omša, pri ktorej prijíma iba kňaz.....	24
HLAVA 7. Voda, ktorá musí byť primiešaná k obetnému vínu	25
HLAVA 8. Omša sa nemá vo všeobecnosti slúžiť v ľudovej reči; tajomstvá omše treba ľudu vysvetľovať.....	25
HLAVA 9. Úvod k nasledujúcim kánonom.....	25
KÁNONY O NAJSVÄTEJŠEJ OBETE OMŠE.....	26
Dekrét o tom, čo je potrebné zachovávať a čoho sa vystríhať pri slávení omše.....	27
ČASŤ DRUHÁ. NAJSVÄTEJŠIA OBETA SVÄTEJ OMŠE PODĽA TRIDENTSKÉHO KATECHIZMU	30
O SVIATOSTIACH VŠEOBECNE.....	33
O SVIATOSTI OLTÁRNEJ.....	52
PRÍLOHA. DOGMY KATOLÍCKEJ CIRKVI O SVÄTEJ OMŠI.....	97
EUCCHARISTIA AKO OBETA.....	99

**NAJSVÄTEJŠIA
OBETA SVÄTEJ OMŠE
V
DOKUMENTOCH
TRIDENTSKÉHO KONCILU**

Tridentký koncil (1545-1563)

Text je prevzatý z:

- **THE CANONS AND DECREES OF THE SACRED AND ECUMENICAL COUNCIL OF TRENT.** London, C. Dolman, 61, New Bond Street. 1848.
- **DOKUMENTY TRIDENTSKÉHO KONCILU.** (Imprimatur: Dominicus card. Duka OP, Archiepiscopus Pragensis et primas Bohemiae. Prot. n. 4493/2014. Pragae die 21. Maii A. D. MMXIV. Krystal OP. 2015.

Dogmatické texty sú prevzaté z knihy:

- **Josef Neuner, Heinrich Roos. VIERA CIRKVI V ÚRADNÝCH DOKUMENTOCH JEJ MAGISTÉRIA.** (Imprimatur: Mons. Dominicus Tóth, Eppus - Vicarius generalis, Tyrnaviae, die 14. 6. 1995, Nr. 2265/95. Dobrá kniha. 1995).

Pozn. Tu používané spojenie „nech je exkomunikovaný“ je v latinskom orig. uvádzané ako „anathema sit“ - niekedy prekladané ako „nech je prekliaty“ (pozri Gal. 1, 8)

ČASŤ PRVÁ

NAJSVÄTEJŠIA OBETA SVÄTEJ OMŠE V DEKRÉTOCH A KÁNONOC TRIDENTSKÉHO KONCILU

DEKRÉT O SVIATOSTIACH. 7. ZASADNUTIE

Úvod

Na záver spásonosného učenia o ospravedlnení, ktoré otcovia na poslednom zasadnutí jednomyselne vyhlásili, sa vidí primerané hovoriť o svätých sviatostiach Cirkvi, ktorými sa každá pravá spravodlivosť buď začína, alebo začatá vzrastá, alebo keď sa stratí, tak sa napravuje. Preto, aby sa odstránili omyly a vykorenili bludy týkajúce sa svätých sviatostí, ktoré hoci ich už naši otcovia kedysi odsúdili, ale v súčasnosti boli opäť oživené, alebo nanovo vynájdené a ktoré mimoriadne škodia čistote katolíckej Cirkvi a spáse duší, sa posvätná ekumenická Tridentská synoda riadne zhromaždená v Duchu Svätom za predsedníctva tých istých legátov Apoštolskej stolice, vo vernej nadväznosti na učenie Svätého písma, apoštolskú tradíciu a súhlas iných koncilov a otcov, rozhodla ustanoviť a deklarovat' predložené kánony, s úmyslom, že s pomocou Božieho Ducha neskôr uverejní zvyšné kánony, ktoré chýbajú na završenie diela, ktoré On začal.

KÁNONY O SVIATOSTIACH VO VŠEOBECNOSTI

Kánon 1.

Kto hovorí, že všetky sviatosti Nového zákona neustanovil náš Pán Ježiš Kristus, alebo že je ich viac alebo menej ako sedem, totiž: krst, birmovanie, Eucharistia, pokánie, posledné pomazanie, rád a manželstvo, alebo že niektorá z týchto siedmich nie je vlastne a skutočne sviatosťou, nech je exkomunikovaný.

Kánon 2.

Kto hovorí, že práve tieto sviatosti Nového zákona sa nelíšia od sviatostí Starého zákona, iba že ceremónie a vonkajšie obrady sú iné, nech je exkomunikovaný.

Kánon 3.

Kto hovorí, že medzi týmito siedmimi sviatosťami je taká rovnosť, že z nijakého hľadiska jedna nie je významnejšia ako druhá, nech je exkomunikovaný.

Kánon 4.

Kto hovorí, že sviatosti Nového zákona nie sú potrebné na spásu, ale že sú zbytočné a že ľudia môžu bez nich alebo bez túžby po nich iba skrze vieru dosiahnuť od Boha milosť ospravedlnenia - aj keď nie sú všetky pre každého jednotlivého potrebné - nech je exkomunikovaný.

Kánon 5.

Kto hovorí, že tieto sviatosti boli ustanovené len na to, aby živili vieru, nech je exkomunikovaný.

Kánon 6.

Kto hovorí, že sviatosti Nového zákona neobsahujú milosť, ktorú naznačujú, alebo že neudelujú milosť tým, ktorí jej nekladú nijakú prekážku, ako keby boli iba vonkajšími znakmi skrze vieru prijatej milosti alebo ospravedlnenia, alebo akými si znakmi prijatého kresťanského vyznania, ktorými sa pred ľuďmi rozoznávajú veriaci od neveriacich, nech je exkomunikovaný.

Kánon 7.

Kto hovorí, že milosť sa týmito sviatosťami, nakoľko to závisí od Boha, neudeluje vždy a všetkým, aj keď sú náležite prijímané, ale len niekedy a niektorým, nech je exkomunikovaný.

Kánon 8.

Kto hovorí, že sviatosťami Nového zákona sa neudeluje milosť silou vykonaného obradu (ex opere operato), ale že na dosiahnutie milosti stačí iba viera v Božie prisľúbenie, nech je exkomunikovaný.

Kánon 9.

Kto hovorí, že troma sviatosťami, totiž krstom, birmovaním a rádom sa nevtláča do duše sviatostný charakter, t. j. určitý duchovný a nezmazateľný znak, takže ich nemožno opakovať, nech je exkomunikovaný.

Kánon 10.

Kto hovorí, že všetci kresťania majú moc nad slovom a nad vysluhovaním všetkých sviatostí, nech je exkomunikovaný.

Kánon 11.

Kto hovorí, že u vysluhovateľov pri utváraní a vysluhovaní sviatostí sa nevyžaduje aspoň úmysel robiť to, čo robí Cirkev, nech je exkomunikovaný.

Kánon 12.

Kto hovorí, že vysluhovateľ, nachádzajúci sa v ťažkom hriechu, neutvára alebo neudeluje sviatosť, aj keď zachová všetko podstatné, čo k utvoreniu alebo udeleniu sviatosti patrí, nech je exkomunikovaný.

Kánon 13.

Kto hovorí, že prijaté a schválené obrady katolíckej Cirkvi, zvyčajne používané pri slávnostnom vysluhovaní sviatostí, možno podceňovať, alebo že ich vysluhovateľ môže bezhriешne podľa ľubovôle vynechať, alebo že každý pastier Cirkvi ich môže zameniť za iné, nové, nech je exkomunikovaný.

DEKRÉT O NAJSVÄTEJŠEJ SVIATOSTI EUCHARISTIE. 13. ZASADNUTIE

Posvätná všeobecná a generálna tridentská synoda, riadne zhromaždená v Duchu Svätom za predsedníctva legáta svätej Apoštolskej stolice a nuncia, sa nie bez osobitného vedenia a riadenia Ducha Svätého zhromaždila na to, aby vysvetlila pravé a starobylé učenie o viere, o sviatostiach a aby poskytla liek proti všetkým bludom a iným veľmi vážnym pohromám, ktorými je v našich dňoch Božia Cirkev žalostne trápená a zo všetkých strán kmásaná. A od samého začiatku mala v úmysle to, aby vytrhala aj s koreňom burinu odsúdeniahodných bludov a rozkolov, ktoré nepriateľ v našich nešťastných časoch rozosial vo vierouke, požívaní a uctievaní najsvätejšej Eucharistie; tú predsa náš Spasiteľ zanechal svojej Cirkvi ako symbol jej jednoty a lásky, ktorou chcel mať kresťanov medzi sebou združených a spojených.

A tak tá istá posvätná synoda, podávajúc zdravé a čisté učenie o tejto úctyhodnej a Božej sviatosti Eucharistie, učenie, ktoré katolícka Cirkev, poučená naším Pánom Ježišom Kristom a jeho apoštolmi a poučená Duchom Svätým, ktorý jej vždy vnukal všetku pravdu, vždy zachovávala a bude zachovávať až do konca sveta, všetkým veriacim v Krista zakazuje, aby sa odteraz neopovážili o najsvätejšej Eucharistii inak veriť, učiť alebo kázať, než ako je to v tomto dekréte vysvetlené a definované.

HLAVA 1. Skutočná prítomnosť nášho Pána Ježiša Krista v najsvätejšej sviatosti Eucharistie

Svätá synoda na začiatku otvorene a bezvýhradne učí a vyznáva, že vo vznešenej sviatosti svätej Eucharistie po konsekrácii chleba a vína je náš Pán Ježiš Kristus ako pravý Boh a človek prítomný ozajstne, skutočne a podstatne pod spôsobom týchto zmyslami vnímateľných vecí. A nie je v tom ani nijaké protirečenie, že náš Spasiteľ podľa svojho prirodzeného spôsobu existencie stále sedí v nebi po pravici Otcovej a že predsa je na mnohých iných miestach podľa svojej podstaty pre nás

sviatostne prítomný, a síce takým spôsobom existencie, ktorý slovami sotva môžeme vyjadriť, ktorý však predsa rozumom, osvieteným vierou, pochopiť môžeme a o ktorom stále musíme veriť, že je pre Boha možný.

Tak totiž všetci naši predchodcovia, ktorí žili v pravej Kristovej Cirkvi a o tejto Najsvätejšej sviatosti hovorili, otvorene vyznali, že náš Vykupiteľ túto obdivuhodnú sviatosť ustanovil pri Poslednej večeri, keď po požehnaní chleba a vína jasnými a zreteľnými slovami dosvedčil, že im dáva svoje vlastné telo a krv. Tieto slová, ktoré uvádzajú svätí evanjelisti, a potom ich opakoval svätý Pavol, obsahujú jasne ten vlastný a zjavný význam, v akom ich chápali Otcovia; preto je vskutku zvrchovane nehodnou neprístojnou, keď ich niektorí škriepni a zvrátení ľudia naprotiveň všeobecnému vedomiu Cirkvi degradujú na bezobsažné a obrazné zvraty, v ktorých by o pravde Kristovho tela a krvi nebolo ani reči. Cirkev ako stĺp a pevný základ pravdy sa od týchto ako diabolských výmyslov bezbožných ľudí odvracia a so srdcom plným vd'aky stále uznáva toto vznešené Kristovo dobrodenie.

HLAVA 2. Ustanovenie tejto Najsvätejšej sviatosti

Keď náš Spasiteľ odchádzal z tohto sveta k Otcovi, ustanovil teda túto sviatosť, v ktorej akoby vyliat bohatstvá svojej Božej lásky na ľudí, „ustanoviac pamiatku na svoje obdivuhodné skutky“ (Ž 110, 4) a prikázal, aby sme v jeho prijímaní slávili jeho pamiatku a zvestovali jeho smrť, kým nepríde. Chcel, aby sa táto sviatosť prijímala ako duchovný pokrm duší, ktorým sú živé a posilňované, žijúc zo života toho, ktorý povedal: „Ten, čo mňa požíva, bude zo mňa žiť“ (Jn 6, 57) a ako protijed, ktorý nás oslobodzuje od každodenných hriechov a chráni pred smrteľnými hriechmi.

Okrem toho chcel, aby táto sviatosť bola závdavkom našej budúcej slávy a večného šťastia a symbolom toho jedného tela, ktorého Hlavou je on sám a ku ktorému máme byť podľa jeho vôle pripojení ako údy tesnými zväzkami viery, nádeje a lásky, aby sme všetci hovorili to isté, aby nebolo medzi nami žiadne rozdelenie.

HLAVA 3. Najsvätejšia Eucharistia prevyšuje ostatné sviatosti

Najsvätejšia Eucharistia má s ostatnými sviatosťami spoločné to, že je znamením posvätnej veci a viditeľnou podobou neviditeľnej milosti. Avšak u nej je vynikajúce a jedinečné to, že ostatné sviatosti majú posväcujúcu silu iba vtedy, keď ich niekto prijíma, kým v Eucharistii sa nachádza sám pôvodca svätosti pred jej prijatím. Apoštoli totiž ešte neprijali Eucharistiu z rúk Pána, keď on už v pravde prehlásil, že to, čo dáva, je jeho telo. A v Cirkvi bola vždy táto viera, že hneď po konsekrácii je pod spôsobom chleba a vína pravé telo nášho Pána a jeho pravá krv aj spolu s jeho dušou a Božstvom. A síce telo pod spôsobom chleba a krv pod spôsobom vína mocou (konsekračných) slov. Avšak aj telo pod spôsobom vína a krv pod spôsobom chleba a duša pod oboma spôsobmi mocou toho prirodzeného spojenia a spolupatričnosti, ktorej dôsledkom sú vzájomne spojené tieto časti Krista Pána, ktorý už vstal z mŕtvych a viac už neumiera (Rim 6, 9), a nakoniec aj Božstvo v dôsledku jeho hypostatického spojenia s telom a dušou. A tak je úplne pravdivé, že každý jeden spôsob obsahuje práve toľko, ako aj obidve. Celý a úplný Kristus je totiž prítomný pod spôsobom chleba a to v každej jej čiastke a takisto je celý prítomný pod spôsobom vína a v jeho častiach.

HLAVA 4. Premenenie podstát (transsubstanciácia)

Pretože Kristus, náš Vykupiteľ, povedal, že to, čo obetoval pod spôsobom chleba, je skutočne jeho telo, Božia Cirkev bola o tom vždy presvedčená a táto svätá synoda to teraz opäť vyhlasuje: konsekráciou chleba a vína sa uskutočňuje zmena celej podstaty chleba na podstatu tela Krista, nášho Pána, a celej podstaty vína na podstatu jeho krvi. A túto zmenu katolícka Cirkev vhodne a vo vlastnom zmysle nazvala premenením podstát (transsubstanciáciou).

HLAVA 5. Kult a uctievanie prislúchajúce tejto Najsvätejšej sviatosti

A tak niet pochybnosti, že všetci veriaci podľa obyčaje, ktorá bola v katolíckej Cirkvi vždy praktizovaná, majú tejto Najsvätejšej sviatosti pri uctievaní preukazovať ten kult poklony (*cultus laetiae*), ktorý sme povinní preukazovať pravému Bohu. A hoci ju Kristus Pán ustanovil,

aby bola ako pokrm, nie je preto menej poklonyhodná. Veríme totiž, že je v nej prítomný ten istý Boh, o ktorom večný Otec povedal, keď ho uvádzal na svet: „Nech sa mu klaňajú všetci Boží anjeli“ (Hebr 1, 6), pred ktorým mudrci padli na kolená a klaňali sa mu (Mt 2, 11), a podľa svedectva Písma (Mt 28, 17) apoštoli sa mu v Galilei klaňali.

Svätá synoda mimo to prehlasuje, že v Božej Cirkvi sa ujal svätý a veľmi zbožný zvyk, že sa každoročne zvláštnym a slávnostným dňom uctieva a dôstojne oslavuje táto preslávná a prevelebná sviatosť a že sa v sprievodoch úctivo a s poctami nosí po uliciach a verejných miestach. Je totiž celkom správne, aby sa stanovili určité posvätné dni, počas ktorých by všetci kresťania zvláštnym a mimoriadnym spôsobom vyjadrili svoju vdáčnú spomienku na spoločného Pána a Vykupiteľa za tak nevýslovné a vskutku Božie dobrodenia, ktorým sa sprítomňuje jeho víťazstvo a triumf nad smrťou. A bolo treba, aby týmto spôsobom víťazná pravda slávila triumf nad lžou a bludom, aby jej protivníci tvárou v tvár takejto žiare a takej radosti celej Cirkvi buď zoslabli a zlomení zahynuli, alebo aby, potupení a skrúšení hanbou, sa raz napravili.

HLAVA 6. Uchovávanie najsvätejšej sviatosti Eucharistie a jej odnášanie chorým

Obyčaj uchovávať vo svätyni posvätnú Eucharistiю je tak starobylý, že ho poznalo už storočie, v ktorom sa konal Nicejský koncil. Ďalej to, že sa má ona posvätná Eucharistia donášať chorým a za týmto účelom že sa má starostlivo uchovávať v kostoloch (odhliadnuc od toho, že je to samo o sebe najviac spravodlivé a rozumné), sa nachádza v predpisoch premnohých koncilov a je to zachované ako prastará zvyklosť katolíckej Cirkvi. Preto táto svätá synoda stanovila, aby sa táto úplne spasiteľná a nutná zvyklosť zachovala.

HLAVA 7. Príprava na hodné prijatie najsvätejšej Eucharistie

Keďže sa nepatrí, aby ktokoľvek k nejakej posvätnnej funkcii pristupoval inak ako so svätým zmýšľaním, tak určite tým viac sa musí kresťan, ktorý pozná svätosť a Boží pôvod tejto sviatosti, chrániť toho,

aby sa k jej prijatiu nepriblížil bez veľkej úcty a svätého zmýšľania, zvlášť keď u apoštola čítame slová plné varovania: „kto je a pije nehodne, je a pije si odsúdenie, pretože nerozoznáva telo Pána.“ Preto tomu, kto chce prijímať, je potrebné pripomenúť jeho príkaz: „Človek nech sa skúma!“ Cirkevná zvyklosť potom objasňuje, že ono skúmanie je nutné, aby nikto, kto si je vedomý smrteľného hriechu, akokoľvek by nad ním pociťoval ľútosť, sa nepriblížil k posvätnej Eucharistii bez predchádzajúcej sviatostnej spovede. A táto posvätná synoda rozhodla, že toto má byť navždy zachované všetkými kresťanmi, aj onými kňazmi, ktorí majú povinnosť slúžiť svätú omšu, iba ak by nebol dostupný spovedník. V takom prípade, ak si to vyžaduje nutnosť a kňaz bez predchádzajúcej spovede celebruje, nech sa čo najskôr vyspovedá.

HLAVA 8. Požívanie tejto obdivuhodnej sviatosti

Pokiaľ sa potom jedná o prijímanie, správne a múdro naši Otcovia rozlišovali tri spôsoby prijímania tejto svätej sviatosti. Učili, že niektorí, totiž hriešnici, ju prijímajú iba sviatostným spôsobom. Iní, že iba duchovne, čo sa týka tých, ktorí požívajúc onen predložený nebeský chlieb túžbou, pociťujú jeho plody a užitočnosť živou vierou, ktorá sa prejavuje skutkami lásky. Konečne tretí ju prijímajú súčasne sviatostne aj duchovne; to sú tí, ktorí sa vopred skúmajú a pripravujú, aby k tomuto Božiemu stolu pristúpili, súc odetí do svadobného rúcha.

Pri svätom prijímaní však bol v Cirkvi vždy obyčaj, že laici dostávali sväté prijímanie od kňazov; kňazi potom, ktorí slúžili omšu, že prijímali sami. A tento obyčaj ako taký, ktorý siaha až k apoštolskej tradícii, má byť právom a po zásluže zachovaný.

Konečne svätá synoda otcovsky povzbudzuje, žiada a zaprisahá pre milosrdenstvo nášho Boha, aby sa všetci aj jednotliví ľudia, ktorí nesú meno kresťanov, v tomto znamení jednoty, v tomto pute lásky a v tomto symbole svornosti už konečne zhodli a zjednotili, a pamätajúc na takú vznešenosť a tak mimoriadnu lásku Ježiša Krista, nášho Pána, ktorý dal svoju milovanú dušu ako cenu našej spásy a svoje telo nám dal na konzumáciu, aby v tomto svätom tajomstve jeho tela a krvi s takou stálosťou a pevnosťou viery, s takou zbožnosťou ducha, s takou svätosťou a klaňaním, verili a uctievali ich, aby mohli často prijímať

onen nadprirodzený chlieb; a ten aby pre nich bol životom duše a večným zdravím mysle, ktorého mocou budú posilňovaní, aby mohli z cesty tohto biedneho putovania v cudzine prejsť do nebeskej vlasti, kde budú požívať bez akéhokoľvek závoja ten istý anjelský chlieb, ktorý teraz jedia skrytý pod posvätnými spôsobmi.

Pretože však nestačí vypovedať pravdu, pokiaľ nie sú odhalené a odmietnuté bludy, rozhodla sa svätá synoda pripojiť tieto kánony, aby všetci, ktorí už spoznali katolícke učenie, tiež chápali, ktorých bludov sa majú vyvarovať a vystríhať.

KÁNONY O NAJSVÄTEJŠEJ SVIATOSTI EUCHARISTIE

Kánon 1.

Kto popiera, že v sviatosti najsvätejšej Eucharistie je prítomné opravdivo, skutočne a podstatne telo a krv spolu s dušou a Božstvom nášho Pána Ježiša Krista, a teda že je prítomný celý Kristus, a tvrdí, že je v nej iba ako v znaku alebo obraze alebo v účinnosti, nech je exkomunikovaný.

Kánon 2.

Kto hovorí, že v najsvätejšej sviatosti Eucharistie zostáva podstata chleba a vína súčasne s telom a krvou nášho Pána Ježiša Krista, a popiera tú podivuhodnú a jedinečnú premenu celej podstaty chleba na telo a celej podstaty vína na krv, pričom zostávajú iba spôsoby chleba a vína, a túto premenu katolícka Cirkev veľmi vhodne nazýva premenením podstát (transsubstantiatio), nech je exkomunikovaný.

Kánon 3.

Kto popiera, že v prevelebnej sviatosti Eucharistie pod každým spôsobom alebo po oddelení v jednotlivých častiach každého zo spôsobov je obsiahnutý celý Kristus, nech je exkomunikovaný.

Kánon 4.

Kto hovorí, že v obdivuhodnej sviatosti Eucharistie po konsekrácii nie je telo a krv nášho Pána Ježiša Krista, ale že je len pri jej užívaní, keď sa

prijíma, nie však predtým alebo potom, a že v konsekrovaných hostiách či partikulách, ktoré sa po prijímaní uchovávajú alebo zvyšujú, nezostáva pravé telo Pánovo, nech je exkomunikovaný.

Kánon 5.

Kto hovorí, že hlavné ovocie najsvätejšej Eucharistie pozostáva v odpustení hriechov alebo že z nej nepochádzajú nijaké iné účinky, nech je exkomunikovaný.

Kánon 6.

Kto hovorí, že vo svätej sviatosti Eucharistie sa Kristus, jednorodený Syn Boží, nemá uctievať kultom klaňania (*latriae*), prejavovaným aj navonok a preto sa nemá ani uctievať osobitným vonkajším slávnostným slávením a nemá sa slávnostne niest' v procesiách podľa chvályhodného a všeobecného obradu a obyčaje svätej Cirkvi, alebo že sa nemá verejne ukazovať ľudu, aby sa jej klaňal, a že tí, čo sa jej klaňajú, sú modloslužobníci, nech je exkomunikovaný.

Kánon 7.

Kto hovorí, že nie je dovolené uchovávať svätú Eucharistiu vo svätostánku, ale že ju treba hneď po konsekrácii nevyhnutne rozdať prítomným; alebo že nie je dovolené slávnostne ju odnášať chorým, nech je exkomunikovaný.

Kánon 8.

Kto hovorí, že Kristus, podávaný v Eucharistii, sa požíva iba duchovne, a nie aj sviatostne a skutočne, nech je exkomunikovaný.

Kánon 9.

Kto popiera, že všetci a jednotliví veriaci oboch pohlaví, keď dosiahnu vek rozoznávania, sú povinní každoročne aspoň na Veľkú noc pristúpiť k prijímaniu podľa prikázania svätej matky Cirkvi, nech je exkomunikovaný.

Kánon 10.

Kto hovorí, že kňaz pri slávení Eucharistie nesmie sám sebe podať prijímanie, nech je exkomunikovaný.

Kánon 11.

Kto hovorí, že viera sama je dostatočnou prípravou na prijatie najsvätejšej sviatosti Eucharistie, nech je exkomunikovaný.

A aby sa taká sviatosť neprijímala nehodne, a preto na smrť a odsúdenie, tento svätý koncil ustanovuje a vyhlasuje, že tí, ktorých svedomie je obťažované smrteľným hriechom, hoci by sa akokoľvek domnievali, že majú ľútosť, predsa sa nevyhnutne musia predtým sviatostne vyspovedať, ak sa môžu dostať k nejakému spovedníkovi. Kto by sa však opovážil vyučovať, kázať alebo zaťato tvrdiť alebo hájiť na verejnej dišpute opak, nech je tým samým považovaný za exkomunikovaného.

UČENIE O PRIJÍMANÍ POD OBIDVOMA SPÔSOBMI A O PRIJÍMANÍ BATOLIAT.21. zasadnutie.

Posvätná, všeobecná a generálna tridentská synoda, v Duchu Svätom riadne zhromaždená za predsedníctva legátov Apoštolskej stolice, keď praktiky zlého ducha na rôznych miestach ohľadom vznešenej a presvätej sviatosti Eucharistie rozšírili rozličné druhy bludov, pre ktoré v niektorých provinciách, ako sa zdá, mnohí odpadli od katolíckej viery a poslušnosti, považovala za vhodné na tomto mieste vyložiť to, čo patrí k prijímaniu pod obidvoma spôsobmi a prijímaniu detí. Preto všetkým kresťanom zakazuje, aby sa odteraz o týchto veciach odvažovali veriť alebo učiť alebo kázať inak, než ako je v týchto dekrétach vyložené a stanovené.

HLAVA 1. Božie právo neukladá laikom alebo necelebrujúcim duchovným, aby prijímali pod oboma spôsobmi.

Preto táto svätá synoda, poučená Duchom Svätým, ktorý je duchom múdrosti a rozumu, duchom rady a zbožnosti, ako aj nasledujúc úsudok a obyčaj Cirkvi samotnej, prehlasuje a učí, že žiadne Božie prikázanie nezaväzuje laikov a necelebrujúcich duchovných k prijímaniu Eucharistie pod obidvoma spôsobmi, a že bez ujmy na viere žiadnym spôsobom nemožno pochybovať o tom, že im prijímanie len pod jedným spôsobom postačuje ku spáse. Akokoľvek totiž Kristus Pán pri poslednej večeri túto ctihodnú sviatosť ustanovil pod spôsobom chleba a vína a odovzdal apoštolom, napriek tomu ono ustanovenie a odovzdanie nesmerujú k tomu, aby z rozhodnutia Pána všetci kresťania boli zaviazaní k prijímaniu pod oboma spôsobmi.

Avšak ani z onej reči u Jána v 6. kapitole nemožno správne vyčítať, že by prijímanie pod oboma spôsobmi bolo Pánom prikázané, a tak to vyplýva aj z rôznych výkladov svätých Otcov a učiteľ'ov. Lebo ten, ktorý povedal: „Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život“, ten tiež povedal: „Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky“. A ten, ktorý povedal: „Kto je moje telo a pije moju krv, má

večný život," ten tiež povedal: „Chlieb, ktorý ja dávam, je moje telo za život sveta.“ A konečne ten, ktorý povedal: „Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom“, ten však tiež povedal: „Kto je tento chlieb, bude žiť naveky.“

HLAVA 2. Moc Cirkvi pri vysluhovaní sviatosti Eucharistie

Okrem toho [svätá synoda] vyhlasuje: Cirkev mala vždy túto moc, aby vo vysluhovaní sviatostí, zachovajúc bez ujmy ich podstatu, ustanovila alebo pozmenila to, čo vzhľadom na rozmanitosť pomerov, časov a miest považovala za užitočnejšie pre prijímajúcich (sviatostí), alebo vzhľadom na úctu voči sviatostiam. Zdá sa, že Apoštol to dost' jasne naznačil slovami: „Nech nás takto každý pokladá za Kristových služobníkov a správcov Božích tajomstiev.“ (1 Kor 4, 1) A dá sa dostatočne dokázať, že on sám túto moc používal tak v mnohých iných veciach, ako aj práve v tejto sviatosti (*Eucharistii*). Potom, ako určil viaceré veci so zreteľom na jej používanie, povedal totiž: „Ostatné zariadim, keď prídem.“ (1 Kor 11, 34) Akokoľvek od počiatku kresťanského náboženstva bolo nezriedka používané prijímanie pod obidvoma spôsobmi, napriek tomu sa v priebehu času tento obyčaj zásadne zmenil. Preto svätá Matka Cirkev s vedomím svojej autority pri správe sviatostí, vedená závažnými a spravodlivými dôvodmi, schválila tento obyčaj prijímania pod jedným spôsobom a stanovila, že má platiť ako zákon; a ten nie je bez autority Cirkvi dovolené ani zavrhnúť ani svojvoľne meniť.

HLAVA 3. Kristus je prijímaný celý a úplný a ako pravá sviatosť i pod jedným alebo druhým spôsobom.

Okrem toho [svätá synoda] prehlasuje, že akokoľvek náš Vykupiteľ, ako bolo vyššie povedané, pri onej poslednej večeri ustanovil a apoštolom odovzdal túto sviatosť pod oboma spôsobmi, napriek tomu je treba vyznávať, že celý a úplný Kristus a pravá sviatosť sa tiež prijíma len pod jedným spôsobom; a preto, čo sa týka plodov, nie sú tí, ktorí prijímajú iba pod jedným spôsobom, pripravení o žiadnu milosť potrebnú ku spáse.

HLAVA 4. Malé deti nie sú povinné prijímať sviatosť Eucharistie.

Konečne tá istá svätá synoda učí, že malé deti, ktoré nemajú užívanie rozumu, nie sú viazané žiadnou povinnosťou pristúpiť k prijímaniu sviatostnej Eucharistie; ved' potom, čo boli znovuzrodené krstným kúpeľom a pričlenené ku Kristovi, nemôžu v tomto veku stratiť onu už získanú milosť Božích detí. Avšak preto nemožno zavrhovat' starý vek, ak sa tento obyčaj na niektorých miestach niekedy zachovával. Lebo akokoľvek títo tak svätí Otcovia v onej dobe mali pre svoj postup prijateľný dôvod, napriek tomu je na druhej strane treba bezpochyby veriť, že tak nerobili v domnienke, že je to nutné k spáse.

**KÁNONY O PRIJÍMANÍ POD OBIDVOMA SPÔSOBMI A
O PRIJÍMANÍ BATOLIAT**

Kánon 1.

Kto hovorí, že všetci a jednotliví veriaci musia podľa Božieho prikázania alebo z nevyhnutnosti pre spásu prijímať oba spôsoby najsvätejšej sviatosti Eucharistie, nech je exkomunikovaný.

Kánon 2.

Kto hovorí, že svätú katolícku Cirkev neviedli oprávnené príčiny a dôvody, aby laikom a klerikom (kňazom) nesláviacim Eucharistiu podávala prijímanie iba pod spôsobom chleba, alebo že sa v tomto mýlila, nech je exkomunikovaný.

Kánon 3.

Kto popiera, že sa celý a úplný Kristus, prameň a pôvodca všetkých milostí, prijíma iba pod samotným spôsobom chleba, pretože sa, ako to niektorí nesprávne tvrdia, neprijíma podľa ustanovenia samotného Krista pod obidvoma spôsobmi, nech je exkomunikovaný.

Kánon 4.

Kto hovorí, že prijímanie Eucharistie je potrebné aj pre batol'atá pred dosiahnutím veku rozoznávania, nech je exkomunikovaný.

UČENIE O OBETE SVÄTEJ OMŠE. 22. ZASADNUTIE

Posvätná, všeobecná a generálna tridentská synoda, v Duchu Svätom riadne zhromaždená za predsedníctva legátov Apoštolskej stolice, vedená snahou, aby vo Svätej katolíckej Cirkvi bola zachovaná stará, pevná a v každom ohľade dokonalá viera a učenie o veľkom tajomstve Eucharistie, a aby [táto viera] bola po vyhnaní bludov a heréz uchovávaná vo svojej čistote, osvietená Duchom svätým o Eucharistii ako o pravej a jedinečnej obete, učí, prehlasuje a veriacemu ľudu ukladá veriť to, čo nasleduje:

HLAVA 1. Ustanovenie obety svätej omše

Pretože (ako svedčí apoštol Pavol) v Starom zákone v dôsledku slabosti levitického kňazstva zdokonalenia nebolo, musel (z nariadenia Boha, milosrdného Otca) povstať iný kňaz podľa rádu Melchizedecha, náš Pán Ježiš Kristus, ktorý mohol všetkých, čo mali byť posvätení, zdokonaliť a priviesť k svätosti (porov. Hebr 10, 14).

Tento náš Boh a Pán sa síce chcel raz na oltári kríža v smrti priniesť ako obeta Bohu Otcovi, aby tak odtiaľ zaistil (naše) večné vykúpenie. Keďže však jeho kňazstvo smrťou nemalo zaniknúť, chcel pri Poslednej večeri, v tú noc, keď bol zradený, svojej milovanej neveste Cirkvi zanechať viditeľnú obetu, ako to vyžaduje prirodzenosť ľudí; v tejto obete sa sprítomňuje tá krvavá obeta, ktorá mala byť raz prinesená na kríži, aby jej pamiatka zostala zachovaná až do konca sveta a aby jej spásna sila bola aplikovaná na odpustenie hriechov, ktorých sa denne dopúšťame. Vyhlásil o sebe, že bol ustanovený za kňaza naveky podľa rádu Melchizedecha (porov. Ž 109, 4); priniesol Bohu Otcovi svoje telo a svoju krv pod spôsobmi chleba a vína, podal ich apoštolom (ktorí boli vtedy ustanovení za kňazov Nového zákona) pod tými istými znakmi, aby ich požili, a im a ich nástupcom v kňazstve rozkázal, aby túto obetu prinášali, keď povedal: „Toto robte na moju pamiatku...“ Lk 22, 19; 1 Kor 11, 24). Katolícka Cirkev to vždy takto chápala a učila.

Po slávení starej paschy, ktorú zástup synov Izraela obetoval na pamiatku východu z Egypta, ustanovil novú paschu, seba samého, aby bol Cirkvou prostredníctvom kňazov obetovaný pod viditeľnými znakmi na pamiatku svojho prechodu z tohto sveta k Otcovi, keď nás vyliatím svojej krvi vykúpil a vytrhol z moci tmy a preniesol do svojho kráľovstva (Kol 1, 13).

Toto je tá čistá obeta, ktorá nemôže byť poškrvená nijakou nehodnosťou alebo zlobou tých, čo ju prinášajú, o ktorej Pán skrze Malachiáša predpovedal, že bude prinášaná jeho menu, ktoré bude veľké medzi pohanskými národmi, na každom mieste ako čistá obeta; na ňu apoštol Pavol v Prvom liste Korint'anom nie nejasne naráža, keď hovorí, že tí, čo sa poškrvnili účasťou na stole démonov, nemôžu mať účasť na stole Pánovom (1 Kor 10, 21), pričom pod pojmom „stôl“ chápe v obidvoch prípadoch oltár. Je to ďalej tá obeta, ktorej rozličné žertvy v čase prirodzeného zákona a zjaveného Zákona boli predobrazom, pretože ona všetky dobrá, ktoré boli nimi naznačené, uzatvára v sebe ako ich naplnenie a zdokonalenie.

HLAVA 2. Viditeľná obeta je zmierna obeta za živých a mŕtvych.

Pretože v tejto Božej obete, ktorá sa vykonáva v omši, je prítomný ten istý Kristus a obetuje sa nekrvavým spôsobom ten istý Kristus, ktorý sa raz na kríži obetoval krvavým spôsobom, svätý koncil učí, že táto obeta je skutočnou zmiernou obetou a ňou sa spôsobuje, že „dosahujeme milosrdenstvo a nachádzame milosť a pomoc v pravom čase“ (Hebr 4, 16), keď pred Boha predstupujeme s priamym srdcom, so správnou vierou, s bázňou a úctou, s ľútosťou a pokáním. Zmierení touto obetou udeľuje Pán milosť a dar pokánia a odpúšťa previnenia a hriechy, aj keby boli akokoľvek veľké. Pretože je to ten istý obetný dar a je to ten istý, ktorý sa teraz obetuje službou kňazov a ktorý vtedy sám seba obetoval na kríži, len spôsob obetovania je rozličný. Plody onej, totiž krvavej obety sa prijímajú v hojnej miere v tejto nekrvavej obete; a tak sa touto (nekrvavou) obetou tamtá (krvavá) obeta nijakým spôsobom neumenšuje. A preto sa náležite prináša podľa tradície apoštolov nielen za hriechy, tresty, zadosťučinenia a iné potreby živých veriacich, ale aj za zomrelých v Kristovi, ktorí ešte nie sú dokonale očistení.

HLAVA 3. Omše na počesť svätých

A hoci Cirkev občas slávieva omše na uctenie a na pamiatku svätých, predsa neučí, že sa obeta prináša im, ale iba Bohu, ktorý ich korunoval. Preto ani kňaz nehovorí: „prinášam ti, Peter a Pavol, obetu“, ale vzdáva vd'aky Bohu za ich víťazstvá a prosí o ich ochranu, „aby láskavo orodovali za nás v nebi tí, ktorých pamiatku slávime na zemi“.

HLAVA 4. Omšový kánon

Keďže sväté veci treba vysluhovať sväto a to je zo všetkých obiet tá najsvätejšia, katolícka Cirkev pred mnohými storočiami ustanovila posvätný kánon, aby sa hodne a dôstojne prinášala a prijímala. On je bez akéhokoľvek omylu a neobsahuje nič, čo by naskrze nedýchalo svätosťou a nábožnosťou a nedvíhalo mysle obetujúcich k Bohu. Pozostáva totiž zo slov samého Pána a z tradície apoštolov a z nábožných ustanovení svätých pápežov.

HLAVA 5. Slávnostné bohoslužobné ceremónie omše

Ľudská prirodzenosť je taká, že sa bez vonkajšej opory nemôže ľahko pozdvihnúť k meditácii o Božích veciach. Preto Cirkev, láskavá matka, ustanovila určité obrady, aby sa totiž v omši vyslovovalo niečo potichu, niečo nahlas; takisto použila bohoslužobné ceremónie, ako sú žehnania bohaté na tajomstvá, svetlá, kadidlo, rúcha a mnohé iné podobné veci podľa apoštolského nariadenia a tradície. Tým sa i vznešenosť takej obety má vtlačať do vedomia a prostredníctvom týchto viditeľných znakov náboženstva a nábožnosti sa má podnecovať myseľ veriacich ku kontemplácii vznešených vecí, ktoré sa skrývajú v tejto obete.

HLAVA 6. Omša, pri ktorej prijíma iba kňaz

Je želaním presvätého koncilu, aby veriaci prítomní na omšiach mali účasť na Eucharistii nielen duchovnou túžbou, ale aj sviatostným prijímaním, aby sa tak k nim dostalo čo najhojnejšie ovocie tejto najsvätejšej obety. Keď sa to však vždy nedeje, koncil preto

neodsudzuje tie omše, v ktorých sviatostne prijíma iba kňaz, ako súkromné a nedovolené, ale ich schvaľuje a odporúča. Ved' aj tieto omše treba považovať za verejné čiastočne preto, že v nich ľud duchovne prijíma, čiastočne preto, že ich slávi kňaz ako verejný služobník Cirkvi nielen pre seba, ale pre všetkých veriacich, ktorí patria ku Kristovmu telu.

HLAVA 7. Voda, ktorá musí byť primiešaná k obetnému vínu

Svätý koncil napomína ďalej, že pre kňaza platí predpis Cirkvi, aby do vína, ktoré sa obetuje v kalichu, bola primiešaná voda, a to preto, že sa verí, že aj Kristus tak urobil, ale aj preto, že z jeho boku vyšla voda spolu s krvou. Toto tajomstvo sa pripomína týmto zmiešaním. A keďže sa v Zjavení svätého Jána národy nazývajú vodou, predstavuje sa tu spojenie veriaceho ľudu s Kristom Hlavou.

HLAVA 8. Omša sa nemá vo všeobecnosti slúžiť v ľudovej reči; tajomstvá omše treba ľudu vysvetľovať

Hoci omša obsahuje pre veriaci ľud veľa poučného, predsa sa Otcom nevidelo vhodné, aby sa všeobecne slávila v ľudovej reči. Preto majú byť zachované všade v každom kostole staré, svätou rímskou Cirkvou, matkou a učiteľkou všetkých cirkví, schválené obrady. Aby však Kristove ovce nehladovali a aby „malučkí neprosili o chlieb a nikto by im ho nelámal“ (Plač 4, 4), svätý koncil prikazuje pastierom a všetkým, čo sú poverení starostlivosťou o duše, aby často počas slávenia omší sami osobne alebo prostredníctvom iných vysvetľovali to, čo sa pri omši číta, a okrem iného aby najmä v nedele a sviatky vysvetlili niektoré z tajomstiev tejto najsvätejšej obety.

HLAVA 9. Úvod k nasledujúcim kánonom

Pretože sa však proti tejto starobylej viere, založenej na presvätom evanjeliu, apoštolskej tradícii a učení svätých Otcov, v tejto dobe rozšírili mnohé bludy a hocikým je všeličo učené a pretriasané, rozhodla svätá synoda po mnohých ťažkých a zreľých prejednávaniach týchto vecí za jednomyselného súhlasu všetkých, že týmito

pripojenými kánonmi bude zavrhnuté a zo svätej Cirkvi odstránené všetko, čo tejto najčistejšie viere a posvätnej náuke odporuje.

KÁNONY O NAJSVÄTEJŠEJ OBETE OMŠE

Kánon 1.

Kto hovorí, že v omši sa neobetuje Bohu pravá a vlastná obeta, alebo že obetný úkon nespočíva v ničom inom, iba že sa nám Kristus dáva za pokrm, nech je exkomunikovaný.

Kánon 2.

Kto hovorí, že slovami „*Toto robte na moju pamiatku*“ Kristus neustanovil apoštolov za kňazov, alebo že nenariadil, aby oni sami a iní kňazi obetovali jeho telo a krv, nech je exkomunikovaný.

Kánon 3.

Kto hovorí, že obeta omše je iba vzdávaním chvály alebo vd'aky, alebo že je holou pripomienkou obety vykonanej na kríži, ale že nie je zmiernou obetou, alebo že osoží iba prijímajúcemu a že sa nemá obetovať za živých alebo zosnulých, za hriechy, tresty, zadosťučinenia a iné potreby, nech je exkomunikovaný.

Kánon 4.

Kto hovorí, že obeta omše je rúhaním voči najsvätejšej Kristovej obete vykonanej na kríži, alebo že umenšuje jej hodnotu, nech je exkomunikovaný.

Kánon 5.

Kto hovorí, že je čosi neslýchané, keď sa slávia omše k úcte svätých na dosiahnutie ich príhovoru u Boha, ako to chce Cirkev, nech je exkomunikovaný.

Kánon 6.

Kto hovorí, že omšový kánon obsahuje omyly a že preto ho treba zrušiť, nech je exkomunikovaný.

Kánon 7.

Kto hovorí, že bohoslužobné ceremónie, rúcha a vonkajšie znaky, ktoré pri slávení omši používa katolícka Cirkev, sú skôr podnecovaním na bezbožnosť ako prostriedkami slúžiacimi nábožnosti, nech je exkomunikovaný.

Kánon 8.

Kto hovorí, že omše, pri ktorých sviatostne prijíma iba kňaz, sú nedovolené a že ich preto treba zrušiť, nech je exkomunikovaný.

Kánon 9.

Kto hovorí, že obrad rímskej Cirkvi, pri ktorom sa časť kánonu a konsekračné slová vyslovujú potichu, treba odsúdiť, alebo že omša sa má sláviť iba v ľudovej reči, alebo že do obetného vína v kalichu sa nemá primiešať voda, lebo je to vraj proti Kristovmu ustanoveniu, nech je exkomunikovaný.

**DEKRÉT O TOM, ČO JE POTREBNÉ ZACHOVÁVAŤ A ČOHO SA VYSTRÍHAŤ
PRI SLÁVENÍ OMŠE**

Každý, kto si uvedomí, že vo svätých písmach je zlorečeným nazývaný ten, kto dielo Božie koná nedbalo, ľahko spozná, akú veľkú starostlivosť treba venovať tomu, aby najsvätejšia omšová obeta sa slávila so všetkou náboženskou slávnosťou a úctou. Ak teda nutne svedčíme, že konanie žiadneho diela nemôže byť pre kresťanov tak sväté a Božie, ako toto strašné tajomstvo, v ktorom sa ona životodarná obeta, ktorou sme zmierení s Bohom Otcom, prostredníctvom kňazov denne prináša na oltári, potom je tiež dostatočne zrejmé, že treba všetko úsilie a starostlivosť venovať tomu, aby táto obeta bola vykonávaná so všetkou možnou vnútornou bezúhonnosťou a čistotou srdca a so všetkými znameniami vonkajšej uzobranosti a zbožnosti.

Pretože sa potom ako vinou zlých časov, tak ľudskou nedbalosťou a mrzkosťou vkradlo mnohé, čo odporuje dôstojnosti takej obety, a aby sa obnovila povinná úcta a slávenie k Božej chvále i k povzneseniu veriaceho ľudu, rozhodla svätá synoda, že biskupom ako miestnym ordinárom náleží starostlivosť a záväzok zakazovať a dôsledne zvnútra

[Cirkvi] vykoreniť všetko to, čo zaviedla lakomosť, modloslužba alebo neúcta, ktorá sotva môže byť oddelená od bezbožnosti, alebo povery čoby falošnej napodobovateľky pravej zbožnosti.

A aby sa mnohé vyjadrilo stručne: najprv, pokiaľ sa týka lakomosti, úplne sa zakazujú akékoľvek podmienky platieb, dohovoru a čokoľvek sa dáva pre slúženie nových omší, ako aj nevhodné vyžadovanie nedobrovoľných almužien, kedy skôr než o žiadosť ide o vynucovanie, a všetko to, čo nie je príliš vzdialené od svätokupeckej neprávosti alebo aspoň od hanebnej hrabivosti. Potom, aby sa vylúčila neúcta: všetci majú vo svojich diecézach zakázať, aby potulujúci sa a neznámy kňaz smel slúžiť omše. Mimo to nie je dovolené nikomu, kto je verejným a notorickým zločincom, buď prisluhovať pri oltári alebo byť prítomný bohoslužbám. A nech sa netrpí, aby táto svätá obeta bola ako svetskými, tak rehol'nými kňazmi prinášaná v súkromných domoch a vôbec mimo kostol a mimo tie miesta určené iba k Božiemu kultu, ktoré sú týmito ordinármi takto označené a vizitované; a tiež vtedy nie, kým tí, ktorí budú prítomní, slušne usporiadaným vzhl'adom a správaním nedajú na vedomosť, že sa hodljajú zúčastniť nielen telesne, ale aj mysl'ou a zbožne zanieteným srdcom.

Z kostolov potom má byť vylúčená taká hudba, kde sa s organom alebo so spevom mieša niečo neviazané alebo nečisté, rovnako tak všetky svetské činnosti, prázdne, a preto bezbožné reči, chodenie po kostole, lomoz a hluk; aby bolo vidieť a aby bolo možné povedať, že dom Boží je domom modlitby.

Konečne, aby nebol daný žiadny priestor povere, majú svojimi výnosmi, ktoré budú opatrené trestnými sankciami, dbať na to, aby kňazi neslúžili omše v iné ako stanovené doby, ani aby pri slávení omší nepoužívali iné obrady a modlitby než tie, ktoré sú schválené Cirkvou a osvedčené častým a chvályhodným užívaním.

Z kostola majú úplne odstrániť slúženie určitého počtu omší s istým počtom sviec¹, čo je vynálezom viac poverčivého kultu než

---

¹ Pre určité kategórie omší bol niekde partikulárnym právom stanovený istý počet sviec pri oltári (popr. pri katafalku - podľa toho, o akú "triedu" pohrebu či zádušnej omše sa jednalo). Tak to bývalo najmä v kláštorných a kapitulných kostoloch, kde sa denne slávil rôzne "typy" bohoslužieb (konventné, pohrebné za spolubratov, mariánske ...)

pravej zbožnosti, a majú poučovať ľud, aké sú a od koho pravdepodobne pochádzajú tak vzácne a nebeské plody tejto najsvätejšej obety. Tiež nech napomínajú ľud, aby často prichádzal do svojich farností - aspoň v nedele a počas väčších sviatkov.

Toto všetko, čo bolo súhrnne vymenované, sa tak predkladá všetkým miestnym ordinárom, aby nielen v tomto, ale aj v čomkoľvek inom, čo s tým bude podľa ich úsudku súvisieť, mohli sami na základe moci zverenej im posvätnou synodou, a to aj ako delegátmi Apoštolskej stolice, zakazovať, prikazovať, naprávať, rozhodovať; a k tomu, aby to bolo bezchybne zachované, môžu veriaci ľud nútiť cirkevnými cenzúrami i inými trestami, ktoré podľa svojej úvahy stanovia. A tomu nie sú na prekážku žiadne výsady, výnimky, apelácie alebo obyčaje.

ČASŤ DRUHÁ

NAJSVÄTEJŠIA OBETA SVÄTEJ OMŠE PODĽA TRIDENTSKÉHO KATECHIZMU

EX DECRETO
CONCILII
TRIDENTINI,
AD PAROCHOS,

Pij V. Pont. Max. iussu editus .

Cum Priuilegijs .

ROMAE,
In ædibus Populi Romani,
M D LXXIIII.

Vydanie Tridentského katechizmu z roku 1574

Text je preložený z:

Katechismus z nařízení sněmu Tridentského k pastýřům duchovním a z rozkazu Pia V. papeže římského na světlo vydaný. Nákladem dědictví sv. Prokopa. Číslo IV. V Praze. Tiskem kníž. Arcib. knihtiskárny. 1867. *(na stiahnutie z: <http://librinostri.catholica.cz>)*

K ATECHISMUS
Z NAŘÍZENÍ
SNĚMU TRIDENTSKÉHO
K PASTÝŘŮM DUCHOVNÍM
A Z ROZKAZU PIA V. PAPEŽE ŘÍMSKÉHO
NA SVĚTLO VYDANÝ.

NÁKLADEM DĚDICTVÍ SV. PROKOPA.
ČÍSLO IV.

V PRAZE.
TISKEM KNÍŽ. ARCIB. KNIHTISKÁRNY.
1 8 6 7.

Citácie staršieho vydania Písma svätého sú prevzaté z:

- Písmo sväté. Nový Zákon. I. Evanjelia a skutky apoštolské. Nákladem spolku sv. Adalberta (Vojtecha). V Trnave 1913.
- Písmo sväté. Nový Zákon II. Listy apoštolské a zjavenia sv. Jána apoštola. Nákladem spolku sv. Adalberta (Vojtecha). V Trnave 1914.
- Písmo sväté Starý Zákon. Nákladem spolku sv. Adalberta (Vojtecha). V Trnave 1917-1925.

O SVIATOSTIACH VŠEOBECNE

OTÁZKA I.

Duchovný pastier by sa mal všemožne snažiť vysvetľovať náuku o sviatostiach.

Každá časť kresťanského učenia si vyžaduje isté vedomosti a úsilie. Avšak náuka o sviatostiach, ktorá je z Božieho príkazu nevyhnutným prostriedkom spásy a hojným zdrojom duchovných výhod, si od duchovného pastiera vyžaduje osobitnú uvedomelosť a snahu, aby starostlivým a častým poučovaním (o sviatostiach) boli veriaci schopní hodne a spasiteľne pristupovať k týmto najvzácnejším a najskvelejším veciam a aby sa kňazi neodchýlili od pravidla stanoveného v Božom zákaze²: „*Nedávajte, čo je sväté, psom a nehádzte svoje perly pred svine*“.

OTÁZKA II.

Čo znamená latinské slovo „*Sacramentum*“?

I. Keďže sa teda chystáme zaoberať sviatosťami všeobecne, je vhodné začať v prvom rade vysvetlením moci a pojmu slova sviatosť a poukázať na jeho viacnásobný význam, aby bol ľahšie pochopený zmysel tohto slova používaný na tomto mieste. Preto musia byť veriaci informovaní o tom, že slovo „*sacramentum*“, pokiaľ sa týka nášho bezprostredného cieľa, je inak chápané svätými spisovateľmi a inak svetskými spisovateľmi. Lebo svetskí spisovatelia³ názvom „*sacramentum*“ chceli vyjadriť takú povinnosť, pri ktorej sa prísahou niekto zaväzuje plniť isté služby; a preto sa prísaha, ktorou vojaci sľubujú vernú službu vlasti, nazýva „*sacramentum militare - vojenská prísaha*“. Zdá sa, že toto bol najbežnejší význam tohto slova medzi svetskými spisovateľmi.

II. Ale u latinských Otcov, ktorí písali o Božích veciach, slovo „*sacramentum*“ znamená nejakú svätú vec, ktorá je ukrytá v tajnosti, podobne ako Gréci používali na označenie tej istej veci slovo

---

² Mt. 7. 6.

³ Livii hist. 22. 38; Caes. B. C. 1. 23, 5; Cicer. Off. 1. 11, 36. Porovn. Izidor. Orig. 5. 24. fín.

„*mysterium*“ teda tajomstvo. To, že toto slovo sa má používať v tomto zmysle, pochopíme z textu Písma, kde sa Efezanom píše⁴: „*Ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suae, t. j. že nám dal poznať tajomstvo svojej vôle*“, potom v liste Timoteovi sa píše⁵: „*Magnum est pietatis sacramentum, t. j. že veľké je tajomstvo nábožnosti*“. Okrem toho v knihe Múdrostí sa píše⁶: „*Nescierunt sacramenta Dei, t. j. neznalí tajomstiev Božích*“. Na týchto a na mnohých iných miestach je možné zistiť, že slovo „*sacramentum*“ neznamena nič iné ako vec svätú, skrytú a tajomnú. Preto latinskí učitelia považovali toto slovo za veľmi vhodný výraz na vyjadrenie určitého zmysluplného znaku, ktorý spôsobuje milosť a spolu s ním ju činí aj zjavnou a stavia ju pred oči. Svätý Gregor⁷ však zastáva názor, že takýto znak sa nazýva sviatosť preto, lebo Božia moc spôsobuje spásu tajne pod závojom zmyslových vecí.

III. Nech však nikto nepredpokladá, že slovo sviatosť bolo zavedené do Cirkvi len nedávno. Každý kto čítal diela svätých Hieronyma a Augustína, ľahko zistí, že starí cirkevní autori najčastejšie používali slovo „*sacramentum, t. j. sviatosť*“ a niekedy aj slovo „*symbolum, t. j. znak, zmyslové znamenie*“ alebo „*mysticum signum, t. j. tajomné znamenie*“, alebo „*sacrum signum, t. j. sväté znamenie*“, aby označili to, o čom tu hovoríme. Toľko nech sa povie o slove „*sacramentum*“. Podobne to platí aj o sviatostiach Starého Zákona, ktoré však nie sú potrebné, aby ich duchovní pastieri vyučovali, lebo zákonom a milosťou evanjelia sú zrušené.

OTÁZKA III.

Čo vlastne znamená slovo sviatosť u katolíckych spisovateľov?

Okrem významu slova, ktorý sme doposiaľ opísali, je potrebné veriacim starostlivo vysvetliť aj podstatu a moc, ktorú sviatosť predstavuje. Lebo nik nemôže pochybovať o tom, že sviatosť patria medzi prostriedky na dosiahnutie spásy a spravodlivosti. Ale hoci je mnoho spôsobov, ktoré sa zdajú byť vhodnými a primeranými na vyjadrenie povahy sviatosti, žiaden z nich ju však stručnejšie a jasnejšie

---

⁴ Efez. 1. 9.

⁵ 1. Tim. 3. 16.

⁶ Múdr. 2. 22.

⁷ Na 1. Král. 16. c. 84. c. t. cit. 1.

neukazuje ako definícia svätého Augustína, keď hovorí⁸: „*Sviatosť je znakom svätej veci*“, alebo ako je inými slovami, ale v tom istom zmysle vyjadrené: „*Sviatosť je viditeľným znakom neviditeľnej milosti, ustanovenej pre naše ospravedlnenie*“.

OTÁZKA IV.

Odlíšnosť zmyslových vecí a čo je treba chápať pod slovom znak?

I. Aby však bolo toto vysvetlenie jasnejšie, je potrebné, aby duchovní pastieri objasnili jeho časti jednu po druhej. Pri tom je vhodné učiť, že všetky veci, ktoré ponímame zmyslami, môžeme zaradiť do dvoch skupín. Jedny boli zavedené práve preto, aby slúžili ako znaky, kam patrí napr. písmo, obrazy, vojenské štandardy, trúby a mnoho ďalších podobných vecí; a iné boli zriadené nie kvôli tomu, aby naznačovali niečo iné, ale aby vyjadrovali iba seba samé. Možno povedať, že do tejto druhej skupiny patria takmer všetky veci v prírode. Lebo keď sa napr. odníme slovám schopnosť označovať tú alebo inú vec, zdá sa, že sa stratí dôvod, prečo boli slová vymyslené.

II. Tieto veci sa preto správne nazývajú znakmi. Podľa svätého Augustína⁹ znak, okrem toho čo predstavuje zmyslom, je médiom, prostredníctvom ktorého dospievame k poznaniu niečoho iného. Tak ako zo stopy otláčenej v zemi, ľahko pochopíme, že tadiaľ išiel niekto, koho prezrádzajú stopy.

OTÁZKA V.

Vysvetľuje sa tu, ako je potrebné zaradiť sviatosti do skupín znakov.

I. Preto sa musia sviatosti jasne zaradiť medzi tie veci, ktoré boli ustanovené na označenie iných vecí. Určitým zjavným činom a podobnosťou nám dávajú na vedomie to, čo Boh prostredníctvom svojej neviditeľnej moci spôsobuje v našich dušiach. Aby sme to vysvetlili na príklade, tak napr. krst pri ktorom sú prednášané isté slávnostné slová a bývame pri ňom navonok obmytí, znamená, že mocou Ducha Svätého sa každá škvrna a ošklivosť hriechu vnútorne

---

⁸ O meste Božom 10. 5.

⁹ De doctrina Christ. 1. 2, 1.

zmyje a že naša duša je obohatená a ozdobená obdivuhodným darom nebeského ospravedlnenia; spolu potom toto telesné obmytie, ako to ďalej vysvetlíme na príslušnom mieste, spôsobuje v duši to, čo označuje.

II. Avšak aj z Písma svätého je možné pochopiť, že sviatosti je potrebné pripočítat medzi znaky. Apoštol píše Rimanom o obriezke, teda o sviatosti Starého Zákona danej Abrahámovi - otcovi všetkých veriacich, takto¹⁰: „Znak obriezky dostal ako pečať spravodlivosti z viery“. A na inom mieste tvrdí¹¹, že my všetci, „čo sme boli pokrstení v Kristovi Ježišovi, v jeho smrť sme boli pokrstení“, z čoho sa dá spoznať, že krst v sebe nesie označenie tejto veci, t. j. ako hovorí ten istý Apoštol¹², že „krstom sme teda boli s ním pochovaní v smrť“. Určite prospeje, keď veriaci pochopia, že sviatosti patria k znakom. Takto sa ľahko presvedčia o tom, že to čo sviatosti označujú, obsahujú a spôsobujú, sú veci sväte a vznešené a poznaním tejto vznešenosti sa ešte viac povzbudia k zvelebovaniu a oslavovaniu Božej dobrotivosti voči nám.

OTÁZKA VI.

Aké druhy znakov existujú?

I. Teraz si vysvetlíme slová „svätej veci“, ktoré tvoria druhú časť definície. Aby bolo toto vysvetlenie uspokojivé, musíme uviesť to, čo o rozdielnosti znakov rozumne poznamenal sv. Augustín¹³. Lebo niektoré znaky sa nazývajú prirodzenými, ktoré okrem seba samotného v našich myšliach plodia vedomosť o inej veci (čo je pre všetky znaky spoločné, ako už bolo ukázané) ako je napr. dym, z ktorého okamžite odvodzujeme existenciu ohňa. A takýto znak sa označuje ako prirodzený, lebo dym nenaznačuje oheň z vlastnej vôle, ale zo skúsenosti vecí vyplýva, že ten kto dym zbadá, pochopí, že je tu podstata aj sila ohňa, ktorý je ešte ukrytý.

II. Iné znaky sa však nezakladajú na prirodzenosti, ale sú ustanovené a vynájdené ľuďmi, aby mohli medzi sebou diskutovať, sprostredkovať svoje myšlienky iným a naopak spoznávať názory

---

¹⁰ Rim. 4. 11.

¹¹ Rim. 6. 3.

¹² Rim. 6. 4.

¹³ De doct. Christ. c. 1. sqq.

a úmysly druhých ľudí. A ako rozmanité a mnohoraké sú, to môžeme spoznať z toho, že niektoré sa vzťahujú na zmysel zraku, mnohé na zmysel sluchu a ostatné na iné zmysly. Lebo keď niekomu na niečo prikýveme, alebo napr. zdvihnutou vľajkou niečo oznamujeme, tak je dostatočne zrejmé, že také znamenie sa vzťahuje len pre oči, podobne ako zvuk trúby, píšťal alebo citary, ktorý sa často používa na zábavu, patrí sluchu. Prostredníctvom tohoto zmyslu sa prenášajú predovšetkým slová, ktoré sú najlepším prostriedkom na vyjadrenie našich najhlbších myšlienok.

III. Avšak okrem týchto znakov, o ktorých sme doteraz hovorili a ktoré boli ustanovené dohodou a ľudskou vôľou, existujú aj iné znaky, dané Bohom. Tieto, ako všetci pripúšťajú, nie sú rovnakej povahy. Lebo niektoré z týchto znakov boli od Boha ľuďom odporučené, aby niečo označovali alebo pripomínali. Takými boli starozákonné očisťovanie, nekvasený chlieb a mnoho ďalších vecí, ktoré patrili k obradom Mojžišovho zákona. Ale Boh určil iné znaky, ktoré majú moc nielen niečo oznamovať, ale aj niečo spôsobiť. Je zrejmé, že do tejto skupiny patria sviatosti Nového Zákona. Lebo nie sú to znaky vymyslené ľuďmi, ale sú dané Bohom a sme presvedčení, že majú v sebe moc skutočne spôsobiť nejakú svätú vec, ktorú dávajú najavo.

OTÁZKA VII.

Ako treba pri sviatosti chápať slová „svätej veci“?

Ako sme už ukázali, že znaky môžu byť rozličné, podobne je vhodné aj svätú vec považovať za viac ako jedného druhu. Čo sa týka vysvetlenia sviatosti, tak teológovia pod pojmom „svätej veci“ chápu milosť Božiu, ktorá nás činí svätými a ozdobuje nás rúchom všetkých Božských cností. Právom sa tiež domnievali, že tejto milosti je treba dať zvláštne pomenovanie svätej veci, pretože jej dobrodením sa naša myseľ zasväcuje Bohu a spája sa s ním.

OTÁZKA VIII.

Vysvetlenie sviatosti a akým spôsobom sa líši od ostatných svätých znakov?

I. Preto aby sa obšírnejšie vysvetlilo, čo je sviatosť, je potrebné vyučovať, že je to zmysluplná vec, ktorá z Božieho nariadenia má moc nielen naznačovať, ale aj spôsobovať svätosť a spravodlivosť. Z toho teda vyplýva, ako každý ľahko vidí, že obrazy svätých, krížov a podobne, hoci sú znakmi svätých vecí, nemožno nazvať sviatosťami. To, že povaha sviatosti je takáto, je možné ľahko dokázať na príklade ostatných sviatostí, ak použijeme to, čo už bolo povedané o krste a síce, že slávnostné obmytie tela je nielen znakom, ale má aj moc spôsobiť tú svätú vec, ktorá sa vnútorne uskutočňuje mocou Ducha Svätého.

II. Ale pre tieto Bohom ustanovené tajomné znaky je zvláštne aj to, že podľa Božieho príkazu znamenajú nie jednu ale naraz aj viac vecí. Platí to pre všetky sviatosti. Lebo všetky nielen deklarujú našu svätosť a ospravedlnenie, ale aj dve ďalšie veci, ktoré sú mimoriadne spojené s našou svätosťou, a to: umučenie Krista, nášho Vykupiteľa, ktoré je zdrojom našej svätosti a tiež večný život a nebeskú blaženosť, kam sa naša svätosť, ako ku koncu a svojmu cieľu, má uberať.

III. Keďže to môžeme spozorovať pri každej sviatosti, potom svätí učitelia nie bez príčiny vyučovali, že každej jednej sviatosti prináleží trojaký zmysel. Jednak ten, že obnovuje pamiatku nejakej minulej veci, jednak že naznačuje a poukazuje na niečo prítomné a jednak, že predznačuje inú vec ako budúcu. Nemali by sme sa však domnievať, že to vyučovali tak, akoby pre to nebol dôkaz v Písme svätom. Ved' keď Apoštol hovorí, že¹⁴: „*Tí čo sme boli pokrstení v Kristovi Ježišovi, v jeho smrt' sme boli pokrstení*“, zrejme poukazuje na to, že krst je treba preto nazývať znakom, lebo nám pripomína utrpenie a smrť Pána. A keď hovorí¹⁵: „*Krstom sme teda s ním boli pochovaní v smrt', aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych Otcovou slávou, aj my žili novým životom*“, tak potom z týchto slov je zrejmé, že krst je znakom, ktorým sa objasňuje vliatie nebeskej milosti do nás; a tento dar nám umožňuje viesť nový život a plniť všetky povinnosti skutočnej nábožnosti

---

¹⁴ Rim. 6. 3.

¹⁵ Rim. 6. 4.

s ľahkosťou a ochotnou myslou. A napokon keď hovorí¹⁶: „*Lebo ak sme s ním zrástli a stali sa mu podobnými v smrti, tak mu budeme podobní aj v zmŕtvychvstaní*“, tak nás učí, že krst jasne naznačuje predzvesť večného života, ktorý máme skrze neho dosiahnuť.

IV. Okrem už spomínaných rôznych označení, sviatosť tiež naznačuje a znamená prítomnosť viac ako jednej veci. Toto ľahko pochopia tí, ktorí premýšľajú o tom, že najsvätejšia Sviatosť oltárna súčasne znamená prítomnosť pravého tela a krvi Krista Pána a tiež milosť, ktorú dostávajú tí, čo dôstojne prijímajú tieto sväté tajomstvá. Na základe toho, čo už bolo uvedené, je zrejmé, že duchovní pastieri majú dostatok dôkazov pre to, aby ukázali, do akej miery sa prejavuje Božia moc a koľko skrytých zázrakov je obsiahnutých v sviatostiach Nového Zákona; a aby takto všetci pochopili, prečo si ich majú s najväčšou nábožnosťou ctíť a prijímať.

OTÁZKA IX.

Prečo museli byť kresťanom ustanovené sviatosti?

I. Ukazuje sa, že pri poučení o pravom užívaní sviatostí je veľmi vhodné starostlivo vysvetliť dôvody, prečo bolo potrebné sviatosti ustanoviť. Zvyčajne sa uvádza viacero dôvodov. Prvým z nich je slabosť ľudskej mysle. Je súčasťou našej prirodzenosti, že chápanie takých vecí, ktoré môžu byť vystihnuté iba myslou a rozumom, je možné iba prostredníctvom niektorého zmyslu. Aby sme mohli ľahšie porozumieť to, čo spôsobuje skrytá Božia moc, tak zvrchovaný Stvoriteľ všetkých vecí vo svojej múdrosti a z dobrotivosti k nám to zariadil tak, že túto svoju moc robí zrejmou skrze niektoré znaky, ktoré chápeme zmyslami. Lebo ako to prekrásne povedal sv. Ján Zlatoústý¹⁷: „*Keby človek nemal telesnú hmotnosť, podávali by sa mu tieto dary a milosti jasne a nezahalené nejakým rúchom, ale pretože duša je spojená s telom, bolo úplne nevyhnutné, aby pre ich poznanie využíval pomoc tých vecí, ktoré sú ponímané zmyslami*“.

II. Druhým dôvodom je, že naša myseľ len neochotne prijíma na uverenie to, čo sa nám prisľubuje. Preto Boh hneď od začiatku sveta

---

¹⁶ Rim. 6. 5.

¹⁷ Hom. 83. in Mt.

veľmi často zjavoval slovami to, čo sa rozhodol urobiť; ale niekedy, keď sa chystal urobiť niečo tak veľké, že by to mohlo oslabiť vieru v jej vykonanie, pridal k slovám aj ďalšie znaky, ktoré sa niekedy javili ako zázraky. Lebo keď Boh posielal Mojžiša¹⁸ vyslobodiť Izraelský ľud, ale ten nemal dôveru v posielanú pomoc ani v Boha a obával sa, aby naňho nebolo uložené ťažšie bremeno, ako by mohol uniesť, a že ľud neverí Božiemu posolstvu a príkazom, tak vtedy Hospodin potvrdil svoj sľub mnohými a rozličnými znameniami. Podobne ako Boh konal v Starom Zákone tak, že niektoré dôležité prísľuby potvrdil určitými znakmi, tak aj v Novom Zákone Kristus náš Spasiteľ, keď nám prisľúbil odpustenie hriechov, Božiu milosť a pôsobenie Ducha Svätého, ustanovil určité viditeľné a zmysluplné znaky, ktorými by sa v nás mohol zaviazat', aby sme nikdy nepochybovali o tom, že bude verný vo svojich sľuboch.

III. Tretím dôvodom bolo, aby tieto sviatosti, ako píše svätý Ambróz¹⁹, pomáhali k nadobudnutiu alebo zachovaniu duševného zdravia, podobne ako prostriedky a lieky milosrdného Samaritána. Lebo je potrebné, aby moc ktorá vyviera z Kristovho utrpenia, teda milosť, ktorú nám na dreve kríža zaslúžil, vtekala skrze sviatosti ako skrze nejaký kanál do nás samotných, lebo inak by nikto nemal žiadnu nádej na spásu. A preto náš najláskavejší Pán ráčil odkázať Cirkvi sviatosti, ktoré ustanovil svojim slovom a prísľubom. A to že skrze ne nám skutočne udeľuje ovocie svojho utrpenia, to by sme bez akejkoľvek pochybnosti uverili, keby každý jeden z nás svedomite a nábožne užíval túto liečbu.

IV. K tomu pristupuje aj štvrtý dôvod, pre ktorý sa zdá byť ustanovenie sviatostí potrebné, a to aby existovali nejaké znaky a symboly, na základe ktorých by sa veriaci rozlišovali. Aj sv. Augustín²⁰ svedčí, že žiadne zhromaždenie ľudí by sa nemohlo zlúčiť do jedného tela a označovať sa menom akéhokoľvek náboženstva, či už pravého alebo nepravého, pokiaľ by neboli spojení nejakým viditeľným znakom. Obidva tieto ciele charakterizujú sviatosti Nového Zákona, ktoré oddeľujú vyznávačov kresťanskej viery od neveriacich a samotných veriacich spájajú akýmsi posvätným zväzkom.

---

¹⁸ Exod. 3. a 4.

¹⁹ De sacram. 1. 5. c. 4.

²⁰ Cont. Vaust. 1. 19. c. 11.

V. Okrem toho ďalší veľmi vážny dôvod pre zriadenie sviatostí možno spoznať zo slov Apoštola²¹: „*Lebo srdcom veríme na spravodlivosť a ústami vyznávame na spásu*“. Sviatosťami určite vyznávame a oznamujeme svoju vieru pred tvárou ľudu. Tým, že pristupujeme ku krstu, verejne svedčíme o tom, čo veríme a že mocou tej vody, ktorou bývame vo sviatosti obmytí, sa spôsobuje duchovné očistenie duše.

VI. Sviatosti majú v sebe veľkú moc nielen na prebudenie a upevnenie viery v našich srdciach, ale aj na roznieťenie tej lásky, ktorou sme povinní sa navzájom milovať a uvedomiť si, že spoločnou účasťou na týchto svätých tajomstvách si pripomíname, že sme spojení najužším zväzkom a sme učinení údmi jedného tela.

VII. Posledným dôvodom, ktorý má pre kresťanskú nábožnosť veľký význam je to, že sviatosti v nás krotia a potláčajú pýchu ľudskej mysle a cvičia nás v pokore, aby sme živelné zmysly podrobovali poslušnosti voči Bohu, od ktorého sme predtým bezbožne odpadli a slúžili sme zvodom tohto sveta.

VIII. Toto sú hlavné body, ktoré bolo treba potrebné uviesť, aby veriaci poznali názov, podstatu a ustanovenie sviatostí. Keď im to duchovní pastieri primerane vysvetlia, potom je treba pristúpiť k vyučovaniu tých vecí, z ktorých jednotlivé sviatosti pozostávajú, teda aké sú ich časti a aj aké zvyky a obrady k nim boli priradené.

OTÁZKA X.

Časti z ktorých sa skladajú sviatosti.

Najskôr je potrebné objasniť, že zmyslová vec, ktorú obsahuje definícia sviatosti, nie je iba jedna, i keď predstavuje iba jeden znak. Každá sviatosť sa skladá z dvoch vecí, z ktorých jedna má vlastnosť hmoty a nazýva sa *matéria (elementum)* a druhá je forma, ktorá sa nazýva *slovo (verbum)*. Toto učenie sme prijali od Otcov Cirkvi. Všetkým je známe svedectvo svätého Augustína²² o tejto veci: „*Slovo pristupuje k matérii a stáva sa sviatosťou*“. Pod zmyslovou vecou sa chápe jednak hmota alebo matéria, ktorou je voda pri krste, krizma pri

---

²¹ Rim. 10. 10.

²² Tract. 80 in Joh.

sviatosti birmovania a olej pri sviatosti posledného pomazania - všetky tieto veci sú viditeľné - ale zmyslovou vecou sú aj slová, ktoré tvoria formu a ktoré sú určené sluchu. Apoštol však zrejme naznačil oboje, keď hovorí²³: „*Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil a očistil kúpeľom vody skrze slovo života*“. Na tomto mieste je výslovne uvedená matéria aj forma sviatosti.

OTÁZKA XI.

Prečo boli k matérii pridané slová ?

Aby bol zrejmejší význam toho, čo sa vykonáva, bolo potrebné k matérii pridať slová. Zo všetkých znakov sú slová zrejme najdôležitejšie. Bez nich by bolo úplne nejasné to, čo je materiálou sviatosti a na čo sviatosť poukazuje. Lebo ako môžeme vidieť pri krste, voda má v sebe nie menšiu silu občerstviť ako očistiť a súčasne je symbolom oboch, a pokiaľ by tu neboli doplnené slová, nebolo by možné tvrdiť, čo bolo udelené, ale keď sa pridajú slová, okamžite pochopíme, že sviatosť má v sebe silu a význam očistenia.

OTÁZKA XII.

Vznešenosť sviatostí Nového Zákona.

Sviatosti Nového Zákona v tomto vynikajú nad sviatosťami Starého Zákona, pri ktorých pokiaľ vieme, neexistovali žiadne predpísané spôsoby a formy ich vysluhovania, čím sa stávalo, že boli veľmi neisté a nejasné. Naopak, v našich sviatostiach je forma slov taká jednoznačná, že keby sa od nich ustúpilo, sviatosť by bola neplatná. Preto sú slová úplne jasné a vylučujú možnosť akejkoľvek pochybnosti. Toto sú časti, ktoré patria k povahe a podstate sviatostí a z ktorých je nevyhnutne zložená každá sviatosť.

---

²³ Efez. 5. 25.

OTÁZKA XIII.

Aká je moc a dôležitosť sviatostných obradov?

I. K tomu pristupujú ešte obrady. A tie nie je možné vynechať bez hriechu, iba ak by to bolo nevyhnutné. Ale ak by boli obrady vypustené, je treba veriť, že tým že sa nedotýkajú podstaty vecí, tým sa neodníma nič z právoplatnosti sviatosti. A preto nie bez dôvodu bolo vždy od najstarších čias Cirkvi vysluhovanie sviatostí sprevádzané určitými slávnostnými obradmi. V prvom rade je najväčšou slušnosťou vzdávať svätým tajomstvám nábožnú úctu tak, aby sa ukázalo, že sväté veci vykonávame sväto.

II. Okrem toho samotné obrady lepšie objasňujú to, čo sviatosti spôsobujú a stavajú to pred oči, a tak svätosť týchto vecí hlbšie vstúpajú do myslí veriacich. Nakoniec tiež povznášajú myseľ tých, ktorí ich vidia a pozorne sledujú, k rozjímaniu o nadzemských veciach a vzbudzujú v nich vieru a lásku. Preto je potrebné venovať väčšiu starostlivosť tomu, aby veriacim bola známa a jasná dôležitosť obradov, ktorými sa jednotlivé sviatosti vykonávajú.

OTÁZKA XIV.

Koľko sviatostí je v katolíckej Cirkvi?

Teraz je potrebné uviesť koľko je sviatostí. Poznanie tohto bodu je pre veriacich veľmi užitočné; lebo ľud bude tým viac upriamovať všetky sily svojej mysle na zvelebovanie a oslavovanie mimoriadnej dobrotivosti Božej voči nám, čím lepšie spozná že Boh nám k spáse a večnému životu pripravil viacero takýchto prostriedkov. Je sedem sviatostí katolíckej Cirkvi, tak ako nám to predkladá Písmo sväté, ako sa nám to donieslo z podania Otcov a ako to dosvedčujú výroky koncilov.

OTÁZKA XV.

Prečo nie je viac ani menej sviatostí?

I. To, že ich nie je viac ani menej, je možné ukázať na základe tých vecí, ktoré sa pre svoju podobnosť prenášajú z prirodzeného života na život duchovný.

II. Zaiste je možné vidieť, že pre človeka k tomu aby bol živý, zachoval si svoj život a trávil ho k vlastnému a všeobecnému úžitku, je potrebných týchto sedem vecí: aby totiž prišiel na svet, vyrastal v ňom, živil sa pokrmom, aby sa uzdravil, keď ochorie, aby svoje ochabnuté sily zase obnovil; ďalej čo sa týka spoločnosti, aby sa uchovávalo vedenie spoločnosti, ktorej príkazmi by sa riadil a nakoniec aby sa svojim plodením zachovávalo ľudské spoločenstvo. A keďže je zrejmé, že všetky tieto veci sú dostatočne analogické k tomu životu, v ktorom žije duša pre Boha, tak ľahko pochopíme, prečo je takýto počet sviatostí. Lebo prvou je *krst*, ako brána k ostatným, ktorou sa rodíme pre Krista. Potom je *birmovanie*, ktorého sila spôsobuje, že Božou milosťou vzrastáme a posilňujeme sa, lebo ako svedčí svätý Augustín²⁴, Pán povedal už pokrsteným apoštolom²⁵: „*Zostaňte v meste, kým nebudete vystrojení mocou z výsosti!*“ Potom je to *Sviatosť oltárna*, ktorou sa živí a udržuje náš duch ako skutočným nebeským pokrmom. O nej náš Spasiteľ povedal²⁶: „*Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj*“. Ako štvrtá sviatosť nasleduje *pokánie*, pomocou ktorého sa nám vracia stratené zdravie, keď sme boli poranení ranami hriechu. Potom tu je *posledné pomazanie*, ktorým sa zahladzujú pozostatky hriechov a zotavujú sa duševné sily, lebo svätý Jakub, hovoriac o tejto sviatosti povedal²⁷: „*A ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu*“. Ďalej nasleduje *svätenie kňazstva*, ktorým sa v Cirkvi odovzdáva moc nepretržite verejne vykonávať poskytovanie sviatostí a konať aj všetky posvätné úkony. Nakoniec sa pridáva sviatosť *manželstva*, aby sa riadnym a svätým spojením muža a ženy plodili a nábožne vychovávali deti na poctu Bohu a na zachovanie ľudského pokolenia.

---

²⁴ Epist. 108.

²⁵ Lk. 24. 49.

²⁶ Jn. 6. 55.

²⁷ Jak. 5. 15.

OTÁZKA XVI.

Všetky sviatosti nemajú rovnakú dôstojnosť a nie je rovnaká ani ich potreba.

I. Je potrebné mať na mysli, že hoci všetky sviatosti majú v sebe Božskú a obdivuhodnú moc, napriek tomu nemajú všetky rovnakú dôstojnosť, nie je rovnaká ani ich potreba a ani ich význam.

II. O troch z nich sa hovorí, že sú nevyhnutne potrebné viac ako ostatné, hoci ich potreba nie je v tej istej miere. Lebo to, že krst je pre každého jedného nevyhnutne potrebný, to vyhlásil Spasiteľ týmito slovami²⁸: „*Ak sa niekto nenarodí z vody a z Ducha, nemôže vojsť do Božieho kráľovstva*“. Avšak sviatosť pokánia je potrebná iba tým, ktorí sa po krste previnili nejakým smrteľným hriechom, aby sa riadnym pokáním za spáchaný hriech mohli vyhnúť večnej smrti. Svätenie kňazstva, hoci nie je potrebné každému jednotlivému veriacemu, je ale nevyhnutne potrebné celej Cirkvi. Keď sa však berie do úvahy dôstojnosť sviatostí, tu potom Sviatosť oltárna svojou svätosťou, množstvom a veľkosťou tajomstiev ďaleko prevyšuje ostatné. To všetko bude možné ľahšie pochopiť na tých miestach textu, kde sa bude objasňovať to, čo prináleží ku každej jednej sviatosti.

OTÁZKA XVII.

Od koho sme dostali tieto sväté a Božské tajomstvá a kto je prvotne ich udeľovateľom?

Ďalej je potrebné, aby sme sa zaoberali tým, od koho sme tieto sväté a Božské tajomstvá prijali; lebo nie je možné pochybovať o tom, že dôstojnosť nejakého vzácneho daru, aj keď je sám o sebe vynikajúci, nadobúda väčšiu hodnotu dôstojnosťou a dokonalosťou toho, od koho pochádza. Táto záležitosť si nevyžaduje hlbšie vysvetlenie. Keďže však ľudské ospravedlnenie pochádza od Boha a sviatosti sú úžasnými nástrojmi na dosiahnutie ospravedlnenia, je zrejmé, že jeden a ten istý Boh v Kristovi musí byť uznaný za pôvodcu ospravedlnenia aj pôvodcu sviatostí. Okrem toho majú sviatosti v sebe takú moc a pôsobnosť, že prenikajú až do vnútra duše. Keďže iba Božia moc má schopnosť

---

²⁸ Jn. 3. 5.

prenikať do ľudského srdca a mysle, z toho vyplýva, že sviatosti sú ustanovené samotným Bohom skrze Krista a je potrebné s pevnou vierou sa pridržiavať toho, že ním sa udeľujú aj do vnútra duše. Takéto svedectvo o Kristovi vydal sv. Ján keď hovorí²⁹: „*Ten, čo ma poslal krstiť vodou, mi povedal: »Na koho uvidíš zostupovať Ducha a spočinúť na ňom, to je ten, čo krstí Duchom Svätým«*“.

OTÁZKA XVIII.

Akých služobníkov používa Boh pri vysluhovaní sviatostí?

Ale akokoľvek je Boh pôvodcom a udeľovateľom sviatostí, napriek tomu sa mu však páčilo, aby ich vo svojej Cirkvi spravovali ľudia a nie anjeli. Ako svedčí neporušená tradícia svätých Otcov, na vykonávanie sviatostí je úrad ľudí nie menej potrebný ako matéria a forma.

OTÁZKA XIX.

Vysluhovateľ nemôže svojou hriešnosťou prekaziť moc sviatostnej milosti.

A keďže vysluhovatelia pri tomto svätom konaní zastupujú nie seba ale osobu Krista, to je dôvod, že či už sú dobrí alebo zlí, ale keď zachovávajú formu a materiú, ktorú z ustanovenia Kristovho vždy katolícka Cirkev užívala a majú v úmysle konať to, čo Cirkev pri tomto úkone koná, tak sviatosti vykonávajú a udeľujú platne. Nič teda nemôže prekaziť účinky milosti pochádzajúcej zo sviatosti, iba ak by sa príjemcovia sami seba chceli pripraviť o tak veľké dobro a vzdorovali tak Duchu Svätému. To, že táto zásada v Cirkvi vždy platila, to jasne ukázal svätý Augustín v knihách, ktoré napísal proti Donatistom³⁰. Keď však potrebujeme svedectvo Písma svätého, počúvajme samotného Apoštola, ktorý hovorí týmito slovami³¹: „*Ja som sadil, Apollo polieval, ale vzrast dal Boh. A tak ani ten, čo sadí, nie je nič, ani ten, čo polieva, ale Boh, ktorý dáva vzrast*“. Z týchto slov je dostatočne jasné, že tak ako stromom nijako neškodí nešľachetnosť tých, ktorých rukou boli

---

²⁹ Jn. 1. 33.

³⁰ 1. 3. c. 10; 1. 4. c. 4 i 1. 5. c. 19.

³¹ 1. Kor. 3. 6, 7.

vysadené, podobne nie je možné spôsobiť škodu ani tým ľuďom, ktorí boli vysadení v Kristovi vysluhovaním sviatosti cez zlých ľudí.

Aj svätí Otcovia z evanjelia svätého Jána odvodzujú, že hoci Judáš Iškariotský mnohých pokrstil, predsa nikto z tých, ktorých pokrstil, nebol znovu pokrstený. Aby sme použili nezabudnuteľné slová sv. Augustína³²: *„Judáš pokrstil, a napriek tomu potom nebol nikto druhýkrát pokrstený, pokrstil Ján a po Jánovi boli znova pokrstení. Lebo krst, ktorý vykonal Judáš, bol krst Kristov, ale ten ktorý vykonal Ján, bol Jánovým krstom. Nie že by bol uprednostňovaný Judáš pred Jánom, ale krst Kristov, hoci bol udelený skrze ruky Judáša, právom kladieme nad krst Jánov, hoci bol udelený skrze Jánove ruky“.*

OTÁZKA XX.

Čo si máme myslieť o tých, ktorí vysluhujú sviatosti s nečistým svedomím?

I. Ale keď toto počujú duchovní pastieri alebo iní vysluhovatelia sviatostí, nech sa nedomnievajú, že stačí, keď nedbajúc na bezúhonnosť mravov a čistotu svedomia, budú mať na mysli iba to, aby sviatosti riadne vysluhovali. Aj keď je pravda, že spôsob ich vysluhovania si vyžaduje osobitnú starostlivosť. To však samo o sebe nepredstavuje všetko, čo sa týka tejto povinnosti. Nikdy by sa nemalo zabúdať na to, že sviatosti, hoci nemôžu nikdy stratiť Božskú moc, ktorá je s nimi spojená, prinášajú večnú smrť a zatratenie tomu, kto sa odváži vysluhovať ich s nečistým srdcom.

II. Sväté veci, a to je potrebné nie raz ani dvakrát, ale častejšie pripomínať, je nevyhnutné vykonávať sväto a nábožne. Ako povedal Prorok³³ *„Hriešnikovi Boh hovorí: „Prečo odriekaš moje príkazy a moju zmluvu v ústach omieľaš? Ved' ty nenávidíš poriadok“.* Ak je teda pre toho, kto je poškrvený hriechom, nezákonné hovoriť o veciach Božích, akého veľkého zločinu sa dopúšťa človek, ktorý si je vedomý mnohých neprávostí a pritom sa nebojí vykonávať sväté tajomstvá poškrvenými perami, alebo ich brať do svojich nečistých rúk, dotýkať sa ich a iným podávať a vysluhovať ich? Obzvlášť, keď svätý Dionýz

---

³² Tract in Joan. 5.

³³ Žalm 49. 16.

hovorí, že nešľachetným nebývalo dovolené ani dotknúť sa symbolov (tak nazýval sviatosti). Preto nech sa vysluhovatelia svätých vecí usilujú predovšetkým o svätosť života, nech pristupujú s čistou myslou k vysluhovaniu sviatostí a pritom nech sa tak cvičia v nábožnosti, aby ich častým konaním a užívaním, deň po dni dostávali s Božou pomocou hojnejšie milosti.

OTÁZKA XXI.

O dvoch hlavných účinkoch sviatostí.

Ale teraz po objasnení týchto vecí je potrebné vyučovať to, aké sú účinky sviatostí, lebo ako sa ukazuje, do značnej miery to objasní pojem sviatostí. Sú dva hlavné účinky sviatostí. Prvým a po práve najdôležitejším účinkom je milosť, ktorú svätí učitelia zvyčajne nazývajú „*milosť posväcujúca*“. Jasne nás o tom poučuje Apoštol³⁴, keď hovorí: „*Kristus miluje Cirkev a seba samého vydal za ňu, aby ju posvätil očistným kúpeľom vody a slovom života*“. Ľudským rozumom a inteligenciou však nie je možné pochopiť aký veľký a podivuhodný účinok spôsobuje sviatosť, ako o tom svedčí aj výrok svätého Augustína, že voda očisťuje telo a zasahuje do srdca. Platí totiž, že žiadna zmyslovo pochopiteľná vec nemá zo svojej prirodzenosti v sebe takú moc, aby mohla preniknúť až do duše. Ale svetlom viery poznávame, že vo sviatostiach je moc všemohúceho Boha, ktorou spôsobujú to, čo samotné prirodzené veci zo svojej moci učiniť nemôžu.

OTÁZKA XXII.

Ako boli v prvotnej Cirkvi zázračným spôsobom potvrdené účinky sviatostí?

Aby o tomto účinku sviatostí nebola v mysliach veriacich nikdy žiadna pochybnosť, najdobrotivejší Boh ráčil vtedy, keď sa prvýkrát začali sviatosti vysluhovať, zázračným spôsobom objasniť to, čo spôsobujú, a tak aby sme stále a pevne verili, že vždy sa uskutočňuje to isté, akokoľvek by to bolo vzdialené našim zmyslom. Nehovoriac o skutočnosti, že pri krste nášho Spasiteľa v rieke Jordán sa nebesia otvorili a Duch Svätý sa objavil vo forme holubice, čo nám má

---

³⁴ Ef. 5, 25

pripomenúť, že keď bývame očistení spasiteľnou vodou, milosť Ducha Svätého sa vlieva do našej duše – a aby sme vynechali to, čo sa týka skôr významu krstu ako vysluhovania sviatostí – či snád' nečítame, že v deň Turíc, keď apoštoli prijali Ducha Svätého, ktorým boli odvtedy inšpirovaní a s väčšou rozvahou a odhodlaním hlásali pravdy viery a pre slávu Kristovu znášali každé nebezpečenstvo, tak vtedy³⁵ „*sa náhle strhol hukot z neba, ako keď sa ženie prudký vietor*“ a že³⁶ „*sa im akoby zjavili ohnivé jazyky, ktoré sa rozdelili*“? Na základe toho poznávame, že vo sviatosti birmovania sa nám udeľuje ten istý Duch Svätý, že sa nám dáva tá istá sila, o ktorú sa môžeme skutočne oprieť a odolať telu, svetu aj diablu - týmto našim ustavičným nepriateľom. Kedykoľvek, v počiatkoch vznikajúcej Cirkvi, apoštoli túto sviatosť vysluhovali, boli tieto zázraky po nejakú dobu viditeľné, a prestali až potom, keď bola viera rozhojnená a utvrdená.

OTÁZKA XXIII.

Aká veľká je prednosť sviatostí Nového Zákona pred sviatosťami Starého Zákona?

Z toho, čo bolo povedané o prvom účinku sviatostí, totiž o milosti posväcujúcej, tiež vyplýva, že vo sviatostiach Nového Zákona prebýva vznešenejšia a účinnejšia moc, ako bola vo sviatostiach Starého Zákona, ktoré sú slabé a úbohé³⁷ a ktoré poškvrených³⁸ posväcovali k očisteniu tela, nie však duše. Preto boli ustanovené iba na znamenie tých vecí, ktoré sa mali vyplniť až v našich sviatostiach. Avšak sviatosti Nového Zákona, vychádzajúce z boku Kristovho, „*ktorý*³⁹ *skrže večného Ducha sám seba priniesol Bohu na obetu bez poškvرنy; a očistí nám svedomie od mŕtvych skutkov, aby sme mohli slúžiť živému Bohu*“, skutočne udeľujú tú milosť, ktorú naznačujú pôsobením krvi Kristovej. Pri porovnaní našich sviatostí s tými, ktoré sa nachádzajú v Starom Zákone, teda zistíme, že sú nielen účinnejšie, ale z hľadiska duchovných výhod sú aj plodnejšie a sú sviatosťami vznešenejšími.

---

³⁵ Sk. 2. 2.

³⁶ Sk. 2. 3.

³⁷ Gal. 4. 9.

³⁸ Žid. 9. 13.

³⁹ Žid. 9. 14.

OTÁZKA XXIV.

Ktoré sviatosti vtlačajú nezrušiteľný znak a čo je tento znak?

I. Druhý účinok sviatostí, síce nie všetkým spoločný, ale vlastný iba trom – krstu, birmovaniu a sväteniu kňazstva, je nezrušiteľný znak, ktorý vtlačajú do duše. Lebo keď Apoštol hovorí⁴⁰: *„Boh nás pomazal, on nás označil svojou pečat’ou a vložil nám do srdc závdavok Ducha“*, tak jasne naznačil tento znak, ktorého vlastnosťou je, že niečo znamená a označuje.

II. Je to znak ako pečat’ vtlačená do duše, ktorú nikdy nie je možné zmazať, ale ustavične v nej pretrváva, o ktorej svätý Augustín napísal⁴¹: *„Či snád’ kresťanské sviatosti dokážu menej, ako znak na tele, ktorým sú označení vojaci? Lebo keď sa vojak vráti späť do vojenskej služby, ktorú opustil, neudelí sa mu nová hodnosť, ale rozpozna sa stará a prijme sa za platnú“*.

OTÁZKA XXV.

Aký účinok má tento znak a prečo sa sviatosti vtlačajúce tento znak nesmú opakovať?

I. Nezrušiteľný znak spôsobuje to, že sa stávame schopnými vykonávať niektoré sväté veci a tiež, že sa navzájom týmto znakom od seba odlišujeme.

II. Vo svätom krste dosahujeme oboje tak, že sa stávame spôsobilými na prijatie iných sviatostí, a tým sa navyše veriaci ľud odlišuje od pohanov, ktorí vieru nemajú.

III. To isté je možné spoznať aj pri znaku sviatosti birmovania a svätení kňazstva. V prvej bývame ako Kristovi bojovníci ozbrojení a vyslaní verejne vyznávať a obhajovať jeho meno, bojovať proti nášmu vnútornému nepriateľovi a proti duchovným silám bezbožnosti. Zároveň sme odlíšení od tých, ktorí boli nedávno pokrstení ako novo narodené deti. Znak svätenia kňazstva je spojený s mocou konať a vysluhovať sviatosti, a tiež ukazuje odlišnosť tých, ktorí sú touto mocou obdarení od zvyšku veriaceho ľudu. Musíme sa teda držať

---

⁴⁰ 2. Kor. 1. 21. 22.

⁴¹ Tract. 6. in Joh. a 1. 1. c. Cresc. c. 30.

pravidla katolíckej Cirkvi, ktoré nás učí, že tieto tri sviatosti vtlačajú do duše nezrušiteľný znak, a preto sa nikdy nesmú opakovať. To je podstata toho, čo je potrebné vyučovať o sviatostiach.

OTÁZKA XXVI.

Akým spôsobom dosiahnu duchovní pastieri to, aby veriaci mali sviatosti v úcte a nábožne ich prijímali?

I. Nech sa pri vysvetľovaní tohto predmetu duchovní pastieri snažia dosiahnuť predovšetkým dve veci. Prvou je tá, aby veriaci nadobudli presvedčenie o tom, akú úctu, vážnosť a oddanosť si tieto Božie a nebeské dary zasluhujú, druhou je tá, že keď boli najláskavejším Bohom ustanovené na spoločnú spásu všetkých, aby ich vrúcne a nábožne užívali, a tak sa roznieť túžbou po kresťanskej dokonalosti. Ďalej aby uvážili aj to, že najviac im uškodí, keď sa budú po dlhšiu dobu zdržiavať od ich blaženého prijímania, obzvlášť od sviatosti pokánia a od najsvätejšieho tela Pánovho.

II. Duchovní správcovia to môžu jednoducho dosiahnuť, keď budú do myslí veriacich častejšie vstúpať to, čo sme o Božskom pôvode a prospechu sviatostí uviedli vyššie: predovšetkým že sú ustanovené našim Pánom a Spasiteľom, od ktorého nič dokonalejšie nemôže pochádzať, potom keď sa udeľujú, že je prítomné najmocnejšie Božstvo Ducha Svätého, ktorý preniká do útrob nášho srdca, potom že je v nich ukrytá zázračná moc, ktorá s istotou uzdravuje duše a ďalej, že skrze ne sa na nás prenášajú nesmierne poklady plynúce z utrpenia Pána. Nakoniec nech poukážu na to, že hoci celá budova kresťanskej Cirkvi spočíva na najpevnejšom základe kameňa uholného, napriek tomu, ak nie je na všetkých stranách podporovaná hlásaním Božieho Slova a prijímaním sviatostí, treba sa veľmi obávať toho, aby sa do veľkej miery nezakolísala a nepadla. Lebo ako bývame sviatosťami privedení k životu, taktiež nimi ako pokrmom bývame živení, zachovávaní a rozhojnení.

O SVIATOSTI OLTÁRNEJ

OTÁZKA I.

Prečo sa má o tajomstvách tejto sviatosti hovoriť a počúvať to s najväčšou úctivosťou?

Zo všetkých posvätných tajomstiev, ktoré nám ako najistejšie prostriedky Božej milosti odkázal náš Spasiteľ, žiadne nie je také, aby sa mohlo porovnávať s najsvätejšou Sviatosťou oltárnou, a preto za žiaden zločin nie je ťažší trest, ktorého by sme sa mali od Boha obávať, než za tú nepravosť, keď veriaci nezaobchádzajú sväto a nábožne s tým, čo je plné všetkej svätosti, alebo skôr čo v sebe uchováva samotného pôvodcu a prameň svätosti. Apoštol to múdro spoznal a jasne nás na to upozornil. Lebo keď povedal, akou nepravosťou sa previňujú tí, ktorí nerozlišujú telo Pána (*„Kto je a pije, a nerozoznáva telo, ten si je a pije odsúdenie.“*), tak hneď na to dodáva⁴²: *„Preto je medzi vami veľa slabých a chorých a mnohí umierajú“*. Aby teda veriaci ľud, poznajúc, že je potrebné tejto nebeskej sviatosti preukazovať Božskú úctu a aby tiež nadobudol hojné ovocie milosti a vyhol sa najspravodlivejšiemu hnevu Božiemu, preto je potrebné, aby duchovní pastieri s najväčším úsilím vysvetlili všetko, čo by mohlo objasniť najväčšiu vznešenosť tejto sviatosti.

OTÁZKA II.

Z akého dôvodu a kedy bola ustanovená Sviatosť oltárna?

V tejto záležitosti bude potrebné, aby sa podľa príkladu svätého Pavla, ktorý vyznal, že to čo prijal od Pána, odovzdal Korint'anom⁴³, vysvetlilo veriacim predovšetkým ustanovenie tejto sviatosti. Z evanjelií je tiež známe, že sa to takto aj stalo. Lebo Pán, keď *„miloval“*⁴⁴ *„svojich a miloval ich do krajnosti“*, tak aby poskytol nejaký základ tejto Božej lásky a vediať, že nadišla jeho hodina, keď mal odísť z tohto sveta k Otcovi, tak neopísateľnou múdrosťou, ktorá prevyšuje akýkoľvek poriadok a obyčaj prirodzenosti, učinil, aby nikdy v žiadnej dobe nebol vzdialený od svojich vyvolených. A zaiste, keď s učeníkmi konal večeru

---

⁴² 1. Kor. 11. 30.

⁴³ 1. Kor. 11. 23.

⁴⁴ Jn. 13. 1.

veľkonočného baránka, tak aby ustúpil obraz skutočnosti a tieň pravde „vzal⁴⁵ chlieb a dobrorečil, lámal ho a dával učeníkom, hovoriac: „Vezmite a jedzte: toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás. Toto robte na moju pamiatku“. Podobne po večeri vzal kalich a hovoril: „Tento kalich je nová zmluva v mojej krvi. Kedykoľvek budete piť z neho robte to na moju pamiatku“.

OTÁZKA III.

Prečo sa táto sviatosť nazýva Eucharistia?

Svätí spisovatelia, ktorí videli, že nie je vôbec možné, aby jedným menom vyjadrili vznešenosť a dôstojnosť tejto obdivuhodnej sviatosti, tak sa ju snažili vyjadriť mnohými slovami. Lebo niekedy ju nazývajú *Eucharistia*, čo je grécke slovo, ktoré je možné preložiť ako *dobrá milosť*, alebo *vd'akyvzdanie*. Po pravde jej prináleží nazývať ju dobrou milosťou preto, lebo predobrazuje večný život, o ktorom je napísané⁴⁶: „*Milosť Božia je život večný*“, a to preto že v sebe uchováva samotného Krista Pána, ktorý je pravá milosť a pôvod všetkých milostí. Podobne vhodne prekladáme toto slovo ako „*vd'akyvzdávanie*“, nakoľko prinášajú túto najčistejšiu obeť, každodenne Bohu činíme nekonečnú vd'aku za všetky nám preukázané dobrodenia a obzvlášť potom za ten jeho úžasný dar milosti, ktorý nám preukazuje v tejto sviatosti. Avšak tento názov sa dá vhodne prirovnať aj k tomu, čo ako čítame, činil Kristus Pán pri ustanovení tejto sviatosti. Lebo „*vzal chlieb, lámal a vzdával vd'aky*“. Aj Dávid, predtým, ako predniesol onen chválospev⁴⁷: „*Hospodin ustanovil pamiatku na svoje obdivuhodné skutky a pokrm dal tým, čo sa ho boja*“ a keď premýšľal o veľkosti tohto tajomstva, uznal za potrebné najskôr urobiť vd'aku, volajúc: „*Sláva a vznešenosť je jeho dielo*“.

---

⁴⁵ Mt. 26. 26, 28; Lk. 22. 19. sq; Mk. 14. 22

⁴⁶ Rim. 6. 23. V novom preklade Písma sv. je: „Boží dar je večný život“.

⁴⁷ Žalm. 110. 4, 5.

OTÁZKA IV.

Prečo sa táto sviatosť nazýva spoločenstvom a sviatosťou pokoja a lásky?

Často sa vysvetľuje aj znamením obety, ale o tomto tajomstve sa širšie zmienime neskôr. Okrem toho sa nazýva aj spoločenstvom (*communio*), tento názov sa asi prevzal z toho miesta u svätého Pavla, kde píše⁴⁸: „*Požehnaný kalich⁴⁹, ktorý požehnávame, či nie je zúčastnením sa na krvi Kristovej? A chlieb ktorý lámeme, či nie je zúčastnením sa na tele Pánovom*“. Lebo ako vykladá Ján Damascénsky⁵⁰: „*Táto sviatosť nás spája s Kristom a činí nás účastnými na jeho tele a jeho Božstve, zmieruje a zjednocuje nás spolu v tom istom Kristovi a ako jedno telo nás spája dohromady*“.

Tiež sa nazýva aj sviatosťou pokoja a lásky, aby sme tak pochopili, akí nehodní mena kresťan sú tí, ktorí zotrývajú v nepriateľstve a že hnev a nenávisť, vady a konflikty ako najohavnejšia nákaza veriacich, majú byť úplne odstránené; najmä preto že každodennou obetou nášho náboženstva vyznávame, že nebudeme zachovávať nič s väčšou starostlivosťou ako pokoj a lásku.

OTÁZKA V.

Prečo sa táto sviatosť nazýva tiež posilou na cestu a večerou?

Svätí spisovatelia⁵¹ ju často nazývajú aj posilou na cestu (*viaticum*) a to jednak preto, že je to duchovný pokrm, ktorým sa v tomto pozemskom putovaní živíme a jednak preto, že nám razí cestu do večnej blaženosti a slávy. Preto sa aj podľa starobylého zvyku katolíckej Cirkvi vždy zachováva, aby nikto z veriacich neodchádzal zo života bez tejto sviatosti. A najstarší Otcovia potom nasledujúc príklad apoštolov, nazývajú Sviatosť oltárnu niekedy „*večera*“, pretože bola Kristom Pánom ustanovená pri onom spasiteľnom tajomstve poslednej večere.

---

⁴⁸ 1. Kor. 10. 16.

⁴⁹ V novom preklade Písma sv. je: „*kalich dobrorečenia, ktorému dobrorečíme*“

⁵⁰ de orthod. fide 1. 4. c. 13.

⁵¹ Con. Nic. c. 12. Carth. 4. c. 77. et 78.

OTÁZKA VI.

Sviatosť oltárna nesmie byť konaná ani prijímaná tým, ktorý toho dňa už jedol alebo pil.

Nikto nesmie vykonávať alebo prijímať túto sviatosť po jedle alebo pití preto, lebo ako o tom svedčia dávni spisovatelia, toto spasiteľné a apoštolmi ustanovené nariadenie, vždy platilo a zachovávalo sa tak, že táto sviatosť bola prijímaná len nalačno.

OTÁZKA VII.

Sviatosť oltárna je v pravom zmysle sviatosť.

Ale po vysvetlení významu názvu je potrebné učiť, že je to pravá sviatosť a jedna z tých siedmich, ktoré si Cirkev svätá vždy s nábožnosťou ctíla a draho vážila. Lebo keď sa koná posvätenie kalicha, nazýva sa to tajomstvom viery. Okrem toho, keď opomenieme skoro nespočetné výroky svätých spisovateľov, ktorí vždy verili, že túto sviatosť treba počítať medzi pravé sviatosti, tak je to možné odvodiť aj z pravej povahy a podstaty sviatosti, lebo sú v nej isté vonkajšie znaky, ktoré podliehajú zmyslom. Ďalej táto sviatosť nielen naznačuje milosť, ale ju aj spôsobuje. A o tom, že bola ustanovená Kristom, svedectvá evanjelistov a svätého Pavla nedávajú ani najmenší priestor na pochybnosti. Keďže v tejto veci sa všetci pri preukazovaní pravosti tejto sviatosti zhodujú, nie sú potrebné žiadne ďalšie dôkazy.

OTÁZKA VIII.

V tejto sviatosti je mnoho vecí, ktorým prislúcha názov sviatosť.

Duchovní pastieri by si mali pozorne všimnúť, že v tomto tajomstve existuje veľa vecí, ktorým svätí spisovatelia čas od času pripisujú názov sviatosti. Lebo niekedy si zvykli nazývať sviatosťou aj posvätenie svätých častí, aj prijímanie a často tiež aj samotné telo a krv nášho Pána, ktoré sú obsiahnuté v Eucharistii. Svätý Augustín hovorí⁵², že táto sviatosť pozostáva z viditeľnej podoby a neviditeľného tela a

---

⁵² De Catech. Rudib. c. 11.

krvi samotného nášho Pána Ježiša Krista. A v tomto zmysle tvrdíme, že táto sviatosť má byť uctievaná, keď pod ňou rozumieme telo a krv nášho Pána. Je zrejmé, že všetko vyššie uvedené sa nie menej správne nazýva sviatosťami. Pravý a presný význam tohto označenia majú aj samotné spôsoby chleba a vína.

OTÁZKA IX.

Ako sa líši Sviatosť oltárna od všetkých ostatných sviatostí?

Ale to, ako veľmi sa táto sviatosť od všetkých ostatných líši, je možné ľahko pochopiť. Lebo ostatné sviatosti, keď sú niekomu vyslužené, sa vykonajú až použitím matérie. Tak krst zaiste nadobudne povahu sviatosti až vtedy, keď je človek skutočne obmytý vodou. Ale na vykonanie Sviatosti oltárnej postačuje konsekrácia matérie; lebo obidve čiastky neprestávajú byť sviatosťou, hoci by sa aj prechovávali v nádobe. Ďalej pri konaní iných sviatostí sa neuskutočňuje premena žiadnej matérie a hmoty na inú podstatu, tak napr. krstná voda a olej krizmy, keď sa tieto sviatosti vysluhujú, nestrácajú svoju predchádzajúcu prirodzenosť. Vo Sviatosti oltárnej sa však po vykonanej konsekrácii to, čo bolo pred posvätením v skutočnosti chlieb a víno, stáva sa podstatou tela a krvi Pána.

OTÁZKA X.

Dvojitá matéria Sviatosti oltárnej nepredstavuje dve sviatosti.

Hoci sú dve matérie, totiž chlieb a víno, z ktorých sa skladá celá Sviatosť oltárna, predsa však - poučení učením Cirkvi - vyznávame, že je to iba jediná a nie viac sviatostí; inak by zaiste nemohol obstáť počet siedmich sviatostí, čo sa vždy vyučovalo a čo bolo deklarované koncilom Lateránskym, Florentským i Tridentským. Lebo keď milosť tejto sviatosti spôsobuje jediné tajomné telo, potom aby samotná sviatosť bola primeraná k tomu, čo spôsobuje, musí byť jediná; a síce jedna nie tým, že by bola nerozdelená, ale že má v sebe jediný význam. Lebo ako pokrm a nápoj, čo sú dve rozličné veci, smerujú len k jednej veci, aby sa totiž obnovovali telesné sily, tak bolo tiež vhodné, aby podľa dvojakej telesnej potravy boli v sviatosti tiež dva rozličné spôsoby,

ktoré by znamenali duchovný pokrm, ktorým sa duše oživujú a posilňujú. Preto náš Pán a Spasiteľ povedal⁵³: „*Moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj*“. Je však potrebné starostlivo vysvetliť, aký je význam Sviatosti oltárnej, aby veriaci, keď očami hľadajú na sväté tajomstvá, spolu s tým tiež živili svoju dušu rozjímaním o Božích veciach.

OTÁZKA XI.

Aké skutočnosti označuje táto sviatosť?

I. Existujú tri skutočnosti, ktoré označuje táto sviatosť. Prvou je utrpenie Krista, nášho Pána, ktoré sa stalo, lebo to učí sám Pán, keď hovorí⁵⁴: „*Toto robte na moju pamiatku*“ a apoštol hovorí⁵⁵: „*Keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde*“.

II. Druhou je prítomnosť Božej a nebeskej milosti, ktorá sa udeľuje ako výživa pre zachovanie duše. Podobne ako sa v krste rodíme k novému životu a prostredníctvom birmovania sme posilňovaní, aby sme mohli odolávať diablu a otvorene vyznávali Kristovo meno, tak vo Sviatosti oltárnej prijímame pokrm k zachovaniu duchovného života.

III. Po tretie je to predzvesť budúcej večnej radosti a slávy, ktorú podľa Božieho prisľúbenia dostaneme v našej nebeskej vlasti.

Tieto tri skutočnosti, ktoré sa zreteľne odlišujú odkazom na minulosť, súčasnosť a budúcnosť, sa v týchto tajomstvách tak naznačujú, že celá sviatosť, hoci pozostáva z rôznych spôsobov, tak označuje každú jednu z týchto skutočností, akoby sa vzťahovala iba na označenie jednej skutočnosti.

---

⁵³ Jn. 6. 55.

⁵⁴ Lk. 22. 19.

⁵⁵ 1. Kor. 11. 26.

OTÁZKA XII.

Aká je matéria tejto sviatosti a ako treba konsekrovať chlieb?

Pre duchovných pastierov je predovšetkým potrebné, aby poznali materiú tejto sviatosti, jednak aby mohli sviatosť sami správne konať a jednak aby boli schopní poučiť veriacich aké skutočnosti označuje, a tak v nich zapálili túžbu a lásku po tom, čo znamená. Matéria tejto sviatosti je dvojité: jednou je pšeničný chlieb, o ktorom budeme teraz hovoriť. Druhou sa budeme zaoberať neskôr. Lebo ako učia evanjelisti Matúš, Marek a Lukáš, Kristus Pán vzal chlieb do svojich rúk, dobrorečil a lámal ho, hovoriac⁵⁶: „*Toto je moje telo*“; a podľa svätého Jána sa ten istý náš Spasiteľ sám seba nazval chlebom, hovoriac⁵⁷: „*Ja som chlieb, ktorý zostúpil z neba*“.

Keďže však existujú rôzne druhy chleba, buď preto že pozostávajú z rôznych surovín ako napríklad z pšenice, jačmeňa, strukovín a iných plodov zeme, alebo že majú rôzne vlastnosti (podľa toho či sú kvasené alebo sú úplne bez kvasníc), tak je potrebné poznamenať, že čo sa týka suroviny, slová Spasiteľa poukazujú na to, že chlieb by mal byť pripravený z pšeničnej múky, lebo keď bežne hovoríme o chlebe, rozumieme tým pšeničný chlieb. Dokazuje to aj príklad v Starom Zákone, lebo Hospodin prikázal, aby „*posvätné chleby*“, ktoré túto sviatosť predobrazovali boli upečené „*z jemnej múky*“.⁵⁸

OTÁZKA XIII.

Chlieb, ktorý sa používa k sviatosti, má byť nekvasený.

Ale tak ako sa žiadny iný ako pšeničný chlieb nemá považovať za vhodnú materiú Sviatosti oltárnej (lebo tak nás učí apoštolská tradícia a potvrdzuje to autorita katolíckej Cirkvi), tak tento chlieb má byť nekvasený, ako to je ľahko možné zistiť zo skutkov Krista Pána. Lebo sám Pán túto sviatosť konal a ustanovil „*v prvý deň sviatku nekvasených chlebov*“⁵⁹, kedy Židom nebolo dovolené mať vo svojom dome nič pripravené kvasením. A keby niekto namietal svedectvom

---

⁵⁶ Mt. 26. 26; Mk. 14. 22; Lk. 22. 19.

⁵⁷ Jn. 6. 41.

⁵⁸ Levit. 24. 5.

⁵⁹ Mt. 26. 17. Exod. 12. 19.

evanjelistu Jána, ktorý hovorí, že toto všetko sa stalo „*pred sviatkom Veľkej noci*“⁶⁰, tak túto námietku je možné ľahko vyvrátiť. Lebo za deň pred Veľkou nocou Ján označuje ten istý deň, ktorý ostatní evanjelisti nazvali „*prvým dňom nekvasených chlebov*“. Ján tým chcel zdôrazniť prirodzený deň, ktorý sa začína pri východe slnka; kým evanjelisti chceli zdôrazniť, že náš Spasiteľ slávil Veľkú noc vo štvrtok večer, práve keď sa začínali dni nekvasených chlebov. Preto aj svätý Ján Zlatoústý vysvetľuje, že prvý deň nekvasených chlebov je deň, keď sa má večer jesť nekvasený chlieb⁶¹. O tom, že posvätenie nekvaseného chleba je obzvlášť vhodné na vyjadrenie nepoškvrnenosti a čistoty ducha, s akou by veriaci mali pristupovať k tejto sviatosti, o tom nás poučuje apoštol, keď hovorí⁶²: „*Vyčistite starý kvas, aby ste boli novým cestom. Ste totiž akoby nekvasený chlieb. Ved' bol obetovaný náš veľkonočný Baránok, Kristus. Preto slávme sviatky nie v starom kvase ani v kvase zloby a nepravosti ale s nekvaseným chlebom čistoty a pravdy*“.

OTÁZKA XIV.

Nekvasený chlieb nie je k Sviatosti oltárnej nevyhnutne potrebný.

Napriek tomu sa však nesmie táto charakteristika chleba považovať za tak potrebnú, aby sa pri jej nedostatku nemohla sviatosť konať, lebo oba spôsoby sa nazývajú chlebom a majú pravú a vlastnú prirodzenosť aj názov chleba. Avšak nikomu nie je dovolené na základe jeho vlastnej authority alebo skôr opovážlivosti, aby prekročil chvályhodný poriadok svojej Cirkvi. Takýto postup sa obzvlášť zakazuje kňazom latinskej Cirkvi, ktorým boli pápežmi⁶³ dané zvláštne nariadenia, aby sväté tajomstvá konali iba s nekvaseným chlebom.

Tolko nech je vysvetlené o prvej materii tejto sviatosti. K tomu je však potrebné poznamenať, že nie je ustanovené, aké množstvo tejto matérie sa má konsekrovať, keďže nie je možné ani vymedziť počet tých, ktorí môžu alebo sú povinní prijímať posvätné tajomstvá.

---

⁶⁰ Jn. 13. 1.

⁶¹ Hom. 81. in Mt.

⁶² 1. Kor. 5. 7.

⁶³ Lib. 3. decret. tit. de celebrat, c. Litteras.

OTÁZKA XV.

Akú matériu je vhodné používať pri konsekrácii krvi Pána?

Zostáva ešte povedať o druhej matérii a podstate tejto sviatosti. Je ňou víno vytlačené z plodov viniča, ku ktorému sa primieša trochu vody. Lebo Kristus Pán, tak ako to katolícka Cirkev vždy učila, použil víno pri ustanovení tejto sviatosti, pričom sám povedal⁶⁴: „*Odteraz už nebudem piť z tohto plodu viniča až do onoho dňa ...*“. K tomuto miestu svätý Ján Zlatoústý hovorí⁶⁵: „*Pán hovorí o plode viniča, ktorý zaiste vydáva víno a nie vodu, ako keby mal v úmysle, dokonca aj v tak skorom období, vyvrátiť herézy tých, ktorí si zmysleli, že pri týchto tajomstvách stačí používať iba vodu*“.

OTÁZKA XVI.

Pri sviatosti sa má do vína pridávať voda.

Cirkev Božia vždy pridávala do vína vodu, a to predovšetkým preto, lebo tak činil aj Kristus Pán, ako o tom svedčia výroky cirkevných koncilov a svedectvo svätého Cypriána⁶⁶, a aj preto že sa týmto primiešaním obnovuje pamiatka vody a krvi, ktorá vyšla z boku Pána. Taktiež, ako čítame vo Zjavení⁶⁷, vody znamenajú národ, pričom voda primiešaná do vína naznačuje spojenie veriaceho ľudu s Kristovou hlavou. Podľa apoštolskej tradície toto Cirkev svätá vždy zachovávala.

OTÁZKA XVII.

Pridávať vodu nie je nevyhnutne potrebné a má jej byť vždy menej ako vína.

Hoci pre primiešanie vody do vína existujú vážne dôvody, ktoré nie je dovolené bezhriешne opomenúť, predsa však je možné sviatosť uskutočniť, aj keby vody nebolo. Kňazom však treba pripomenúť, že tak ako sa má pri svätých tajomstvách pridávať voda do vína, tak je potrebné, aby sa jej prilievalo iba málo. Lebo podľa výrokov a úsudkov cirkevných spisovateľov sa táto voda zmení na víno. Pápež

---

⁶⁴ Mt. 26. 29 ; Mk. 14. 45.

⁶⁵ Hom. 82. in Mt.

⁶⁶ Lib. 2. epist. 63. ad Caecil.

⁶⁷ Zjav. 17. 15.

Honorius o tejto záležitosti píše takto⁶⁸: „*V твојих крајох vznikol zlovyk, že sa totiž pri svätej obeti používa viac vody než vína; avšak podľa odôvodneného zvyku všeobecnej Cirkvi sa má používať oveľa viac vína ako vody*“.

Pri tejto sviatosti sú teda právom mnohými ustanoveniami⁶⁹ nariadené len tieto dve látky, aby okrem chleba a vína nebolo možné obetovať nič iné, ako sa to niektorí neostýchali vykonávať. Teraz vidíme aké primerané sú tieto dva spôsoby chleba a vína pre objasnenie tých vecí, ktoré vo sviatosti predstavujú a v čo veríme a čo vyznávame.

OTÁZKA XVIII.

Ktoré a aké veľké veci v tejto sviatosti predstavujú spôsoby chleba a vína.

I. Predovšetkým označujú Krista ako pravý život ľudí, lebo sám Pán povedal⁷⁰: „*Lebo moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj*“. Keďže telo nášho Pána Ježiša Krista poskytuje pokrm večného života tým, ktorí túto sviatosť čisto a sväto prijímajú a keď sa táto sviatosť správne vykonáva látkami, ktoré slúžia pre zachovanie života, veriaci ľahko chápu, že prijímaním najdrahšieho tela a krvi Kristovej býva nasýtená ich myseľ aj ich duša. Samotné tieto látky tiež napomáhajú veriacim, aby boli presvedčení o skutočnej prítomnosti tela a krvi Pána v tejto sviatosti.

II. Lebo keď každodenne vidíme, že chlieb a víno sa prirodzenou mocou menia na ľudské telo a krv, tak vďaka tejto analógii ľahšie prídeme k presvedčeniu, že podstata chleba a vína sa nebeským požehnaním mení na skutočné telo a skutočnú krv Kristovu. Táto obdivuhodná premena podstaty tiež pomáha k naznačeniu toho, čo sa deje v duši. Aj keď sa navonok neobjavuje žiadna zmena chleba a vína, avšak ich podstata sa skutočne mení na Kristovo telo a krv. Podobne, keď vo Sviatosti oltárnej prijímame pravý život, a aj keď na nás nevidno žiadnu zmenu, napriek tomu sme vnútorne obnovení k životu. Navyše, tak ako sa telo Cirkvi⁷¹ skladá z mnohých údov, nič toto spojenie

---

⁶⁸ Lib. 3. decr. tit. de celebr. miss. c. Perniciosus.

⁶⁹ De consecr. dist. 2.

⁷⁰ Jn. 6. 56.

⁷¹ 1. Kor. 12. 12.

nevysvetľuje lepšie, ako spôsoby chleba a vína. Lebo chlieb sa vyrába z mnohých zŕn a víno sa lisuje z mnohých bobúl hrozna. Tým sa dáva najavo, že hoci je nás mnoho, spolu sme úzko spojení zväzkom tohto Božského tajomstva a tvoríme jedno telo.

OTÁZKA XIX.

Aká forma sa má používať pri konsekrácii chleba?

Teraz je potrebné vysvetliť, aký spôsob sa má používať pri konsekrácii chleba, nie však preto, aby sa veriacim tieto tajomstvá vysvetľovali, pokiaľ to nie je nevyhnutné (pretože tí, ktorí nie sú vysvätení na kňazov, tieto znalosti nemusia mať), ale aby sa kňazi pri vysluhovaní tejto sviatosti nedopúšťali hrozných chýb. Svätí evanjelisti⁷² Matúš a Lukáš i apoštol Pavol nás učia, že forma pozostáva z týchto slov: „*Toto je moje telo*“, lebo je napísané: „*Pri večeri vzal Ježiš chlieb a dobrorečil, lámal ho a dával učeníkom, hovoriac: „Vezmite a jedzte: Toto je moje telo“*“. A keďže túto formu konsekrácie používal sám Kristus Pán, preto ju katolícka Cirkev neustále zachovávala. Na tomto mieste môžeme prejsť mlčaním nespočetné svedectvá sv. Otcov ako aj závery Florentského koncilu, ktoré sú dostatočne známe a to tým skôr, že to vyplýva zo slov Spasiteľových⁷³: „*Toto robte na moju pamiatku*“. Lebo to, čo im tu Pán prikazuje robiť, je treba vzťahovať nielen na to, čo činil, ale aj na to, čo hovoril. Áno, musíme veriť tomu, že sa to vzťahuje predovšetkým na slová, ktoré boli prednesené nielen kvôli forme ale aj kvôli naznačeniu. O tom je možné sa ľahko presvedčiť aj rozumom. Formou nazývame to, čím sa vyslovuje to, čo sviatosť spôsobuje. Keď však tieto slová naznačujú a oznamujú to, čo sa deje, teda premenenie chleba na skutočné telo nášho Pána, tak z toho vyplýva, že forma sviatosti spočíva v samotných týchto slovách. V tomto zmysle možno chápať to, čo povedal evanjelista⁷⁴: „*Dobrorečil*“, lebo sa zdá, že je to rovnaké ako keby povedal: „*Berúc chlieb, dobrorečil hovoriac: „Toto je moje telo“*“.

---

⁷² Mt. 26. 26; Lk. 22. 19 ; 1. Kor. 11. 24.

⁷³ Lk. 22. 19.

⁷⁴ Mt. 26. 26.

OTÁZKA XX.

Nie všetky slová, ktoré sa podľa zvyku Cirkvi pri konsekrácii hovoria, sú nutné.

Hoci evanjelista umiestnil slová⁷⁵ „*Vezmite a jedzte*“ pred slová „*Toto je moje telo*“, predsa však, ako je zrejmé, sa týmito slovami nenaznačuje posvätenie sviatostnej matérie, ale iba jej užívanie. Preto aj keď to na konsekráciu sviatosti nie je potrebné, musia byť kňazmi tieto slová za každých okolností vyslovené, podobne ako sa vyslovuje spojka pri konsekrácii tela a krvi. Inak by sa stalo, že keby sa táto sviatosť nepodala nikomu, že by nemala ani nemohla byť vykonaná. Nie je možné pochybovať o tom, že kňaz vyslovovaním slov Pána, podľa zvyku a ustanovenia Cirkvi svätej, skutočne konsekruje matériu chleba, a to aj keby sa potom stalo, že by najsvätejšia sviatosť nebola podaná nikomu.

OTÁZKA XXI.

Aká je forma pri konsekrácii krvi Pána?

Čo sa týka konsekrácie vína, ktorá je druhou matériou tejto sviatosti, je z toho istého dôvodu, ktorý sme uviedli vyššie, potrebné, aby kňaz dobre poznal a porozumel jej forme. Je nutné veriť, že je obsiahnutá v týchto slovách⁷⁶: „*Toto je kalich mojej krvi nového a večného zákona, tajomstvo viery, ktorá sa vylieva za vás a za mnohých*⁷⁷ *na odpustenie hriechov*“. Z týchto slov bolo viacero vybraných z Písma svätého a ďalšie sa v Cirkvi zachovali z podania apoštolov. Lebo slová „*Toto je kalich*“ sa nachádzajú u svätého Lukáša⁷⁸ a Pavla⁷⁹ a to, čo nasleduje: „*mojej krvi*“ alebo „*moja krv nového zákona, ktorá sa vylieva za vás a za mnohých na odpustenie hriechov*“ sa nachádzajú sčasti u sv. Lukáša⁸⁰ a sčasti u sv. Matúša⁸¹. A slová „*večného*“ a „*tajomstvo viery*“ nás naučila svätá tradícia, ktorá vysvetľuje a stráži katolícku pravdu.

---

⁷⁵ Mt. 26. 26; Mk. 14. 24.; Lk. 22. 20.

⁷⁶ Mt. 26. 28

⁷⁷ V novom preklade Písma sv. je: „... za **všetkých**“ (pozn. prekladateľa)

⁷⁸ Lk. 22. 20.

⁷⁹ 1. Kor. 11. 25.

⁸⁰ Lk. 22. 20.

⁸¹ Mt. 26. 28. V novom preklade Písma sv. je: „... za **všetkých**“

OTÁZKA XXII.

Toto je pravá konsekračná forma.

O tejto forme nemôže pochybovať nikto, kto berie do úvahy aj to, čo už bolo povedané o forme používanej pri konsekrácii chleba. Lebo je známe, že v slovách ktoré označujú premenu podstaty vína na krv Pánovu, je obsiahnutá aj forma tejto matérie. A keďže tieto slová to vyjadrujú jasne, je zrejmé, že nie je možné ustanoviť žiadnu inú formu. Tieto slová okrem toho vyjadrujú aj niektoré zázračné účinky krvi preliatej pri umučení Pána - účinky ktoré k tejto sviatosti najviac prináležia. Jedným z nich je prístup k večnému dedičstvu, ktoré po práve dostávame podľa nového a večného zákona; druhým je prístup ku spravodlivosti skrze tajomstvá viery, lebo Boh ustanovil Ježiša za uzmierovateľa skrze vieru v jeho krv⁸², aby on sám bol spravodlivý a spravodlivým učinil toho, kto je z viery Ježiša Krista; tretím účinkom potom je odpustenie hriechov.

OTÁZKA XXIII.

Vysvetľuje sa forma pri konsekrovaní krvi Pána.

Keď už samotné konsekračné slová sú plné tajomstiev a sú veľmi výstižne, je potrebné sa nad nimi osobitne zamyslieť. Keď sa hovorí: „*Toto je kalich mojej krvi*“, tak sa to má chápať takto: Toto je moja krv, ktorá sa v tomto kalichu nachádza. Zmienka o kalichu pri konsekrácii krvi je správna a primeraná, pretože krv je nápojom veriacich, a to by nebolo dostatočne naznačené, keby nebola obsiahnutá v nejakej nádobe. Potom nasleduje: „*Nového Zákona*“, čo bolo pridané preto, aby sme poznali, že krv Krista Pána, sa dáva ľuďom nie obrazne, ako sa to dialo v Starom Zákone (o čom čítame v liste svätého Pavla Židom⁸³, že „*ani prvá zmluva nebola uzavretá bez krvi*“), ale že sa dáva skutočne a pravdivo, podľa Nového Zákona. Preto apoštol hovorí⁸⁴: „*A preto je prostredníkom novej zmluvy, aby smrťou podstúpenou na vykúpenie z previnení spáchaných za prvej zmluvy dostali tí, čo sú povolání, prislúbenie večného dedičstva*“. Slovo „*večného*“ sa má vzťahovať na

---

⁸² Rim. 3. 25.

⁸³ Žid. 9. 18.

⁸⁴ Žid. 9. 15.

večné dedičstvo, ktoré smrťou večného sprostredkovateľa Krista Pána právom prešlo na nás.

Ďalšie pripojené slová: „*tajomstvo viery*“ nevylučujú danú skutočnosť, ale oznamujú, že pevnou vierou máme veriť to, čo sa nachádza utajené a skryté a čo je veľmi vzdialené vnímaniu zraku. V tejto pasáži však majú tieto slová iný význam ako tie, ktoré sa používajú pri krste. Lebo to, že Kristovu krv ukrytú pod spôsobom vína, vidíme vierou, sa nazýva tajomstvom viery. Kým krst preto, že obsahuje celé vyznanie kresťanskej viery, sa nazýva jednak sviatosťou viery a po latinsky *fidei Sacramentum*, jednak *tajomstvom* a grécky *mysterion*. Ďalším dôvodom, prečo nazývame Pánovu krv tajomstvom viery je to, že ľudský rozum práve v tejto záležitosti zakúša najviac ťažkostí a námahy, keď nám viera predkladá, aby sme verili, že Kristus Pán, pravý Syn Boží a súčasne Boh aj človek, pre nás podstúpil smrť a táto smrť sa označuje ako sviatosť jeho krvi.

OTÁZKA XXIV.

Prečo sa práve pri konsekrácii krvi koná zmienka o smrti Pána?

Na tomto mieste je vhodnejšie, ako pri konsekrácii tela, pripomínať si umučenie nášho Pána, a to slovami⁸⁵: „*Ktorá sa vylieva na opustenie hriechov*“. Pretože krv, samostatne konsekrovaná, má väčší význam a silu k tomu, aby každý mal pred očami utrpenie Pána, jeho smrť aj spôsob utrpenia. Slová, ktoré sa tu pridávajú: „*Za vás a za mnohých*“, sú prevzaté jedno zo sv. Matúša a druhé zo sv. Lukáša a Cirkev svätá poučená Duchom Božím ich spojila do jedného. Tieto slová slúžia k naznačeniu ovocia a úžitku utrpenia Pána. Lebo keď berieme do úvahy cenu jeho utrpenia, je potrebné vyznať, že krv Spasiteľova je vyliata pre spásu všetkých ľudí, ale keď uvažujeme nad úžitkom, ktorý z toho ľudí majú, ľahko poznávame, že úžitok z toho nemajú všetci, ale účasť na ňom majú iba mnohí. Keď teda povedal: „*Za vás*“, tak tým myslel buď tých, ktorí boli prítomní, alebo vyvolených zo židovského národa, ktorými boli okrem Judáša učeníci, s ktorými hovoril. Keď potom pripojil: „*Za mnohých*⁸⁶“, tak tým chcel označiť ostatných vyvolených zo Židov i z pohanov. Stalo sa dobre, že nebolo

---

⁸⁵ Mt. 26. 28.

⁸⁶ V novom preklade Písma sv. je: „... za všetkých“

povedané: „*Za všetkých*“, lebo na tomto mieste je reč len o úžitku z utrpenia Pána, ktoré prinieslo ovocie spásy iba vyvoleným. Sem smerujú tiež slová Apoštola⁸⁷: „*Kristus sa raz obetoval, aby sňal hriechy mnohých*“; ako aj to, čo hovorí Pán v evanjeliu svätého Jána⁸⁸: „*Za nich prosím. Neprosím za svet, ale za tých, ktorých si mi dal, lebo sú tvoji*“. V týchto konsekračných slovách sa ukrývajú ešte iné tajomstvá, ktoré pri častej meditácii a štúdiu posvätných vecí duchovní pastieri s milosťou Božou sami ľahko pochopia.

OTÁZKA XXV.

Pri tejto sviatosti nie je vhodné používať úsudok formovaný na základe zmyslov.

Ale obráťme reč na vysvetľovanie tých vecí, ktoré v žiadnom prípade nesmú zostať veriacim neznáme. Keďže Apoštol pripomína, že ťažkého zločinu sa dopúšťa ten⁸⁹: „*Kto nerozoznáva telo Pána*“, tak vy duchovní pastieri, vysvetľujte predovšetkým to, že tu je potrebné čo najviac oddeľovať myseľ a rozum od zmyslov. Lebo ak by sa veriaci domnievali, že táto sviatosť obsahuje iba to, čo odhalia zmyslami, zaiste by upadli do obrovskej bezbožnosti, keby usudzovali, že táto sviatosť neobsahuje nič iné ako chlieb a víno, pretože očami, hmatom, čuchom a chuťou nič iného okrem podoby chleba a vína nezaznamenajú. Nech je postarané o to, aby mysle veriacich boli čo najviac odvrátené od úsudku zmyslov a boli podnietené k uvažovaniu o neskutočnej Božej moci a sile.

OTÁZKA XXVI.

Čo sa v tejto sviatosti deje mocou tajomného posvätenia?

Katolícke učenie s úplnou istotou verí a vyznáva, že v tejto sviatosti existujú tri skutočnosti hodné najvyššej úcty a obdivu, ktoré spôsobujú slová konsekrácie. Prvou je, že táto sviatosť obsahuje skutočné telo Krista Pána, to ktoré sa narodilo z Panny a sedí po pravici Otcovej v nebi. Druhou je, akokoľvek by to mohlo odporovať zmyslom

---

⁸⁷ Žid. 9, 28.

⁸⁸ Jn. 17. 9.

⁸⁹ 1. Kor. 11. 29.

a zdalo by sa to byť nemožným, že po konsekrovaní nezostáva vo sviatosti žiadna z podstaty chleba a vína. Treťou skutočnosťou je tá, hoci to slová konsekrácie jasne vyjadrujú, že spôsoby, ktoré je možné očami vidieť alebo inými zmyslami chápať, akýmsi zázračným a nepochopiteľným spôsobom pretrvávajú, a to bez toho, aby sa im ako základ prikladala nejaká iná vec. Všetky vlastnosti chleba a vína, ktoré môžeme vidieť, však existujú samy o sebe a sú nezávislé na akýchkoľvek iných substanciach, pretože podstata chleba a vína sa tak premení na telo a krv nášho Pána, že prestáva byť podstatou chleba a vína.

OTÁZKA XXVII.

Dôkaz z Písma svätého, že vo sviatosti je skutočné telo Kristovo.

Aby sme teda najskôr hovorili o prvej skutočnosti, nech sa duchovní pastieri snažia vysvetliť to, aké zreteľné a jasné sú slová nášho Spasiteľa, ktorými sa vyjadruje jeho skutočná prítomnosť vo sviatosti. Lebo keď hovorí: „*Toto je moje telo, toto je moja krv*“, tak nikto, kto má zdravý rozum, nemôže nerozumieť, ako je treba tieto slová chápať, a to tým skôr že tu ide o ľudskú prirodzenosť, ktorú skutočne Kristus mal a o ktorej katolícka viera nikomu nedovoľuje pochybovať. Preto svätý a vzdelaný muž Hilarius prekrásne napísal, že podľa vyznania samotného Pána a aj podľa našej viery, jeho telo je naozajstný pokrm a o prítomnosti skutočného tela a krvi Pána nie je vôbec možné pochybovať⁹⁰. Duchovní pastieri by mali tiež vysvetliť ďalšiu pasáž, z ktorej je zrejmé, že vo Sviatosti oltárnej je obsiahnuté skutočné telo a skutočná krv nášho Pána. Lebo Apoštol pripomenúc, že Pán požehnal chlieb a víno a dával svojim apoštolom sväté tajomstvo, ďalej dodal⁹¹: „*Nech teda človek skúma sám seba, a tak je z toho chleba a pije z kalicha. Lebo kto je a pije, a nerozoznáva telo, ten si je a pije odsúdenie*“.

Keby sa vo sviatosti nemalo uctievať nič iné iba pamiatka a znamenie utrpenia Pána, ako to hovoria heretici, na čo by potom bolo treba adresovať tak závažné slová veriacim, aby skúmali sami seba? Prísny slovom odsúdenia dal Apoštol najavo, že bezbožného zločinu

---

⁹⁰ de Trin. lib. 8.

⁹¹ 1. Kor. 11. 28, 29.

sa dopúšťa ten, kto nehodne prijímajúc Pánovo telo, ktoré je skryté vo Sviatosti oltárnej, nerozoznáva ho od iného druhu pokrmu. Apoštol to vysvetlil v tom istom liste vyššie, keď hovorí⁹²: „*Nie je kalich dobrorečenia, ktorému dobrorečíme, účasťou na Kristovej krvi? A chlieb, ktorý lámeme, nie je účasťou na Kristovom tele?*“ Tieto slová zaiste vyjadrujú skutočnú podstatu tela a krvi Krista Pána. Pasáže Písma svätého je preto potrebné vysvetliť a hlavne poukázať na to, že keď ich Cirkev svätá takto vysvetľuje, tak že v nich nie je nič pochybné, nič neisté či zvláštne.

OTÁZKA XXVIII.

Ako je treba chápať vysvetlenie Cirkvi o zmysle Písma svätého a o skutočnej prítomnosti tela Pána vo Sviatosti oltárnej?

K poznaniu tohto tvrdenia je možné prísť dvoma cestami a spôsobmi. Prvou je odkazovanie na svätých Otcov, ktorí sa preslávili od počiatku Cirkvi a tiež v každom období a sú najlepšimi svedkami učenia Cirkvi svätej. Všetci v úplnej jednote a mimoriadne jasne podávajú pravdu tohto článku viery. Ale keďže by bolo ťažké a zložité uviesť ich jednotlivé výroky, stačí vybrať niektoré z nich, alebo ich skôr naznačiť, z čoho bude možné ľahko usúdiť o ostatných. Nechajme teda najskôr osvedčiť svoju vieru u sv. Ambróza. Vo svojej knihe⁹³: „*O tých, ktorí dosahujú posvätenie vo sviatostiach*“, hovorí, že v tejto sviatosti je prijímané skutočné telo Kristovo, rovnako ako pravé Kristovo telo bolo prijaté od Panny Márie a že tejto pravde treba veriť s pevnou istotou. Na inom mieste učí⁹⁴, že pred konsekrovaním je tu chlieb, po posvätení ale telo Kristovo. Druhým svedkom nech je svätý Ján Zlatoústý, nie menej hodnoverný a vážený, ktorý tú istú pravdu vyznáva a učí na mnohých miestach, ale obzvlášť v 60. homílii, kde hovorí o tých, ktorí sväté tajomstvo nehodne prijímajú a v homílii 44. a 45. na evanjelium sv. Jána, kde hovorí: „*Počúvajme Boha a neodporujme tomu, čo sa hovorí, akokoľvek by to odporovalo mysli a našim očiam, lebo Božie slovo je neomylné, ale zmysly naše sa ľahko dajú zviest*“. S týmto sa úplne zhoduje aj to, čo vždy učil svätý Augustín, najbystrejší obhajca katolíckej viery, a obzvlášť to ako vysvetlil 33. žalm, kde píše: „*Človeku*

---

⁹² 1. Kor. 10. 16.

⁹³ cap. 9.

⁹⁴ de sacr. IV. 4.

je nemožné seba samého na rukách nosiť, to je možné prisúdiť iba Kristovi. On zaiste niesol sám seba na svojich rukách, keď podávajúc svoje vlastné telo povedal: *Toto je moje telo*“. A okrem Justína a Ireneja aj svätý Cyril v 4. knihe na evanjelium sv. Jána tak zreteľne dosvedčuje skutočnú prítomnosť tela Pánovho v tejto sviatosti, že jeho slová nie je možné nijakými klamnými alebo úskočnými vysvetleniami zatemniť. Keby si duchovní pastieri žiadali ešte iné svedectvá, tak je možné k nim ľahko pripojiť slová sv. Dionýza, Hilária, Hieronýma, Jána Damaského a bez počtu iných, ktorých veľmi dôležité výpovede o tejto záležitosti nachádzame v zozbieraných dielach vzdelaných a nábožných mužov.

OTÁZKA XXIX.

Koľkokrát bolo na cirkevných konciloch zavrhnuté opačné učenie?

Zostáva ešte druhá cesta, z ktorej je možné zistiť úsudok Cirkvi svätej, o tom čo prináleží k viere, totiž zavrhnutie opačných učení a názorov. Ako je známe, viera v skutočnú prítomnosť Krista v najsvätejšej sviatosti bola v celej Cirkvi tak rozšírená, vyhlasovaná a jednotnou vôľou všetkými veriacimi prijímaná, že keď pred 500 rokmi sa jej opovážil odporovať Berengarius a učil, že je tu iba znamenie, tak ihneď na koncile vo Vercelli, ktorý bol zvolaný mocou Leva IX.⁹⁵, bol jednomyselne odsúdený a on sám potom svoju herézu odsúdil ako zavrhnutiahodnú. Keď potom neskôr opäť upadol do tejto nezmyselnej bezbožnosti, tak bol zatratený na troch iných konciloch – na koncile v Tours a na dvoch Rímskych konciloch, z ktorých prvý⁹⁶ zvolal pápež Mikuláš II. a druhý⁹⁷ Gregor VII. Toto rozhodnutie neskôr na všeobecnom Lateránskom⁹⁸ koncile potvrdil Innocent III. a nakoniec túto pravdu viery ešte zrejmejšie vyjadril a potvrdil Florentský a Tridentský koncil.

Keď budú duchovní pastieri toto usilovne vysvetľovať (aby sme nehovorili nič o tých, ktorí zaslepení bludmi, nemajú nič vo väčšej nenávisti ako svetlo pravdy) určite dokážu posilniť slabých vo viere a naplniť myseľ nábožných najväčšou radosťou a rozkošou, a to tým viac, lebo veriaci nemôžu pochybovať o tom, že táto dogma je

---

⁹⁵ roku Pána 1050.

⁹⁶ roku Pána 1059.

⁹⁷ roku Pána 1078 v Nov.

⁹⁸ roku Pána 1215.

zaradená medzi ostatné články viery. Ved' veriac a vyznávajúc absolútnu Božiu moc nad všetkými vecami, musia tiež veriť, že Bohu nechýba moc vykonať tento najväčší zázrak, ktorý vo Sviatosti oltárnej obdivujeme a ktorému sa klaniame. Lebo keď veria vo všeobecnú Cirkev svätú, potom z toho nevyhnutne vyplýva, aby tiež verili, že pravé učenie o tejto sviatosti je to, ktoré sme práve vysvetlili.

OTÁZKA XXX.

Vznešenosť tohoto tajomstva ukazuje, aká veľká je dôstojnosť Cirkvi bojujúcej?

Zaiste neexistuje nič, čo by mohlo viac rozmnožiť radosť a úžitok, ktorý majú nábožní veriaci z toho, keď uvažujú o vznešenosti tejto sviatosti. Najskôr určite spoznávajú, aká je dokonalosť kresťanského zákona, ktorému bolo dožičené mať skutočne to, čo bolo kedysi v Mojžišovom zákone naznačené iba obrazmi a znameniami. Preto Dionýz z Božieho vnuknutia povedal⁹⁹, že naša Cirkev je uprostred medzi synagógou a nebeským Jeruzalemom a má účasť na oboch. Veriaci teda určite nikdy nemôžu dostatočne obdivovať dokonalosť svätej Cirkvi a vznešenosť jej slávy, lebo medzi ňou a nebeskou blaženosťou sa zdá, že je iba jeden stupeň. Ved' s nebešťanmi máme spoločné to, že my aj oni máme prítomného Krista Boha i človeka, ale stojíme za nimi o ten jeden stupeň, lebo oni požívajú blaženosť vidiac ho prítomného, zatiaľ čo my si ho s pevnou a neochvejnou vierou ctíme prítomného, avšak zmyslu zraku vzdialeného, ukrývajúceho sa v zázračnom zahalení svätých tajomstiev. Okrem toho v tejto sviatosti veriaci zakúšajú najdokonalejšiu lásku Krista nášho Spasiteľa, lebo jeho dobrotivosti je treba najviac pripočítať to, že nikdy od nás neodťahuje prirodzenosť ktorú od nás prevzal, ale chce zostať medzi nami, aby sa vždy ako pravdivé potvrdzovali jeho slová¹⁰⁰: „*Moja rozkoš je byť medzi synmi ľudskými*“.

---

⁹⁹ de Eccl. hier. c. V.

¹⁰⁰ Prísl. 8. 31.

OTÁZKA XXXI.

Kosti, žily a čokoľvek čo prináleží k celosti človeka, je tu skutočne prítomné spolu s Božskou prirodzenosťou.

Ale na tomto mieste musia duchovní pastieri vysvetliť, že nielen skutočné telo Kristovo a všetko čo k skutočnému telu prináleží, ako kosti a žily, ale že v tejto sviatosti je obsiahnutý celý Kristus. Je potrebné pripomenúť, že Kristom sa nazýva Boh aj človek v jednej osobe, v ktorej je spojená Božská aj ľudská prirodzenosť. Je potrebné veriť, že táto sviatosť v sebe obsahuje dvojitú podstatu a všetko čo táto dvojitá podstata v sebe zahŕňa – Božstvo a celú ľudskú prirodzenosť pozostávajúcu z duše a zo všetkých častí tela a tej istej krvi. Lebo keď v nebi je spojené celé človečenstvo s Božstvom v jednej osobe a podstate, bolo by nesprávne domnievať sa, že telo ktoré prebýva vo sviatosti, je oddelené od toho istého Božstva.

OTÁZKA XXXII.

Krv, duša a Božstvo nie sú vo Sviatosti oltárnej obsiahnuté tým istým spôsobom ako telo Kristovo.

I. Duchovní pastieri by pri tom mali mať na zreteli, že v tejto sviatosti nie sú všetky tieto veci obsiahnuté rovnakým spôsobom alebo tou istou mocou. Lebo niektoré veci, hovoríme, sú prítomné mocou a pôsobením konsekrácie: keďže posvätné slová spôsobujú všetko to, čo znamenajú, potom, ako to hovoria spisovatelia Božských vecí, je vo sviatosti obsiahnuté všetko to, čo vyjadruje forma slov. Vyučovali, že keby bolo niečo od týchto vecí úplne oddelené, tak by vo sviatosti bolo obsiahnuté iba to, čo označujú slová a ostatné veci by v nej neboli. Tieto ostatné veci však vo sviatosti obsiahnuté sú, pretože sú spojené s tým, čo sa vyjadruje jej formou. Lebo keď slová, ktoré sa používajú pri konsekrácii chleba „*Toto je moje telo*“, znamenajú telo Pána, tak vo Sviatosti oltárnej je prítomné samotné telo Krista Pána z moci tejto sviatosti. Ale keďže s telom je spojená krv, duša a Božstvo, tak aj toto všetko bude vo sviatosti obsiahnuté, nie síce z moci posvätenia, ale ako veci, ktoré sú spojené s telom.

II. O týchto veciach sa hovorí, že sú obsiahnuté vo sviatosti mocou sprevádzajúcou (*ex concomitantia*) a je zrejmé, že týmto spôsobom je

vo sviatosti obsiahnutý celý Kristus. Lebo keď sú nejaké dve veci skutočne spolu spojené, potom tam, kde je jedna, musí byť aj druhá. Z toho vyplýva, že aj pod spôsobom chleba aj pod spôsobom vína je obsiahnutý celý Kristus, a to tak že pod spôsobom chleba je prítomné nielen telo, ale je skutočne prítomná aj krv a aj celý Kristus a pod spôsobom vína je skutočne obsiahnutá nielen krv, ale aj celé telo a Kristus.

OTÁZKA XXXIII.

Prečo sa vo Sviatosti oltárnej uskutočňuje dvojité posvätenie?

Ale hoci sú to veci, o ktorých veriaci nemôžu nijako pochybovať, napriek tomu bolo múdro ustanovené, aby sa konali dve osobitné posvätenia. Predovšetkým preto, aby bolo jasnejšie predstavené utrpenie nášho Pána, v ktorom bola jeho krv oddelená od tela a z tohto dôvodu sa pri konsekrácii pripomína preliatie jeho krvi. Ďalej potom preto, lebo túto sviatosť máme užívať ako potravu pre naše duše. Preto bolo veľmi vhodné, aby sa zaviedla ako pokrm a nápoj, čo sú dve veci, na ktorých ako je známe spočíva úplná výživa (ľudského) tela.

OTÁZKA XXXIV.

Kristus je prítomný celý v každej čiastočke oboch spôsobov.

Ale nesmie sa opomenúť, že nielen pod oboma spôsobmi, ale aj v každej čiastočke oboch spôsobov, je obsiahnutý celý Kristus. Už svätý Augustín napísal¹⁰¹: „Každý, kto prijíma Krista Pána, prijíma ho celého v každej jednotlivéj čiastočke. Nezmenšuje sa tým, že je dávaný mnohým, ale dáva sa každému celý“. A okrem toho sa to dá ľahko dokázať z evanjelií, lebo nie je možné veriť tomu, že jednotlivé kusy chleba, boli slovami Pána, každý zvlášť posvätené, ale že týmito slovami bol posvätený naraz celý chlieb, ktorý bol pripravený na slávenie svätých tajomstiev a na rozdávanie apoštolom, ako sa to udialo aj s kalichom. Vyplýva to z toho, čo povedal Pán¹⁰²: „Vezmite ho a rozdeľte si ho medzi sebou“. To, čo bolo doposiaľ vysvetlené bolo

---

¹⁰¹ Conf. c. 75. 77. Dist. II. de cons.

¹⁰² Lk. 22. 17.

zamerané na to, aby sa dokázalo, že vo Sviatosti oltárnej je obsiahnuté skutočné telo a krv Krista Pána.

OTÁZKA XXXV.

Po konsekrácii nezostane v tejto sviatosti žiadna podstata matérie.

I. Teraz je však potrebné, aby duchovní pastieri vyučovali to, čo bolo predložené ako druhá skutočnosť, teda že podstata chleba a vína vo sviatosti po konsekrácii nezostáva. Hoci to právom musí vyvolať mimoriadny údiv, napriek tomu to s tým, čo bolo vyššie vysvetlené, súvisí. Lebo ak je po konsekrácii prítomné skutočné Kristovo telo pod spôsobom chleba a vína a keďže tam predtým nebolo, muselo sa stať prítomným buď zmenou miesta, stvorením alebo zmenou inej veci v neho. Je zrejmé, že sa nemôže stať, aby telo Kristovo bolo vo sviatosti preto, že prešlo z jedného miesta na iné, lebo by sa stalo, že by potom prestalo byť v nebi. Ved' všetko, čo sa pohybuje, musí nevyhnutne prestať byť na mieste, z ktorého sa pohybuje.

II. To, že by telo Kristovo malo byť vytvorené, to je ešte menej uveriteľné a na to nemôže byť ani pomyslenie. Zostáva teda, že vo sviatosti je telo Pána preto, že chlieb sa premieňa na neho samotného, z čoho nevyhnutne vyplýva, že v ňom žiadna podstata chleba nezostala.

OTÁZKA XXXVI.

Prepodstatnenie, potvrdené cirkevnými koncilmi, má svoj základ v Písme svätom.

Otcovia a naši predkovia, vedení týmito dôvodmi, potvrdili na všeobecnom koncile Lateránskom a Florentskom pravdu tohto článku viery jasnými uzneseniami. Tridentský koncil to vyjadril ešte jasnejšie takto¹⁰³: „*Kto hovorí, že v najsvätejšej sviatosti Eucharistie zostáva podstata chleba a vína súčasne s telom a krvou nášho Pána Ježiša Krista, nech je exkomunikovaný*“. Je to možné ľahko pochopiť aj zo svedectiev Písma svätého, hlavne z toho, čo Spasiteľ sám povedal pri ustanovení sviatosti: „*Toto je moje telo,*“ lebo slovo „*toto*“ má taký

---

¹⁰³ Sess. 13. de euch. c. 2.

význam, že poukazuje na celú podstatu prítomnej veci. Keby však podstata chleba zostala, nebolo by možné v žiadnom prípade popravde povedať: „*Toto je moje telo*“. Potom keď Kristus Pán v evanjeliu sv. Jána hovorí ¹⁰⁴: „*A chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta*“, nazýva chlebom svoje telo. A ďalej dodáva: „*Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život*“ a opäť: „*Moje telo je pravý pokrm a moja krv je pravý nápoj*“. Keď teda tak jasnými a zreteľnými slovami nazval svoje telo chlebom a pravým pokrmom a aj svoju krv pravým nápojom, tým jasne naznačil, že vo sviatosti nezostáva žiadna podstata chleba a vína.

OTÁZKA XXXVII.

Ako Otcovia uznali v tejto sviatosti prepodstatnenie?

To, že takéto bolo jednohlasné učenie Otcov, o tom je možné sa presvedčiť čítaním ich spisov. Svätý Ambróz píše takto¹⁰⁵: „*Možno hovoríš: Môj chlieb nie je nič iné ako bežné jedlo; ale tento chlieb je síce pred konsekráciou chlebom, ale keď sa pristúpilo k posväteniu, stáva sa z chleba Kristovo telo*“. Aby to mohol dokázať uvádza rozličné príklady a podobenstvá. A na inom mieste, keď vysvetľuje slová¹⁰⁶: „*Čokoľvek Pán chce, urobí na nebi i na zemi*“¹⁰⁷, píše: „*Hoci sa vidí podoba chleba, predsa však po konsekrácii je treba veriť iba v telo a krv Kristovu*“. A vysvetľujúc tú istú vetu, svätý Hilarius skoro tými istými slovami učil, že hoci zvonku vidíme chlieb a víno, predsa však je to skutočné telo a krv Pána.

OTÁZKA XXXVIII.

Prečo sa Sviatosť oltárna aj po konsekrácii nazýva chlebom?

Ale na tomto mieste nech duchovný pastier pripomenie, že niet sa čomu diviť, keď sa po konsekrácii stále nazýva chlebom. Tento názov Sviatosti oltárnej sa zaužíval jednak preto, že má podobu chleba a jednak preto, že aj potom si uchováva prirodzenú silu živiť a sýtiť telo, ktorá je chlebu vlastná. To, že aj v Písme svätom je zaužívaný zvyk

---

¹⁰⁴ Jn. 6. 51, 53, 55.

¹⁰⁵ de sacr. IV. 4.

¹⁰⁶ cf. c. 74. Dist. II. de cons.

¹⁰⁷ Žalm 135. 6.

nazývať veci tak ako sa vidia, to dostatočne dokazuje to, čo sa hovorí v knihe Genesis¹⁰⁸, že „Abrahámovi sa ukázali traja muži“, hoci to boli traja anjeli; a aj tí dvaja, ktorí sa ukázali apoštolom, keď Kristus Pán vstupoval do neba, hoci boli anjeli, sa nazývali mužmi¹⁰⁹.

OTÁZKA XXXIX.

Akým spôsobom sa deje tá podivuhodná premena podstát?

Toto tajomstvo je veľmi ťažké vysvetľovať, ale duchovný pastier by predsa mal tým, ktorí pokročili v poznatkoch Božích (lebo pri slabších hrozí, aby pod veľkosťou tejto veci neklesli), usilovne vysvetľovať spôsob tohto zázračného premenenia, ktoré sa uskutočňuje tak, že mocou Božou sa celá podstata chleba mení na celú podstatu tela Kristovho a celá podstata vína na celú podstatu krvi Kristovej a to bez toho, aby sa stala nejaká premena Krista Pána. Lebo Kristus sa ani neploď, ani nemení, ani nerozmnožuje, ale zostáva celistvý vo svojej podstate. Svätý Ambróz vysvetľujúc toto tajomstvo hovorí¹¹⁰: „Vidíš aké mocné je slovo Kristovo. Ak je teda v slove Pána Ježiša taká moc, že k bytiu povstalo to, čo nebolo, totiž svet. O čo mocnejšie je jeho slovo, aby sa premenilo to, čo bolo na niečo iného?“ V tomto zmysle sa vyjadrujú aj ani iní vážení Otcovia. Svätý Augustín hovorí¹¹¹: „Vyznávame, že pred konsekráciou sú chlieb a víno ako prirodzené produkty, po konsekrácii je to však posvätením premenené telo a krv Kristova“. Ján Damaský napísal¹¹²: „Telo je skutočne spojené s Božstvom, totiž telo zo svätej Panny, nie že by to telo, ktoré do neba vstúpilo, z neba zostupovalo, ale že samotný chlieb a víno sa na telo a krv Kristovu premieňajú“.

---

¹⁰⁸ Gen. 18. 2.

¹⁰⁹ Sk. ap. 1. 20.

¹¹⁰ de sacr. IV. 4.

¹¹¹ c. 41. Dist. II. de cons.

¹¹² de orthod. fide IV. 13.

OTÁZKA XL.

Tomuto zázračnému premeneniu bol vhodne daný názov „prepodstatnenie“.

Toto obdivuhodné premenenie bolo, ako to ukazuje svätý Tridentský koncil¹¹³, svätou Cirkvou katolíckou vhodne a významne nazvané „prepodstatnenie“ (*transsubstantiatio*). Tak ako sa prírodné zmeny právom nazývajú transformácie, pretože zahrňajú zmenu formy, tak podobne aj naši predchodcovia vo viere múdro a vhodne zaviedli pojem *transsubstanciácie*, pretože vo Sviatosti oltárnej prechádza celá podstata jednej veci do celej podstaty inej veci.

OTÁZKA XLI.

Spôsob prepodstatnenia a miesto, kde je Kristus v tejto sviatosti, sa nemá zvedavo skúmať.

Ale nech sa veriacim pripomenie to, čo svätí Otcovia veľmi často opakujú, aby sa neskúmalo príliš žiadostivo to, akým spôsobom sa táto premena uskutočňuje. Nemôžeme to ani pochopiť a nemáme k tomu ani žiaden príklad či už v prirodzených premenách alebo v samotnom stvorení vecí. To, že sa takáto premena deje, máme poznávať vierou, ale to, ako sa to deje, nemáme zvedavo skúmať. Rovnakú opatrnosť by mal duchovný pastier dodržiavať pri vysvetľovaní toho tajomstva, ako je celé Kristovo telo obsiahnuté aj v najmenšej čiastočke chleba. Takéto skúmanie bude sotva kedy potrebné, ale keby si to však vyžadovala kresťanská láska, nech mysle veriacich nezabudnú vyzbrojiť predovšetkým týmito slovami¹¹⁴: „*Lebo Bohu nič nie je nemožné*“.

OTÁZKA XLII.

Telo Kristovo nie je vo sviatosti prítomné ako na mieste v priestore.

Duchovný pastier by mal potom ďalej učiť, že Kristus Pán nie je vo sviatosti prítomný tak ako v priestore. Lebo priestor závisí na veciach samotných a na tom akú majú tú alebo onú veľkosť. Teraz však nehovoríme, že Kristus Pán je vo sviatosti prítomný tak, akoby bol veľký alebo malý, čo sú pojmy ktoré sa vzťahujú na množstvo, ale že je

---

¹¹³ Sess. 13. can. 4.

¹¹⁴ Lk. 1. 37.

podstatou. Podstata chleba sa mení na podstatu Krista, nie však vo veľkosti alebo množstve. A nikto zaiste nepochybuje o tom, že podstata je rovnako obsiahnutá v malom ako aj vo veľkom priestore. Lebo aj celá podstata vzduchu a celá jeho prirodzenosť je tak dobre obsiahnutá v malej ako aj vo veľkej časti vzduchu. A podobne celá prirodzenosť vody sa rovnako nachádza v malej nádobke ako i vo veľkej rieke. Keď teda na miesto podstaty chleba vstúpi telo Kristovo, je nutné vyznať, že vo sviatosti je prítomné tým istým spôsobom, ako tam pred konsekráciou bola podstata chleba. To či je tam však vo veľkom alebo v malom množstve, to k tejto záležitosti vôbec nepatrí.

OTÁZKA XLIII.

V tejto sviatosti nie je žiadna podstata, na ktorej by záviseli vlastnosti chleba a vína.

Pri tejto sviatosti zostáva ešte tretia otázka, ktorá sa ukazuje byť najväčšou a podivuhodnou, ktorá sa však bude duchovným pastierom ľahšie vysvetľovať, keď sa vysvetlia dve ostatné otázky, a to že v tejto sviatosti podoby chleba a vína zostávajú bez toho, aby sa im podsúval nejaký iný skutočný základ. Lebo keď sme už predtým dokázali, že telo a krv Pána sú vo sviatosti skutočne prítomné tak, že sa v nej už viac nenachádza podstata chleba a vína potom, keďže tieto spôsoby nemôžu závisieť na tele a krvi Pána, nezostáva nič iné, než že na rozdiel od prirodzeného poriadku, zostávajú samy sebou a nezávisia na žiadnej inej veci. Toto je trvalé a pevné učenie Cirkvi katolíckej, ktoré by sa dalo ľahko potvrdiť svedectvami, ktoré sme už skôr spomínali, a to že vo Sviatosti oltárnej nezostáva riadna podstata chleba a vína.

OTÁZKA XLIV.

Prečo chcel Kristus svoje telo a krv podať pod podobou chleba a vína?

Nič sa s nábožnosťou veriacich nezhoduje viac - keď pominieme všetky zvedavé otázky - ako uctievanie a klaňanie sa vznešenosti tejto obdivuhodnej sviatosti a uznanie najväčšej Božej prozreteľnosti, že ustanovil, aby sa tieto sväté tajomstvá udeľovali pod podobami chleba a vína. Keďže ľudskej prirodzenosti najviac odporuje požívanie ľudského mäsa a pitie ľudskej krvi, preto Boh vo svojej nekonečnej múdrosti stanovil, aby sa nám najsvätejšie telo a krv Kristovo podávali

v podobe chleba a vína, ktoré s veľkou obľubou užívame ako každodenný a bežný pokrm. S tým sa spája ešte ďalší dvojaký úžitok. Prvým je, že takto sme chránení pred obviňovaním zo strany neveriacich, ktorému by sme sa nemohli vyhnúť, keby nás videli prijímať Krista Pána v jeho vlastnej podobe. Druhým je, že keď telo a krv Pána prijímame tak, že telesnými zmyslami nemôžeme pochopiť, čo to v skutočnosti je, tak to veľmi prospieva k rozhojneniu viery v našich dušiach. Lebo je známa výpoveď svätého Gregora¹¹⁵, že „*viera nemá zásluhy tam, kde ľudský rozum poskytuje zrejmu istotu*“. Ale, čo sa tu vysvetľovalo len s veľkou opatrnosťou, to nech sa prednáša podľa schopností poslucháčov a potreby času.

OTÁZKA XLV.

Čo užitočné dosahujú tí, ktorí hodne prijali telo a krv Pána.

I. Ale pokiaľ ide o obdivuhodnú moc a užitočnosť tejto sviatosti, tak neexistuje žiadna skupina veriacich, ktorá by nemala poznať tieto veci a ktorej by to nebolo nanajvýš potrebné. Veriaci majú poznať to, čo sa o tejto sviatosti tak obširne vysvetľuje, aby pochopili úžitok pochádzajúci zo Sviatosti oltárnej.

II. Keďže však žiadnymi slovami nie je možné vyjadriť jej neuveriteľné úžitky a účinky, duchovní pastieri by sa mali zaoberať jedným alebo dvoma bodmi, aby ukázali aké množstvo a hojnosť všetkého dobrého je obsiahnuté v týchto posvätných tajomstvách. To však dokážu, keď vysvetliac moc a povahu všetkých sviatostí, prirovnajú Sviatosť oltárnu k prameňu a ostatné potom k potôčikom. Právom a nevyhnutne musí byť táto sviatosť nazvaná prameňom všetkých milostí, pretože zázračným spôsobom v sebe obsahuje skutočne pravý prameň nebeských milostí a darov i všetkých sviatostí ustanovených Kristom Pánom, z ktorého vychádza k ostatným sviatostiam všetko to, čo majú v sebe dobré a dokonalé. A z tohto Božieho prameňa milosti sa dá ľahko porozumieť tým preveľkým darom, ktorých účastníkmi sa stávame v tejto sviatosti.

---

¹¹⁵ hom. 26. in evang.

OTÁZKA XLVI.

Sviatosť oltárna prináša duši taký úžitok, aký telu prináša chlieb a víno.

Ukazuje sa užitočným, keď uvážime prirodzenosť chleba a vína, ktoré sú symbolom tejto sviatosti. Lebo také výhody aké telu poskytuje chlieb a víno, to všetko poskytuje Sviatosť oltárna pre spásu a radosť duší a to spôsobom lepším a dokonalejším. Táto sviatosť sa ako chlieb a víno nemení na našu podstatu, ale my sa istým spôsobom meníme na jej prirodzenosť, tak že sa k tomu môže vhodne vzťahovať výrok svätého Augustína¹¹⁶: *„Pokrm som pre dospelých, rásť a požívať ma budeš; nie ty ma zmeníš na seba, ako pokrm tela svojho, ale ty sa zmeníš na mňa“*.

OTÁZKA XLVII.

Ako sa v tejto sviatosti udeľuje milosť.

Lebo *„keď milosť a pravda prišli skrze Ježiša Krista“*¹¹⁷, tak sa istotne musí tá istá milosť vliať do duše, keď čisto a sväto prijímame Ježiša, ktorý sám o sebe povedal¹¹⁸: *„Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom“*. Lebo tí ktorí prijímajú túto sviatosť s náležitou nábožnosťou a úctivosťou, o tých nikto nemôže pochybovať, že prijímajúc do seba Syna Božieho, bývajú takto zaštepení do jeho tela ako živé údy. Je totiž napísané¹¹⁹: *„Kto je moje telo, ostáva vo mne“* a opäť *„Chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta“*. A svätý Cyril vysvetľujúc toto miesto, hovorí¹²⁰: *„Slovo Božie spojením so svojim vlastným telom ho učinilo oživujúcim. Preto sa teda nejakým obdivuhodným spôsobom spojilo s našimi telami skrze svoje sväté telo a drahocennú krv, ktoré životodarným posvätením prijímame v chlebe a víne“*.

---

¹¹⁶ Conf. VII. 10.

¹¹⁷ Jn. 1. 17.

¹¹⁸ Jn. 6. 56.

¹¹⁹ Jn. 6. 56, 52.

¹²⁰ in. Joan. cap. 3.

OTÁZKA XLVIII.

Hoci tvrdíme, že táto sviatosť prináša milosť, tak človek poškrvnený hriechmi a duchovne mŕtvý prijímaním Sviatosti oltárnej nebýva oživený.

Ale keď sa hovorí, že Sviatosť oltárna udeľuje milosť, tak duchovní pastieri musia veriacich poučiť, že sa to nesmie chápať tak, akoby pre toho kto túto sviatosť chce skutočne s úžitkom prijímať, nebolo potrebné byť v milosti Božej. Je zrejmé, že tak ako mŕtvym telám nijako neprospejeva prirodzený pokrm, podobne ani duši, ktorá duchovne nežije, neprinášajú úžitok sväté tajomstvá. Preto majú podobu chleba a vína, aby sa naznačilo, že sú ustanovené nie preto, aby vrátili život duši, ale aby ju zachovávali pri živote. Dôvod prečo sa hovorí, že táto sviatosť prináša milosť, je že ani prvá milosť pri krste (do ktorej sa každý musí obliecť skôr, než sa smie ústami dotknúť najsvätejšej sviatosti, aby si nejedol a nepil odsúdenie) sa neudeľuje nikomu, ale iba tomu kto prijíma túto sviatosť prejavom žiadosti a sľubu. Lebo ona je cieľom všetkých sviatostí a symbolom jednoty a bratstva Cirkvi, mimo ktorej nemôže nikto dosiahnuť milosť.

OTÁZKA XLIX.

Ako sa duša posilňuje a rozhojňuje týmto duchovným pokrmom.

Potom, tak ako sa telo prirodzenou potravou nielen zachováva ale aj vzrastá a každodenne cez novú príjemnosť a sladkosť zakúša jej chuť, tak aj najsvätejšia sviatosť nielen udržuje život duše, ale jej dodáva aj sily a pôsobí, že duša obľúbením si Božských vecí sa stále viac roznečuje. Z toho dôvodu sa správne a po pravde hovorí, že v tejto sviatosti sa udeľuje milosť a tá sa právom môže prirovnať k manne, v ktorej bola „*ľúbeznosť každej chute*“¹²¹.

OTÁZKA L.

Skrze Sviatosť oltárnu sa odpúšťajú všedné hriechy.

Netreba pochybovať o tom, že vo Sviatosti oltárnej sa odpúšťajú a zahladzujú ľahké hriechy, ktoré sa nazývajú všednými. Čokoľvek duša

---

¹²¹ Múdr. 16. 20.

stratila ohňom hriešnej žiadostivosti tým, že poklesla v nejakej ľahkej veci, to všetko nahrádza Sviatosť oltárna, zahladzujúc tieto menšie viny (aby sme sa neodchýlili od uvedeného podobenstva) podobne, ako keď prirodzené jedlo v nás postupne obnovuje životné teplo a dodáva telu to, čo ono každodenne stráca. Preto o tejto nebeskej sviatosti sv. Ambróz oprávnene povedal: „*Tento každodenný chlieb sa prijíma ako prostriedok proti každodennej slabosti*“¹²². Ale to platí len o tých hriechoch, ku ktorým nie je v duši prechovávaná žiadna náklonnosť.

OTÁZKA LI.

Touto sviatosťou sa duša tiež chráni pred budúcimi hriechmi.

Okrem toho vo svätých tajomstvách spočíva aj tá moc, že nás zachovávajú čistých a zbavených od nepravostí, chránia nás pred útokmi pokušení a ako nejaký nebeský liek pripravujú dušu, aby sa nedala ľahko nakaziť a porušiť jedom nejakej smrtonosnej náruživosti. Preto, ako svedčí svätý Cyprián¹²³, v časoch kedy kvôli vyznaniu kresťanskej viery boli veriaci odvádzaní na mučenie a smrť, bolo v katolíckej Cirkvi prastarým zvykom, že im biskup podával sviatosť tela a krvi nášho Pána, aby snád' v dôsledku hrozného utrpenia nepodľahli v boji o spásu.

Táto sviatosť ale tiež obmedzuje a potláča žiadostivosti tela, pretože keď sa duša viac roznetí ohňom lásky, nevyhnutne musí potláčať zápal žiadostivosti.

OTÁZKA LII.

Ako sa touto sviatosťou otvára prístup do večnej slávy?

Nakoniec, aby sme jedným slovom zhrnuli všetky úžitky a dobrodenia tejto sviatosti, je treba povedať, že Sviatosť oltárna má v sebe najväčšiu silu na dosiahnutie večnej slávy. Lebo je napísané¹²⁴: „*Kto je moje telo a pije moju krv, má večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň*“. Milosť tejto sviatosti totiž počas súčasného života naplňuje veriacich najväčším pokojom svedomia a spokojnosťou, a keď

---

¹²² De sacram. 15. 4.

¹²³ Epist. 54.

¹²⁴ Jn. 6. 54.

sa priblíži čas odchodu z tohto sveta, podobne ako Eliáš¹²⁵ „*posilnený týmto pokrmom išiel až k Božiemu vrchu Horeb*“, tak posilnení touto sviatosťou vstupujú do večnej slávy a blaženosti. To všetko môžu duchovní pastieri podrobne objasniť, keď buď vysvetlia šiestu kapitolu evanjelia svätého Jána, kde sa rozoberajú mnohoraké účinky tejto sviatosti, alebo keď pripomenutím obdivuhodných skutkov Krista Pána ukážu, že právom a po zásluže pokladáme za blažených tých, do ktorých domov bol prijatý smrteľný Ježiš, alebo tých ktorí dotknutím sa jeho rúcha alebo okraja jeho šiat boli uzdravení a že ďaleko šťastnejší a blaženejší sú tí, do duše ktorých sa v celej svojej nesmrteľnej sláve obťažuje vstúpiť, aby zahojil všetky rany a k sebe pripútal dušu ozdobenú najhojnejšími darmi.

OTÁZKA LIII.

Koľkorakým spôsobom je možné prijímať telo a krv Pána?

I. Avšak aby sa veriaci naučili túžiť po lepších milostiach, je potrebné ich poučiť o tom, kto môže mať účasť na týchto neskonalých úžitkoch Sviatosti oltárnej, o ktorých sme práve hovorili, ako aj o tom, že nie je len jeden spôsob prijímania. Múdro a správne teda rozlišovali naši predchodcovia vo viere, ako to čítame v dokumentoch Tridentského koncilu¹²⁶, že sú tri spôsoby prijímania tejto sviatosti. Niektorí totiž túto sviatosť prijímajú ako hriešnici, ktorí sa neobávajú prijímať sväté tajomstvá s nečistým srdcom a nečistými ústami, o ktorých Apoštol hovorí, že¹²⁷: „*Nehodne jedia a pijú telo Pánovo*“. O tých napísal svätý Augustín¹²⁸: „*Ten kto nezostáva v Kristovi a v kom nezostáva Kristus, ten istotne duchovne neje jeho telo, aj keby telesne a viditeľne ústami požíval sviatosť tela a krvi Pána*“. Tí ktorí takto nepripravení prijímajú sväté tajomstvá, nielenže z nich nemajú žiaden prospech, ale ako svedčí Apoštol¹²⁹: „*Jedia a pijú si svoje odsúdenie*“.

II. O iných potom hovoríme, že prijímajú Sviatosť oltárnu iba duchovne. Sú to tí ktorí požívajú tento predložený nebeský chlieb

---

¹²⁵ 1 Král. 19. 8.

¹²⁶ Sess. 13. de euch. c. 8.

¹²⁷ 1. Kor. 11. 29.

¹²⁸ Tract. 26. in Joan.

¹²⁹ 1. Kor. 11. 29.

s túžbou a prianím a pritom sú roznietení živou „vierou¹³⁰ činnou skrze lásku“ a odtiaľ nadobúdajú, ak nie všetky, tak premnohé úžitky.

III. Nakoniec tretími sú tí, ktorí prijímajú Sviatosť oltárnu sviatosťne i duchovne. Títo keďže podľa upozornenia Apoštola¹³¹ „najsôr sami seba skúmali“, pristupujú k tomuto Božiemu stolu odetí svadobným rúchom a zo svätého prijímania nadobúdajú všetky tie prehojné úžitky, ktoré sme už skôr vymenovali. Z toho teda vyplýva, že najväčších nebeských statkov sa zbavujú tí, ktorí hoci by aj mohli byť pripravení prijať sviatosť tela Pána, uspokojujú sa iba s duchovným prijímaním tela Pána.

OTÁZKA LIV.

Ten, kto pristupuje k svätému prijímaniu, má byť pripravený na duchu.

Ale teraz už pristúpme k tomu, ako majú byť veriaci pripravení na duši skôr, ako pristúpia k sviatosťnému prijímaniu. Aby bolo zrejmé, že táto príprava je mimoriadne potrebná, tak najskôr nech je predstavený príklad nášho Spasiteľa. Lebo skôr ako podal apoštolom sviatosť svojho najdrahšieho tela a svojej krvi, hoci ako on sám hovorí¹³²: „*všetci boli čistí*“, umyl im nohy, aby tým dosvedčil, že máme vynaložiť mimoriadnu starostlivosť na to, aby kedykoľvek budeme chcieť prijímať sväté tajomstvá, nám nič nechýbalo na najväčšej čistote a nevinnosti duše. Ďalej nech veriaci pochopia, že tak ako ten kto hodne a s pripraveným srdcom prijíma Sviatosť oltárnu, býva obdarený najhojnejšími darmi milosti Božej, tak naopak ten, kto by ju prijímal bez tejto prípravy, nielenže by z nej žiaden úžitok nemal, ale zvoláva na seba najväčšiu škodu a záhubu. Je charakteristickou vlastnosťou najlepších a najspasiteľnejších vecí, že ak sa používajú v pravý čas, potom veľmi prospievajú, ale ak sú užívané mimo tento čas, prinášajú smrť a záhubu. Preto niet divu, že aj úžasné a najvznešenejšie Božie dary, keď sú prijímané správne zriadenou dušou, sú najväčšou pomocou pri dosahovaní nebeskej slávy. Naproti tomu vtedy, keď sa sami stávame ich nehodnými, spôsobujú nám večnú smrť. Toto je dokázané na príklade Pánovej archy. Obyvatelia Izraela nemali nič vzácnejšie ako

---

¹³⁰ Gal. 5. 6.

¹³¹ 1. Kor. 11. 28.

¹³² Jn. 13. 10.

bola „*Archa*¹³³ *zmluvy*“, ktorá bola pre nich zdrojom nespočetných Božích dobrodení. Ale keď ju Filištínci odniesli, priniesla im nešťastie a porážku spojenú s večnou hanbou. Tak aj jedlo prijaté ústami, keď vojde do zdravého žalúdka, živí a podporuje telo, ale keď je prijaté pokazeným žalúdkom, tak mu spôsobuje vážne ťažkosti.

OTÁZKA LV.

Akým spôsobom sa má pripraviť duch na sväté prijímanie?

I. Prvou prípravou veriacich nech je, aby rozoznávali stôl od stola, teda tento svätý stôl Pána od bežných stolov, tento nebeský chlieb od obyčajného. To sa deje, keď pevne veríme, že je tu prítomné skutočné telo a krv Pána, ktorému¹³⁴ sa klaňajú anjeli na nebesiach, na ktorého „*pohrozenie*¹³⁵ *sa zachvievajú nebeské podpery*“, „*ktorého slávy je plná celá zem*“.¹³⁶ Toto je podľa napomenutia Apoštola „*rozoznávanie tela Pána*“.¹³⁷ Vznešenosti tohto tajomstva by sme sa mali skôr klaňať, ako príliš zvedavo skúmať jeho pravdivosť.

II. Druhou veľmi potrebnou prípravou je, aby sa každý sám seba pýtal, či žije s inými v pokoji, či skutočne a zo srdca miluje svojich blížnych. „*Keď teda prinášaš dar na oltár a tam si spomenieš, že tvoj brat má niečo proti tebe, nechaj svoj dar tam pred oltárom a chod' sa najprv zmieriť so svojím bratom, až potom príď a obetuj svoj dar*“¹³⁸.

III. Potom musíme starostlivo skúmať svoje svedomie, aby sme snád' neboli poškrvrnení nejakým hriechom, z ktorého by sme sa museli spovedať a museli by sme sa ho zbaviť prostredníctvom ľútosti a pokánia. Lebo Tridentský koncil zadefinoval¹³⁹, že nik koho by svedomie vinilo z ťažkého hriechu a má pri sebe kňaza, nesmie prijímať najsvätejšiu Sviatosť oltárnu, pokiaľ by sa sviatosťou spoved'ou neočistil, a to aj keby sa akokoľvek domnieval, že má pravú ľútosť.

IV. Okrem toho v tichosti svojich srdc premýšľajme o tom, akí nehodní sme, aby nám bolo Pánom podané toto Božie dobrodenie. A so

---

¹³³ 1 Sam. 5.

¹³⁴ Žalm 96. 8.

¹³⁵ Job. 26. 11.

¹³⁶ Iz. 6. 3. 2

¹³⁷ 1. Kor. 11. 29.

¹³⁸ Mt. 5. 23. 24.

¹³⁹ Sess. 13. de each. c. 11.

stotníkom, o ktorom sám náš Pán vyhlásil¹⁴⁰, „že takú vieru nenašiel u nikoho v Izraeli“, by sme mali volať z celej duše: „Pane, nie som hoden, aby si vošiel pod moju strechu“. Skúmajme aj sami seba, či môžeme - tak ako Peter - o sebe povedať¹⁴¹: „Pane, ty vieš, že ťa mám rád“. Lebo nesmieme zabudnúť, že ten, ktorý prišiel na svadobnú večeru a „nebol oblečený do svadobného odevu“¹⁴² bol „vyhodený do tmy“ a odsúdený na večné tresty.

OTÁZKA LVI.

Ten kto chce prijímať, musí urobiť aj istú prípravu tela.

Avšak nielen na duši, ale aj na tele je potrebné sa pripraviť. K stolu Pánovmu máme pristupovať nalačno, tak že od predchádzajúcej polnoci až do okamihu, kedy prijímame Sviatosť oltárnu, vôbec nič nejeme a nepijeme. Aj dôstojnosť tejto vznešenej sviatosti si žiada, aby sa manželia po niekoľko dní zdržali obcovania a boli povzbudení príkladom Dávida, ktorý majúc prijať posvätený chlieb od kňaza, vyznal, že on i jeho služobníci po tri dni „sa zdržovali od žien“.¹⁴³

To je asi všetko, čo majú veriaci starostlivo zachovávať, aby sa pripravili k platnému prijatiu svätých tajomstiev, lebo všetko ostatné, čo sa zdá byť v tejto záležitosti potrebné vykonať, je možné ľahko pridať k uvedeným veciam.

OTÁZKA LVII.

Všetci kresťania sú povinní aspoň raz v roku prijímať.

Aby sa však niektorí nezdráhali túto sviatosť prijímať, pričom by sa im zdalo veľmi ťažké a zložité vykonať takúto prípravu, je nutné veriacim pripomínať, že povinnosť prijímať najsvätejšiu sviatosť platí pre všetkých. Navyše Cirkev ustanovila, že kto by aspoň raz do roka neprijímal, má byť z Cirkvi vylúčený.

---

¹⁴⁰ Mt. 8. 10. a 8.

¹⁴¹ Jn. 21. 17.

¹⁴² Mt. 22. 11.

¹⁴³ 1. Sam. 21. 5.

OTÁZKA LVIII.

Koľkokrát a kedy sa má prijímať Sviatosť oltárna?

Veriaci však nemajú považovať za dostatočné, keď budú plniť ustanovenie tohto príkazu tým, že budú prijímať telo Pána iba raz za rok, ale ku svätému prijímaniu majú pristupovať častejšie v roku. Ale o tom, či by viac prospievalo prijímať raz za mesiac alebo každý týždeň alebo každý deň, nie je možné ustanoviť jeden predpis pre všetkých. Veľmi pravdivé je však pravidlo svätého Augustína¹⁴⁴: „*Ži tak, aby si mohol prijímať každý deň*“. Preto je úlohou farára často napomínať veriacich, aby tak ako každý deň uznávajú za potrebné podávať telu potravu, tak podobne by nemali zanedbávať každodenne živiť touto sviatosťou svoje duše; lebo je zrejmé, že duša potrebuje nie menej duchovného pokrmu ako telo materiálneho. Na tomto mieste tiež veľmi prospeje zopakovať prevelké Božie milosti, ktoré nám, ako už bolo vyššie uvedené, vyplývajú z prijímania Sviatosti oltárnej. Je možné pripojiť aj podobenstvo o tom, že aj Izraeliti¹⁴⁵ si museli každodenne obnovovať telesné sily mannou. Rovnako svedčia aj výroky svätých Otcov, ktorí veľmi odporúčajú časté prijímanie tejto sviatosti. Pravidlo svätého Augustína¹⁴⁶: „*každodenne hrešíš, každodenne prijímaj*“, vyjadruje nielen jeho názor, ale keď si podrobne prečítame spisy svätých Otcov, tak sa ľahko presvedčíme, že v tomto zmysle hovoria všetci, ktorí o tejto veci písali.

OTÁZKA LIX.

Časté prijímanie bolo kedysi v Cirkvi zvykom.

To, že v Cirkvi bola doba, keď veriaci každodenne prijímali Sviatosť oltárnu, sa dozvedáme zo Skutkov apoštolov.¹⁴⁷ Všetci, ktorí vtedy vyznávali kresťanskú vieru, horeli takou pravou a úprimnou láskou, že zotrúvajúc nepretržite na modlitbách a iných skutkoch nábožnosti, boli pripravení prijímať tajomstvo svätého tela Pána každý deň. Keď neskôr tento zvyk ustával, bol opäť čiastočne obnovený svätým pápežom a mučeníkom Anaklétom¹⁴⁸, ktorý dokazujúc, že to

---

¹⁴⁴ Sermo 84. in App

¹⁴⁵ Exod. 16. 4. sq.

¹⁴⁶ Sermo 84.

¹⁴⁷ Sk. ap. 2. 42.

¹⁴⁸ Epist. 2.

bolo ustanovené apoštolmi, prikázal, aby prijímali všetci kostolní služobníci, ktorí boli prítomní pri obete sv. omše. V Cirkvi dlho pretrvával zvyk, že po skončení obety, keď kňaz sám prijímal, obrátiac sa k prítomnému ľudu, pozýval veriacich ku stolu Pána týmito slovami: „*Pristúpte bratia k svätému prijímaniu*“. Potom tí, ktorí boli pripravení, prijímali najsvätejšie tajomstvá s najväčšou nábožnosťou.

Ale keď neskôr láska a nábožnosť tak vychladli, že veriaci pristupovali k svätému prijímaniu len veľmi zriedkavo, pápež Fabián¹⁴⁹ ustanovil, aby všetci prijímali trikrát do roka, a to na deň Narodenia Pána, na deň Vzkriesenia Pána a na sviatok zoslania Ducha Svätého. Neskôr to bolo opäť nariadené mnohými koncilmi, konkrétne prvým v Agde. A nakoniec keď to došlo tak ďaleko, že toto sväté a spasiteľné nariadenie sa nielenže nezachovávalo, ale mnohí odkladali prijímanie najsvätejšej sviatosti aj na viac rokov, bolo na Lateránskom koncile nariadené, aby všetci veriaci prijímali najsvätejšie telo Pána aspoň raz za rok počas Veľkej noci a kto by to zanedbal, aby bol vylúčený zo spoločenstva veriacich.

OTÁZKA LX.

Deťom nezrelého rozumu sa nemá podávať najsvätejšia sviatosť.

Hoci tento zákon, potvrdený Božou a cirkevnou autoritou, zaväzuje všetkých veriacich, napriek tomu je potrebné pripomenúť, že sa nevzťahuje na tých, ktorí z dôvodu svojho nedospelého veku ešte nedosiahli užívanie rozumu. Lebo títo nie sú schopní odlíšiť najsvätejšiu sviatosť od jednoduchého a obyčajného chleba a nemôžu si ani nábožne pripraviť svoju myseľ na jej prijatie. To, aby sa príkaz vzťahoval na všetkých je pravdepodobne aj proti ustanoveniu nášho Pána, pretože povedal¹⁵⁰: „*Vezmite a jedzte*“. To, že malé deti nie sú schopné brať a jesť, je zjavné. Na niektorých miestach býval za starodávna zvyk, že najsvätejšiu sviatosť podávali aj deťom, avšak jednak z dôvodov vyššie uvedených ale aj z iných dôvodov, ktoré sú v súlade s kresťanskou nábožnosťou, bola z authority Cirkvi táto prax dávno zakázaná.

---

¹⁴⁹ Ep. ad Hilar. Ep.

¹⁵⁰ Mt. 26. 26.

OTÁZKA LXI.

V akom veku sa majú sväté tajomstvá podávať deťom?

Avšak to, v akom veku by deti mali pripustiť k svätému prijímaniu, nedokáže nikto lepšie posúdiť ako otec a kňaz, ktorému sa spovedajú z hriechov. Títo by mali skúmať a v deťoch zistiť, či o tejto obdivuhodnej sviatosti majú nejaké vedomosti a či po nej túžia.

OTÁZKA LXII.

Je vhodné k svätému prijímaniu niekedy pripustiť ľudí zbavených rozumu?

Je zakázané udeľovať sviatosti ľuďom zbaveným rozumu, ktorí nie sú schopní nábožne myslieť. Podľa ustanovenia koncilu v Kartágu¹⁵¹ sa im však na konci života môže prijímanie udeliť za predpokladu, že pred stratou mysle preukázali dobrú vôľu a nábožnú myseľ a že neexistuje žiadne nebezpečenstvo udusenía sa či inej nepríjemnosti alebo neúctivosti.

OTÁZKA LXIII.

Okrem kňazov nesmie nikto prijímať pod oboma spôsobmi.

Čo sa potom týka obradu prijímania, nech sa vyučuje, že zákonom Cirkvi je zakázané, aby okrem kňazov keď pri obeti posväcujú telo Pána, prijímal najsvätejšiu sviatosť pod oboma spôsobmi niekto iný bez osobitného povolenia Cirkvi svätej. Lebo ako to vysvetlil Tridentský koncil¹⁵², hoci Kristus Pán túto najvelebnejšiu sviatosť ustanovil pri poslednej večeri pod spôsobom chleba a vína a podával apoštolom, z toho predsa nevyplýva, že Spasiteľ ustanovil, aby sa všetkým veriacim podávali sväté tajomstvá pod oboma spôsobmi. Lebo ten istý náš Pán, keď hovorí o tejto sviatosti, zmieňuje len jeden spôsob, napríklad keď hovorí¹⁵³: „*Kto bude jesť z tohto chleba, bude žiť naveky*“ a „*Chlieb, ktorý ja dám, je moje telo za život sveta*“ a „*Kto je tento chlieb, bude žiť naveky*“.

---

¹⁵¹ Conc. IV. c. 76.

¹⁵² Sess. 21. de com. cap. 1—3, can. 1—3,

¹⁵³ Jn. 6, 51. 58.

OTÁZKA LXIV.

Dôvody prečo Cirkev pripúšťa prijímanie len pod jedným spôsobom.

Je známe, že Cirkev na základe mnohých a veľmi vážnych dôvodov bola privedená k tomu, aby zvyk prijímať iba pod jedným spôsobom, nielen schválila, ale aj mocou nariadenia potvrdila. V prvom rade bolo potrebné venovať najväčšiu pozornosť tomu, aby sa zabránilo rozliatiu krvi Pána na zem, čomu by sa nedalo ľahko vyhnúť, keby sa krv Pána podávala veľkému zhromaždeniu ľudu. Na druhej strane, keďže prevelebná Sviatosť by mala byť vždy pripravená pre chorých, bolo potrebné sa obávať toho, ak by sa spôsob vína dlhší čas uchovával, aby neskysol. Taktiež existujú ľudia, ktorí nemôžu zniesť chuť ani vôňu vína. Cirkev teda nariadila, aby to čo sa má podávať pre duchovnú spásu neškodilo zdraviu tela, majú veriaci prijímať len pod spôsobom chleba. Ďalším dôvodom je aj to, že v mnohých krajinách je o víno veľká núdza a že sa nedá dovážať bez veľkých ťažkostí a to iba po cestách veľmi vzdialených a komplikovaných. Nakoniec najdôležitejším dôvodom bola nevyhnutnosť odporovať heréze tých, ktorí popierali, že Kristus je celý obsiahnutý pod každým spôsobom a tvrdili, že pod spôsobom chleba je iba telo bez krvi a pod spôsobom vína, že je obsiahnutá iba samotná krv. Preto, aby sa pravda katolíckej viery postavila všetkým jasnejšie pred oči, veľmi múdрым uznesením sa zaviedlo prijímanie iba pod jedným spôsobom a to pod spôsobom chleba.

Existujú aj iné dôvody zhromaždené tými, ktorí sa zaoberajú touto témou a ktoré môžu duchovní pastieri uviesť, ak to bude potrebné. Aby sme však nevynechali nič, čo k učeniu o tejto sviatosti patrí a keďže to nemôže byť nikomu neznáme, pohovoríme teraz o vysluhovateľoch tejto sviatosti.

OTÁZKA LXV.

Vlastným vysluhovateľom tejto sviatosti je kňaz.

Nech sa teda vysvetlí, že moc posväcovať Sviatosť oltárnu a rozdávať ju veriacim, je daná jedine kňazom. To že sa v Cirkvi vždy zachovával tento spôsob, pri ktorom veriaci ľud prijímal prevelebnú Sviatosť z rúk kňaza a že kňazi konajúc obetu si ju podávali sami sebe,

to nám dosvedčuje Tridentský koncil¹⁵⁴. Ten preukázal, že táto prax, ktorá vychádza z apoštolskej tradície, sa má starostlivo zachovať najmä preto, že Kristus Pán nám v tejto veci zanechal krásny príklad, keď posvätil svoje najsvätejšie telo a podával ho apoštolom svojimi vlastnými rukami.

Aby v každom prípade bola zabezpečená náležitá úcta k tejto sviatosti, tak nielen moc podávať túto sviatosť je zverená iba samotným kňazom, ale Cirkev tiež aj zákonom nariadila, aby sa nikto, kto nie je posvätený, neopovážil manipulovať alebo dotýkať sa svätých nádob, plátien alebo iných potrieb, ktoré sú nevyhnutné pri konaní sviatosti, okrem situácie keď sa vyskytne veľká núdza.

OTÁZKA LXVI.

Sviatosť oltárna môže byť posvätená aj podávaná hriešnymi kňazmi.

Samotní kňazi a ostatní veriaci môžu teda pochopiť, aká veľká by mala byť nábožnosť a svätosť tých, ktorí pristupujú buď k posväteniu alebo k podávaniu alebo k prijímaniu Sviatosti oltárnej. To, čo bolo už skôr povedané o ostatných sviatostiach, platí aj vo vzťahu k tejto sviatosti a síce, že sviatosť je platne udeľovaná aj bezbožnými za predpokladu, že boli riadne dodržané všetky náležitosti, ktoré k nej patria. Lebo máme veriť, že to všetko nezávisí od zásluh vysluhovateľa, ale že sa to koná mocou a pôsobením Krista Pána.

Toto sú veci, ktoré treba vysvetliť, pokiaľ ide o Sviatosť oltárnu ako o sviatosť. Teraz ju musíme ešte objasniť z hľadiska obety, aby duchovní pastieri vedeli, čo majú o tomto tajomstve z ustanovenia Tridentského koncilu¹⁵⁵ hovoriť veriacemu ľudu počas nediel a sviatkov.

---

¹⁵⁴ Sess. 21. (13) de euch. can. 10.

¹⁵⁵ Con. Trid. Sess. 22. cap. 8.

OTÁZKA LXVII.

Sviatosť oltárna ako zvláštna obeta Nového Zákona je Bohu najpríjemnejšou.

Táto sviatosť nie je len pokladom nebeského bohatstva, ktoré, ak ho dobre užívame, získava pre nás Božiu milosť a lásku, ale má tiež zvláštny charakter, vďaka ktorému môžeme Bohu vzdávať vďaka za nespočetné dobrodenia, ktoré sa nám poskytujú. Aká milá a príjemná je Bohu táto obeta, keď je riadne a náležite slúžená, to vyplýva z nasledujúceho. Keďže starozákonné obety, o ktorých je napísané¹⁵⁶: „*Obety a dary si nepraješ*“ a tiež¹⁵⁷: „*Ak by si chcel obet', dal by som ju, ale ty nemáš záľubu v zápalnej obete,*“ sa tak páčili Bohu, že Písmo hovorí¹⁵⁸: „*I zavoňal Pán príjemnú vôňu*“, tak to znamená, že mu boli milé a príjemné. V čo potom môžeme dúfať z tej obety, v ktorej sa Bohu podáva a obetuje sám ten, o ktorom dvakrát zvestoval hlas z neba¹⁵⁹: „*Toto je môj milovaný Syn, v ktorom mám záľúbenie*“. Toto tajomstvo budú teda duchovní pastieri usilovne vysvetľovať veriacim, aby - keď sa schádzajú na bohoslužby - sa naučili pozorne a nábožne rozjímať o svätej obete, na ktorej sa zúčastňujú.

OTÁZKA LXVIII.

Z akých dôvodov bola Kristom Pánom ustanovená Sviatosť oltárna ?

Najskôr však treba učiť, že Sviatosť oltárna je ustanovená z dvoch dôvodov. Jedným je, aby bola nebeským pokrmom našej duše, ktorým by sme si chránili a udržiavali duchovný život. Druhým je, aby Cirkev mala ustavičnú obetu, ktorou by sa naše hriechy odpykávali a nebeský Otec, často tak veľmi urážaný našimi neprávosťami, sa odvrátil od hnevu k milosrdenstvu a od prísnosti spravodlivého trestania k milostivosti. Obraz a podobenstvo tejto veci je možné pozorovať na veľkonočnom baránkovi, ktorý bol synmi Izraela ako obeť i sviatosť obetovaný a požívaný. A zaiste náš Spasiteľ, keď seba samého chcel obetovať na oltári kríža, nám nemohol dať žiaden vznešenejší dôkaz

---

¹⁵⁶ Žalm 40. 7.

¹⁵⁷ Žalm 51. 18.

¹⁵⁸ Gen. 8. 21.

¹⁵⁹ Mt. 3. 17.

svojej neskonalej lásky, ako keď nám zanechal viditeľnú obeť, v ktorej sa obnovuje tá krvavá obeť, ktorá bola čoskoro potom prinesená na kríži a ktorej pamiatku až do konca sveta s najväčším úžitkom Cirkve každodenne koná po celom svete.

OTÁZKA LXIX.

Ako sa líši sviatosť od obety?

Medzi týmito dvomi stránkami je veľký rozdiel. Sviatosť sa totiž dokonáva posvätením, ale celá moc obety spočíva v tom, že sa obetuje. Ak sa teda prevelebná Sviatosť uchováva na oltári alebo sa prináša chorému, má vlastnosť sviatosti nie obety. A vtedy, keď je sviatosťou tak tým, ktorí ju prijímajú, je prameňom zásluh a prináša im všetky výhody, ktoré už boli spomenuté. Pokiaľ je ale obetou, má moc spôsobovať nielen zásluhy, ale robiť aj zadostučinenie. Lebo tak ako Kristus Pán nám vo svojom utrpení vymohol zásluhy i zadostučinil, podobne aj tí, ktorí túto obeť prinášajú a s nami zdieľajú, si zasluhujú úžitok z utrpenia Pána a spoločne konajú zadostučinenie.

OTÁZKA LXX.

Kedy bola ustanovená táto obeť Nového Zákona?

Tridentský koncil¹⁶⁰ nenechal žiadne miesto pre pochybnosti o tom, kedy bola táto obeť ustanovená, lebo sa vyslovil, že ju ustanovil Kristus Pán pri poslednej večeri a koncil spolu s exkomunikáciou zatratil tých, ktorí by tvrdili, že sa ňou Bohu neobetuje skutočná a riadna obeť, alebo že obetovať tu neznamena nič iné iba, že sa Kristus podáva ako potrava.

OTÁZKA LXXI.

Obeta sa nesmie prinášať svätým alebo iným stvoreniam.

Tento koncil taktiež nezabudol starostlivo vysvetliť, že obeť sa prináša iba Bohu. Lebo hoci Cirkve si niekedy zvykla slúžiť omše aj na pamiatku a ku cti svätých, predsa však učí, že obeť sa neprináša im, ale iba Bohu, ktorý svätých korunoval nesmrteľnou slávou. Kňaz totiž

---

¹⁶⁰ Sess. 22. cap. 1. can. 1. a 2.

nikdy nehovorí: „Obetujem tebe Peter alebo Pavol obeť“, ale prinášajúc obeť iba samotnému Bohu, vzdáva mu vďaka za vznešené víťazstvo blahoslavených mučeníkov a prosí o ich príhovor, aby oni, ktorých pamiatku slávime na zemi, ráčili za nás orodovať v nebesiach.

OTÁZKA LXXII.

Odkiaľ pochádza toto učenie o obete a kňazstve Nového Zákona?

To čo o pravosti tejto obety predkladá katolícka Cirkev, to prijala zo slov Pána, ktorý v ten posledný večer odovzdávajúc tieto presväté tajomstvá apoštolom, povedal¹⁶¹: „*Toto robte na moju pamiatku*“. Vtedy, ako to učí svätý koncil, ich ustanovil za kňazov a uložil im, aby oni sami a aj tí, ktorí po nich do kňazského úradu nastúpia, prinášali a obetovali Bohu telo Pána. To isté jasne dosvedčujú aj slová Apoštola Korint'anom, keď hovorí¹⁶²: „*Nemôžete piť Pánov kalich aj kalich zlých duchov; nemôžete mať podiel na Pánovom stole aj na stole zlých duchov*“. Tak ako pod stolom zlých duchov je treba rozumieť oltár, na ktorom sa im obetovalo, podobne (ak sa má zakladať na pravdivom dôkaze to, čo hovorí Apoštol) stôl Pána nemôže znamenať nič iné ako oltár, na ktorom sa Bohu prinášala obeť.

OTÁZKA LXXIII.

Akými hlavnými obrazmi a prorockými bola predznačená táto obeť?

Keď v Starom Zákone vyhladáme obrazy a predpovede tejto obety, tak vidíme, že predovšetkým Malachiáš o nej prorokoval najjasnejšie, a to týmito slovami¹⁶³: „*Lebo od východu slnka až po západ je veľké moje meno medzi národmi a na každom mieste budú obetovať, budú prinášať môjmu menu čistú obeť, lebo je veľké moje meno medzi národmi, hovorí Pán zástupov*“. Okrem toho bola táto obeť predznačená rôznymi druhmi obetí, tak pred ako aj po zákone danom Mojžišom. Lebo táto jedna obeť, ktorá je dokonaním a dovršením všetkých, obsahuje v sebe všetky dobré účinky, ktoré sa v týchto obetách naznačovali. V ničom však nevidíme jasnejší obraz eucharistickej obety ako v obeti Melchizedechevej, lebo sám náš

---

¹⁶¹ Lk. 22. 19. 1. Kor. 11. 24. sq.

¹⁶² 1. Kor. 10. 20, 21.

¹⁶³ Mal. 1. 11.

Spasiteľ pri svojej poslednej večeri obetoval Bohu Otcovi svoje telo a krv pod spôsobom chleba a vína a dosvedčil, že on bol ustanovený za kňaza naveky podľa radu Melchizedechovho.

OTÁZKA LXXIV.

V omši svätej sa koná tá istá obeta, ktorá bola prinesená na kríži.

Vyznávame a musí sa veriť, že je to jedna a tá istá obeta, ktorá sa v omši koná a ktorá bola prinesená na kríži, ako aj to, že to čo sa obetuje, je jedno a to isté, totiž náš Kristus Pán, ktorý raz krvavým spôsobom obetoval sám seba na oltári kríža. Krvavá a nekrvavá obeta nie sú dve, ale iba jedna obeta, ktorej obetovanie sa každý deň obnovuje v omši svätej, ako to ustanovil Pán Ježiš: „*Toto robte na moju pamiatku*“.

OTÁZKA LXXV.

Je tiež jeden kňaz oboch obiet.

Ale je jeden a ten istý kňaz Kristus Pán lebo služobníci, ktorí túto obetu konajú, keď obetujú jeho telo a krv, nezastupujú svoju ale Kristovu osobu. Toto je možné dokázať aj zo slov posväcovania, lebo kňaz nehovorí: „*Toto je telo Kristovo*“, ale „*Toto je moje telo*“. Vtedy totiž berie na seba osobu Krista Pána a premieňa podstatu chleba a vína na pravú podstatu jeho tela a krvi.

OTÁZKA LXXVI.

Omša je nielen obetou chvály, ale aj zľutovania.

Tak, ako sa vyslovil svätý Tridentský koncil¹⁶⁴, je potrebné bez akýchkoľvek pochybností vyučovať, že najsvätejšia obeta svätej omše nie je iba obetou chvály a vd'akyvzdávania, ani iba obyčajnou pamiatkou obety vykonanej na kríži, ale že je tiež skutočnou zmiernou obetou, ktorou Boh býva uzmierený s nami a nám milostivý. Preto, keď túto najsvätejšiu obetu konáme a obetujeme ju s čistým srdcom i horúcou vierou a sme naplnení bolesťou nad svojimi neprávosťami, tak nemôže byť pochyb o tom, že „*dosahujeme milosrdenstvo u Pána a nachádzame milosť a pomoc v pravom čase*“¹⁶⁵, lebo Pán má v tejto

---

¹⁶⁴ Sess. 22. cap. 2. can. 3.

¹⁶⁵ Žid. 4. 16.

obete také zaľúbenie, že nám udeľuje dar milosti a kajúcnosti a odpúšťa nám hriechy. Preto je dôležitá táto modlitba Cirkvi¹⁶⁶: „*Koľkokrát sa slávi pamiatka tejto obety, toľkokrát sa koná dielo našej spásy*“, lebo prostredníctvom tejto nekrvavej obety na nás prúdia najhojnejšie úžitky Pánovej krvavej obety.

OTÁZKA LXXVII.

Úžitok omšovej obety sa dotýka aj zomrelých.

Potom nech duchovní pastieri vysvetlia, akú moc táto obeta má a to, že prospieva nielen obetujúcemu a prijímajúcemu, ale aj všetkým veriacim, ktorí buď s nami žijú tu na zemi, alebo už skonali v Pánovi, ale ich hriechy ešte neboli úplne odpykané. Pretože podľa najistejšej apoštolskej tradície sa za zomrelých obetuje s nie menším úžitkom ako za živých, keď sa obetuje za ich hriechy, tresty, zadosťučinenia a akékoľvek iné protivenstvá a ťažkosti každého druhu.

OTÁZKA LXXVIII.

Žiadna omša slúžená podľa všeobecného Cirkevného poriadku sa nemôže nazývať vlastná.

Z toho ľahko pochopíme, že všetky omše, keďže vedú k spoločnému prospechu a spásе všetkých veriacich, sa považujú za spoločné pre všetkých.

OTÁZKA LXXIX.

Aký cieľ majú obrady tejto obety?

Obeta omše sa slávi mnohými prevznešenými a velebnými obradmi, z ktorých žiaden nesmie byť považovaný za zbytočný alebo prázdny, ale všetky smerujú k tomu, aby sa jasnejšie vyjavila velebnosť tejto vznešenej obety a aby veriaci sledujúc tieto spasiteľné tajomstvá boli roznietení k uvažovaniu o Božích veciach, ktoré sa v tejto obete ukrývajú. Ale o týchto obradoch nebudeme podrobnejšie hovoriť jednak preto, že táto záležitosť by si zasluhovala obširnejší výklad, ako

---

¹⁶⁶ *Secreta Dom.* 9. post Pont.

---

to umožňuje táto kniha a jednak preto, že duchovní pastieri majú po ruke mnoho diel a spisov, ktoré na túto tému napísali nábožní a vzdelaní muži.

Tol'ko teda k vysvetleniu, ktoré sme s pomocou Božou urobili o najhlavnejších článkoch učenia týkajúceho sa Sviatosti oltárnej ako sviatosti a ako obety.

PRÍLOHA

DOGMY KATOLÍCKEJ CIRKVI O SVÄTEJ OMŠI

Text je prevzatý z:

Ludwig Ott. FUNDAMENTALS OF CATHOLIC DOGMA. (Nihil Obstat: Jeremiah O'Sullivan, D.D.; Imprimatur: Cornelius Ep. Corgagiensis et Ap. Adm. Rossensis, Roman catholic Books, Fr. Collins, Colorado 1954)

Josef Neuner, Heinrich Roos. VIERA CIRKVI V ÚRADNÝCH DOKUMENTOCH JEJ MAGISTÉRIA. (Imprimatur: Mons. Dominicus Tóth, Eppus - Vicarius generalis, Tyrnaviae, die 14. 6. 1995, Nr. 2265/95. Dobrá kniha. 1995).

Henry Denzinger. The Sources of Catholic Dogma. Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum. (Nihil Obstat: Dominic Hughes, O.P. Censor Deputatus; Imprimatur Patrick A. O'Boyle Archbishop of Washington. 1955). Citácie sú v tvare D xxx.

Citované publikácie sa dajú stiahnuť z:
www.tridentskaomsa.weebly.com/dokumenty

DOGMY KATOLÍCKEJ CIRKVI O SVÄTEJ OMŠI

(De Fide)

- ❖ Svätá omša je pravou a vlastnou obetou.¹⁶⁷
  - ❖ V obeti sv. omše sa sprítomňuje Kristova obeta na kríži, slávi sa jej pamiatka a uskutočňuje sa jej spásonosná moc.¹⁶⁸
  - ❖ Pri obeti sv. omše a obeti na kríži sú obetný dar a hlavný obetujúci kňaz identickí, rozdielny je iba spôsob a druh prinesenia obety.¹⁶⁹
  - ❖ Obeta sv. omše nie je iba obetou chvály a vd'akyvzdania, ale tiež zmiernou a prosebnou obetou.¹⁷⁰
- Podstatný obetný úkon spočíva jedine v premenení. (Sent. communis.)

Dogma je výrok, ktorý je predmetom Božskej a katolíckej viery a ktorý Cirkev výslovne prostredníctvom riadneho Učiteľského úradu, pápežským výrokom, alebo koncilovou definíciou vyhlasuje za Bohom zjavený tak, že jeho popretie je herézou.

Tvrdenie je	Opačné tvrdenie je
Dogma (de fide) = Najvyšší stupeň istoty t.j. pravda	Blud (heréza) = popieranie dogmy
Sententia communis = Spoločná mienka (myšlienka)	Mylná mienka

¹⁶⁷ L. Ott. Book 4, Part 3, Sect. 2 III. § 19. The Sacrificial Character of the Eucharist according to the Teaching of the Church; D 948, D 585

¹⁶⁸ L. Ott. Book 4, Part 3, Sect. 2 III. § 22. 1. The Relation of the Sacrifice of the Mass to the Sacrifice of the Cross; D 938

¹⁶⁹ L. Ott. Book 4, Part 3, Sect. 2 III. § 22. 2. The Relation of the Sacrifice of the Mass to the Sacrifice of the Cross; D 940

¹⁷⁰ L. Ott. Book 4, Part 3, Sect. 2 III. § 25. The Effects of the Sacrifice of the Mass; D 950

EUCHARISTIA AKO OBETA

KAPITOLA I. SKUTOČNOSŤ OMŠOVEJ OBETY

§ 19. Obetný charakter Eucharistie podľa učenia Cirkvi¹⁷¹

1. Učenie Cirkvi

Svätá omša je pravou a vlastnou obetou. (De fide)

Tridentský koncil proti útokom reformátorov, ktorí zavrhovali obetný charakter Eucharistie alebo ho vykladali iba ako obetu v nevlastnom zmysle, vyhlásil že Eucharistia je pravou a vlastnou obetou: „*Kto hovorí, že v omši sa neobetuje Bohu pravá a vlastná obeta, alebo že obetný úkon nespočíva v ničom inom, iba že sa nám Kristus dáva za pokrm, nech je exkomunikovaný.*“ Si quis dixerit quam nobis dandum Christum ad manducandum, anathema sit. D 948. Pred reformátormi Viklef popieral, že Kristus ustanovil obetu omše. D 585.

Záporný postoj protestantov k tejto otázke vychádza z nesprávneho predpokladu, že omšová obeta podľa katolíckeho učenia je samostatnou obetou popri Kristovej obete na kríži a že ako taká na základe obetnej činnosti kňaza *ex opere operato* umožňuje odpustenie osobných hriechov a trestov za hriechy (Apologia conf. art. 24). Porov. Luther, Articuli Smalc. P. II art. 2; Kalvín, Inst. Christ. rel. IV 18,1-3; Heidelberský katechizmus, ot. 80 "zlorečené modlárstvo"), námietky evanj. teológov na základe Žid 9, 12. 28 (efapox - raz a navždy).

2. Rozdiel medzi sviatosťou a obetou

Hoci sviatosť a obeta Eucharistie sa uskutočňuje tou istou konsekráciou, predsa len sú pojmovo rozdielne. Eucharistia je sviatosťou, ak sa v nej Kristus požíva ako pokrm duše; eucharistia je

---

¹⁷¹ Číslovanie paragrafov zodpovedá originálnemu textu publikácie: L. Ott. Fundamentals of Catholic Dogma.

obetou, ak sa v nej Kristus ponúka Bohu ako obetný dar: rationom sacrificii habet, in quantum offertur, rationom sacramenti autom, in quantum summitur, et ideo effectum sacramenti habet in eo, qui summit, effectum autom sacrificii in eo vel in his, pre quibus offertur. Summa theol. III 79,5. Účelom sviatosti je v prvom rade posvätenie človeka, účelom obety je oslava Boha. Ako sviatosť je Eucharistia trvalou realitou (res permanens), ako obeta je prechodným úkonom (actio transiens).

§ 20. Obetný charakter Eucharistie podľa svedectva Svätého Písma

1. Svedectvá Starého zákona

a) Melchizedechova obeta ako predobraz omšovej obety (Gn 14,18 n.):

„A salemský kráľ Melchizedech priniesol chlieb a víno; bol totiž kňazom najvyššieho Boha a požehnal ho (Abraháma).“ Podľa tradičného výkladu Melchizedech priniesol chlieb a víno (proferens, nie offerens), aby priniesol Bohu obetu, ako bolo zvykom pri oslave víťazstva, nie teda na osvieženie unavených bojovníkov. Tento výklad podporuje výslovný poukaz na Melchizedechovo kňazstvo. Špecifickou kňazskou činnosťou je obeta. Podľa mesiánskeho proroctva žalmu 109,4, ktoré potvrdzuje list Židom (5, 6; 7, 1 n.), je Kristus kňazom podľa rádu Melchizedechovho, to znamená, že je súčasne kráľom a kňazom a podľa výkladu tradície prináša podobnú obetu ako Melchizedech. Táto obeta nemôže spočívať v ničom inom ako v obetovaní jeho Tela a Krvi pod spôsobmi chleba a vína pri poslednej večeri a pri sv. omši.

Ako židovský Filón, tak aj kresťanská tradícia predpokladajú, že Melchizedech priniesol Bohu obetu chlebom a vínom. Otcovia vidia v Melchizedechovej obete predobraz eucharistickej obety. Sv. Augustín hovorí: *„Tam vystúpila prvýkrát obeta, ktorú teraz prinášajú kresťania Bohu na celom svete“* (De civ. Dei XV 22). Porov. Cyprián, Ep. 63,4; In Matth. IV 26,26.

b) Proroctvo proroka Malachiáša

U Malachiáša (Mal 1,10 n.) Boh hovorí ústami proroka k židovským kňazom: „*Neprijmem obetu z vašich rúk. Lebo od východu slnka až po západ je veľké moje meno medzi národmi a na každom mieste budú obetovať, budú prinášať môjmu menu obetu čistú, lebo veľké je moje meno medzi národmi, hovorí Pán zástupov.*“

Boh tu ohlasuje zrušenie židovského obetného kultu a predpovedá novú, čistú obetu. Pod touto obetou nie je možné chápať obety pohanov, prozelytov a židov v diaspóre, pretože prvý druh obety nie je v dôsledku modloslužby obetou čistou (porov. 1 Kor 10, 20). Židovské obety sa potom neprinášali „*na každom mieste*“. Okrem toho sa obety, ktoré Židia z diaspóry prinášali mimo Jeruzalema, považovali za nezákonné. Univerzálnosť uctievania Boha a novej obety, ktorá sa ohlasuje v proroctve, jasne poukazuje na mesiášsku éru. (Porov. Ž 11, 28 n.; Iz 49, 6) Nemôže tým byť myslená ani obeta na kríži, pretože bola prinesená iba na jedinom mieste. Proroctvo sa splňa až svätou omšou, ktorá je skutočne prinášaná „*na každom mieste*“ (v zmysle morálnej univerzálnosti) a vzhľadom na obetný dar a primárneho obetujúceho, ktorým je Kristus, je obetou čistou. Porov. D 939.

Už najstaršia tradícia vzťahovala Malachiášovo proroctvo k Eucharistii. Porov. Didaché 14,3; Justin, Dialóg. 41; Ireneus, Adv. haer. IV 17,5; Augustín, Tract. adv. Jud. 9,13.

c) Izaiáš ohlasuje pre mesiánsku dobu kňazstvo z pohanov „*A aj z nich si vezmem za kňazov a levitov - hovorí Pán.*“ (Iz 66,21). Osobitný kňazský stav podľa starozákonného poňatia nie je mysliteľný bez obety.

2. Svedectvá Nového zákona

a) Ustanovenie omšovej obety

Na obetný charakter Eucharistie poukazuje už skutočnosť, že Kristus sprítomnil svoje Telo a svoju Krv pod oddelenými spôsobmi, a to vo forme obety. Oddelené spôsoby symbolicky predstavujú

oddelenie Tela a Krvi Kristovej, ktoré sa reálne uskutočnilo v obete kríža.

Slová ustanovenia dosvedčujú obetný charakter Eucharistie. Kristus označuje svoje Telo ako obetné telo a svoju Krv ako obetnú krv, keď vyhlasuje: „*Toto je moje Telo, ktoré sa dáva za vás. Toto je moja Krv, ktorá sa vylieva za vás.*“ Výrazy „*dať telo*“, „*vylievať krv*“ sú biblické obetné termíny, ktoré vyjadrujú prinesenie pravej a vlastnej obety.

Ďalej Kristus označuje svoju Krv ako krv zmluvy. Pretože stará zmluva Boha s Izraelom bola uzatvorená prinesením krvavých obetí (Ex 24, 8: „*Hľa, toto je krv zmluvy, ktorú Pán uzavrel s vami na základe všetkých týchto slov*“), a teda podľa biblického poňatia je krv zmluvy totožná s krvavou obetou. Že sa obetný úkon deje aj v prítomnosti, to naznačuje prítomný čas participia didómenón (Lk) a ekchynnomenón (Mt, Mk, Lk), aj keď gramatická forma nevyučuje vzťah k najbližšej budúcnosti.

Osobitne si treba všimnúť Lukáša (Lk 22, 20), kde sa tvrdí, že krv sa vylieva z kalicha, a tým sa odkazuje na súčasné eucharistické slávenie. Z výroku: „*Toto robte na moju pamiatku*“ (Lk 22, 19; porov. 1 Kor 11, 24) vyplýva, že eucharistická obeta má byť trvalou inštitúciou Nového zákona.

b) Náznaky omšovej obety

V texte (Heb 13, 10): „*Máme oltár, z ktorého nemajú právo jesť tí, čo slúžia stánku.*“ „*Jesť z oltára*“ znamená požívanie obetných pokrmov, ktoré sa prinášali na oltár. Tento výrok v doslovnom zmysle možno vzťahovať buď na požívanie Eucharistie alebo v prenesenom zmysle na účasť na plodoch Kristovej smrti na kríži. Zdá sa, že kontext hovorí viac pre tento obetný zmysel (porov. verš 11 n.).

Text (1 Kor 10,16-21) porovnáva požívanie Eucharistie s požívaním židovských a pohanských obetných pokrmov: vzájomne sa vylučuje účasť na „*stole Pána*“ a účasť na „*stole démonov*“. Verš 21.: „*Nemôžete piť Pánov kalich aj kalich zlých duchov; nemôžete mať podiel na Pánovom stole aj na stole zlých duchov.*“ Táto argumentácia

predpokladá, že Eucharistia je obetným pokrmom; obetná hostina však nie je možná bez predchádzajúceho prinesenia obety. Porov. D 939.

§ 21. Obetný charakter Eucharistie podľa svedectva tradície

1. Prednicejská doba

A. Harnack a Fr. Wieland tvrdili, že Cirkev v prvých dvoch storočiach poznala iba subjektívnu, duchovnú obetu chvály, klaňania sa a vd'akyvzdania. Až Ireneus (podľa Harnacka až Cyprián) zaviedol namiesto subjektívnej obety objektívnu, večnú obetu Tela a Krvi Kristovej. Avšak z najstarších svedectiev vysvitá, že Cirkev od svojho založenia videla v Eucharistii objektívnu obetu.

Didaché prikazuje (c. 14):

I. Zhromažďujte sa v deň Pána, lámte chlieb a vzdávajte vd'aky, keď ste predtým vyznali svoje hriechy, aby vaša obeta (thysia) bola čistá.

II. Nikto, kto má so svojim blížnym spor, nech s vami nechodí, pokiaľ sa nezmieril, aby vaša obeta nebola znesvätená.

III. Lebo to je tá obeta, o ktorej hovoril Pán: *„Na každom mieste a v každej dobe sa mi bude prinášať obeta čistá; ved' ja som veľký Kráľ - hovorí Pán zástupov, a moje meno je obávané medzi národmi.“* (Mal 1, 11.14). Totožnosť eucharistickej obety s obetou predpovedanou Malachiášom a narážka na Mt 5, 23 n. (*„Keď teda prinášaš dar na oltár...“*) dosvedčujú, že Eucharistia je chápaná ako vonkajší obetný dar.

Podľa sv. Klementa rímskeho (okolo r. 96) spočíva úloha biskupov v prinášaní obetných darov. V jeho liste čítame: *„Bude pre nás nemalým hriechom, ak z biskupského úradu vytlačíme tých, ktorí bezúhonne a sväto prinášali dary.“* Výraz *„prinášať dary“* (prosfereín tá dóra) poukazuje na vecný obetný dar.

Sv. Ignác z Antiochie († okolo r. 107) naznačuje obetný charakter Eucharistie tým, že hovorí v tej istej súvislosti o Eucharistii a o oltári; oltár však je obetným miestom (thysias térion). Filad 4: *„Majte teda na pamäti iba slávenie Eucharistie; lebo je iba jedno Telo nášho Pána Ježiša*

Krista a iba jeden kalich na spojenie s jeho krvou, iba jeden oltár, práve tak ako je jeden biskup so svojim kňazstvom a s diakonmi. “Porov. Ef 5,2.

Sv. Justín martýr († okolo r. 165) vidí v obete pšeničného pokrmu, ktorú prinášali vyliečení z malomocenstva, predobraz Eucharistie. Čistá obeta, ktorú predpovedá Malachiáš a ktorá sa bude prinášať na každom mieste, je podľa neho: *„eucharistický chlieb a kalich Eucharistie.“* (Dial. 41). Eucharistický chlieb je však podľa Apol. I. 66 Telo Kristovým a eucharistický kalich je jeho Krvou. Podľa Dial. 117 sa zdá, že svätý Justín nesprávne kladie na rovnakú úroveň eucharistickú obeť a modlitby a vzdávanie vd'aky pri slávení Eucharistie: *„To, že modlitby a vzdávanie vd'aky, ktoré prinášajú dôstojné osoby, sú samé dokonalé a Bohu milé obety, tvrdím aj ja. Lebo to bolo kresťanom odovzdané Tradíciou, aby to robili.“* Komentár je namierený proti hmotným židovským obetám. Nevylučuje možnosť, aby Telo a Krv Kristova spolu s modlitbami a vd'akyzdávaním, v rámci ktorých sa obetujú, boli chápané ako obetné dary kresťanov.

Sv. Irenej z Lyonu († okolo r. 202) učí, že Telo a Krv Kristova sú *„obetou Nového zákona, ktorú Cirkev prijala od apoštolov a ktorú prináša Bohu na celom svete.“* Je to vyplnenie Malachiášovho proroctva (Adv. Haer. IV 17,5; porov. IV 18,2 a 4).

Tertulián (po r. 220) označuje účasť na slávení Eucharistie ako možnosť *„státie pri oltári Božom“* a sv. prijímanie ako *„účasť na obete“* (participatio sacrificii, De orat. 19).

Sv. Cyprián († 258) učí, že Kristus ako kňaz podľa rádu Melchizedechovho *„priniesol Bohu Otcovi obeť a to tú istú ako Melchizedech, t.j. chlieb a víno, totiž svoje Telo a svoju Krv.“* (Ep. 63,4). *„Kňaz, ktorý napodobňuje to, čo robil Kristus, skutočne zaujíma Kristovo miesto a prináša tam v Cirkvi pravú a dokonalú obeť Bohu Otcovi, keď obetuje tak, ako to vidí, že sa obetoval Kristus.“* (Ep. 63,14).

2. Post-nicejská doba

Významnými svedkami post-nicejského obdobia sú svätý Cyril Alexandrijský, svätý Ján Zlatoústý, svätý Ambróz a svätý Augustín.

Sv. Cyril Jeruzalemský († 368) podáva v 5. mystagogickej katechéze popis slávenia Eucharistie, ako to bolo v jeho dobe zvykom v Jeruzaleme. Konanie Eucharistie označuje ako duchovnú obeť, ako nekrvavú Božiu službu, ako obeť zmierenia (n. 8). Obetným darom je „*Kristus, usmrtený za naše hriechy.*“ (n. 10).

Sv. Ján Zlatoústý († 407) odôvodňuje vysokú dôstojnosť katolíckeho kňazstva najmä zo vznešenosti eucharistickej obety, ktorej obetným darom je sám Kristus (De sacer. III 4). Napomína: „*Majte teda úctu, majte úctu pred týmto stolom, na ktorom my všetci máme podiel, pred Kristom, ktorý bol za nás usmrtený, pred obetou, ktorá leží na stole.*“ (In Rom. 8,8).

Sv. Ambróz († 397) učí, že pri omšovej obete je Kristus súčasne obetným darom a obetujúcim kňazom: „*Aj keď teraz nevidíme, že Kristus sa obetuje, napriek tomu on sám sa obetuje na zemi, keď sa obetuje Telo Kristovo. Áno, je zrejmé, že dokonca on sám sa obetuje medzi nami, lebo jeho slovo posväcuje obeť, ktorá sa prináša.*“ (In Ps. 38,25).

Sv. Augustín († 430) dosvedčuje, že „*každodenná obeť Cirkvi*“ je sviatosťou, t.j. tajomným obrazom jedinečnej Kristovej obety na kríži, pri ktorej bol Kristus obetným darom a obetujúcim kňazom v jednej osobe. (De civ. Dei X 20, srv. Ep. 98 ,9). Obeť kresťanov je práve ona Malachiášom predpovedaná univerzálna obeť. (Tract. adv. Jud. 9,13).

Podobne ako Otcovia, dosvedčujú aj staré omšové liturgie obetný charakter Eucharistie. Porovnaj obetnú modlitbu (anaphoru) Serapiona z Thnuis a modlitby rímskeho kánonu, ktoré nasledujú po konsekrácii.

Scholastika vo všetkom podstatnom zopakovala stanovisko Otcov. Porovnaj S. th. N I 83, I. Mnohé výklady sv. omše, ktoré boli aktuálne v stredoveku, sú zamerané skôr na liturgickú než na dogmatickú stránku obety omše. Hlbšie založenie a špekulatívne rozvinutie náuky o omšovej obete bolo vyhradené teológom v novoveku.

KAPITOLA II. PODSTATA OMŠOVEJ OBETY

§ 22. Vzťah omšovej obety k obete kríža

1. Relatívny charakter omšovej obety

Omšovou obetou sa sprítomňuje Kristova obeta na kríži, oslavuje sa jej pamiatka a aplikuje sa jej spásonosná moc.

(De fide)

Zatiaľ čo obeta na kríži je absolútnou obetou, pretože nie je ani predobrazom budúcej, ani obnovením nejakej minulej obety, omšová obeta je relatívna, pretože má podstatný vzťah k obete na kríži. Tridentský koncil učí: *„Kristus zanechal svojej Cirkvi pri poslednej Večeri viditeľnú obetu, v ktorej „ona krvavá obeta, ktorá mala byť raz prinesená na kríži, sa sprítomňuje, jej pamiatka sa uchováva až do konca sveta a jej spásonosná moc na odpustenie hriechov, ktorých sa každodenne dopúšťame, sa obracia v náš prospech.“* D 938.

Na základe tohto vysvetlenia možno vzťah omšovej obety k obete kríža bližšie definovať ako sprítomnenie (repraesentatio), pamiatku (memoria) a obrátenie v náš prospech (applicatio).

Obeta svätej omše je sprítomnením obety na kríži, pretože obetované Kristovo Telo a Krv sa sprítomňujú pod oddelenými spôsobmi, ktoré symbolicky predstavujú skutočné oddelenie Kristovho Tela a Krvi na kríži. Ďalej je obeta omše trvalou pamiatkou obety na kríži, ktorá trvá až do konca vekov, ako to naznačuje najmä anamnéza po konsekrácii. Nie je to však len obyčajná spomienka (D 950), ale pravá a vlastná obeta. Obeta omše je napokon udelením plodov obety kríža ľuďom, ktorí potrebujú spásu. Rímsky katechizmus nazýva omšovú obetu obnovením (instauratio) obety kríža (II 4,68.74).

Z relatívnosti omšovej obety vyplýva, že nijako neznižuje hodnotu obety kríža. Obeta omše čerpá celú svoju silu z obety kríža, ktorej plody aplikuje na jednotlivých ľudí. Porov. D 951.

V Písme sv. je vzťah omšovej obety k obete na kríži naznačený slovami ustanovenia Eucharistie (vydanie tela a preliatia krvi) v Kristovom príkaze: „*Toto robte na moju pamiatku*“, a najmä vo vyhlásení, ktoré sv. Pavol pripája k týmto slovám: „*Vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde.*“ (1 Kor 11, 26).

Z Otcov už sv. Justín uvádza pamiatku utrpenia Pána v súvislosti so slávením Eucharistie. (Dial. 117,3). Porov. Cyprián, Ep. 63,9 a 17.

2. Podstatná totožnosť omšovej obety a obety na kríži.

V obete svätej omše a v obete kríža sú obetný dar a primárny obetujúci kňaz totožní; odlišná je len povaha a spôsob obety. (De fide.)

Tridentský koncil vyhlásil: *Una eademque est hostia, idem nunc offerens sacerdotum ministerio, qui sa ipsum tunc in cruce obtuli, sola offerendi ratione diversa. „On je ten istý, ktorý sa teraz obetuje skrze službu svojich kňazov a ktorý sa vtedy sám obetoval na kríži. Rozdiel spočíva len v spôsobe obetovania.“* D 940. Porov. encykliku „Mediator Dei“ Pia XII. (1947).

Obetným darom je Telo a Krv Kristova a súčasne (per concomitantiam) celý Bohočlovek Ježiš Kristus. Sviatostné spôsoby dávajú obetnému daru zmyslovo viditeľnú prítomnosť, ale samy však k obetnému daru nepatria. Primárnym obetujúcim kňazom je Ježiš Kristus, ktorý používa ľudského kňaza ako svojho služobníka - zástupcu a jeho prostredníctvom vykonáva konsekráciu. Podľa tomistického názoru Kristus v každej sv. omši vykonáva aj skutočnú bezprostrednú obetnú činnosť, ktorú však nemožno chápať ako súhrn mnohých po sebe nasledujúcich úkonov, ale ako jeden jediný nepretržitý obetný úkon premeneného Krista.

Cieľ obety je rovnaký pri obete sv. omše ako pri obete kríža; v prvom rade je to velebenie Boha, v druhom rade zmierenie, vzdávanie vďaky a prosba.

Zatiaľ čo obetný dar a primárny obetujúci kňaz sú numericky totožní, vonkajší obetný úkon je numericky a špecificky rozdielny. Na kríži sa obetný dar obetoval krvavým spôsobom reálnym oddelením Tela a Krvi (immolatio realis), vo svätej omši sa obetuje nekrvavým spôsobom mystickým oddelením tela a krvi (immolatio mystica).

§ 23. Fyzická podstata omšovej obety

Na fyzickú podstatu omšovej obety sa pýtame otázkou: Ktorá časť sv. omše je vlastným obetným úkonom?

Zisťovanie negáciou: Vylučovacou metódou si všimnime jednotlivé časti omšovej liturgie:

1. Podstatný obetný úkon nemôže spočívať v ofertóriu; lebo vlastným obetným darom nie je chlieb a víno, ale Telo a Krv Kristova (D 949: ut ... offerent Corpus et Sanguinom suum). Prinesenie chleba a vína slúži iba na prípravu obety.

2. Za podstatný obetný úkon nemôže byť považované ani prijímanie kňaza. Obetná hostina nepatrí k podstate obety, pretože existujú aj pravé obety bez obetného pokrmu, napríklad Kristova obeta na kríži. Požívanie obetného pokrmu už predpokladá zavŕšenie obety. Prijímanie sa tiež nekoná v mene Krista, primárneho obetujúceho kňaza, nie je ani ako obeta primárne nasmerované na Božiu oslavu, ale k vlastnému úžitku príjemcu a taktiež nie je ani vhodným predstavením Kristovej obety. Ani učenie Tridentského koncilu nepodporuje spojenie základného obetného úkonu s prijímaním, keď prehlasuje, že: „*Kto hovorí, že obetný úkon nespočíva v ničom inom, iba že sa nám Kristus dáva za pokrm, nech je exkomunikovaný.*“ (D 948).

3. Podstatný obetný úkon nespočíva ani v prijímaní kňaza v spojení s konsekráciou, ako tvrdili mnohí zástupcovia deštrukčnej teórie, podľa ktorej k podstate obety patrí zničenie obetného daru (napr. Bellarmin, J. de Lugo). Ostatne v prijímaní nedochádza v skutočnosti k žiadnemu zničeniu vlastného obetného daru, ale iba k zničeniu spôsobu. Proti tomuto názoru hovorí aj dôvod uvedený Tridentským koncilom v bode 2. Prijímanie kňaza nie je konštitutívnou časťou

omšovej obety, je však jej integrálnou súčasťou, pretože obetná hostina nie je mysliteľná bez požívania obetného pokrmu. Prijímanie veriacich nie je nutné ani pre platnosť ani pre povolenosť omšovej obety, je však veľmi žiaduce. D 955. Porov. D 944, 1528.

4. Podstatným obetným úkonom nie sú ani modlitby po premieňaní (J. Eck); lebo kňaz ich nevyslovuje v mene Kristovom, ale vo svojom vlastnom mene a v mene spoločenstva. Nie sú ani ustanovené Kristom a v mimoriadnych prípadoch je možné ich vynechať.

5. Ani lámanie hostie (M. Cano) a zmiešanie spôsobov nepatria k podstatnému obetnému úkonu, pretože oba obrady sa nekonajú bezprostredne na obetnom dare, ale na spôsoboch a v mimoriadnych prípadoch je možné ich vynechať. Obrad zmiešania má okrem toho iba cirkevný pôvod.

Pozitívne zistenie: Nezostáva teda iná možnosť záveru ako že:

Podstatný obetný úkon spočíva jedine v premieňaní.

(Sententia communis)

Premieňanie ustanovené Kristom, v Kristovom mene je konané kňazom na vlastnom obetnom dare a je sprítomnením obety na kríži. Na uskutočnenie obety sa vyžaduje dvojitá konsekrácia, ako ju Kristus vykonal pri poslednej večeri. Aj keď neprihliadame na príklad Krista, je dvojitá konsekrácia potrebná, aby sviatostným spôsobom znázornila reálne oddelenie Tela od Krvi Kristovej, ktoré nastalo pri obete na kríži.

Podľa sv. Gregora Naziánskeho kňaz pri vyslovení konsekrčných slov „*nekrvavým rezom oddeľuje Telo a Krv Pána, pričom používa hlas ako meč.*“ (Ep. 171). Vzhľadom na spôsob vyjadrovania Otcov, teológovia hovoria o nekrvavom alebo mystickom usmrtení Božského obetného baránka (*immolatio incruenta, mactatio mystica*). Aj sv. Tomáš vidí eucharistický obetný úkon v konsekrácii. *Summa theol.* III, 82,10.

§ 24. Metafyzická podstata omšovej obety

Otázka metafyzickej podstaty omšovej obety znie: Čo robí z dvojitej konsekrácie obetný úkon?

1. Pravdepodobné riešenie

V akte prinesenia obety (oblatio) treba rozlišovať medzi vonkajšou a vnútornou duchovnou stránkou. Vonkajšie prinesenie obety spočíva vo sviatostnom, mystickom oddelení Tela a Krvi Kristovej, ktoré je spôsobené dvojitou konsekráciou *ex vi verborum* a ktoré je objektívnym znázornením (*repraesentatio*) historického rozdelenia Tela a Krvi Ježiša Nazaretského na kríži. Vonkajšiemu obetnému aktu, ktorý koná Kristus ako primárny obetujúci kňaz prostredníctvom sekundárneho obetujúceho kňaza, zodpovedá vnútorný obetný akt, v ktorom Kristus sám seba ponúka v poslušnosti a láske ako obetný dar nebeskému Otcovi práve tak ako na kríži. Vonkajšie a vnútorné prinesenie obety sú k sebe navzájom v podobnom vzťahu ako matéria a forma.

2. Teória omšovej obety

a) Teórie deštrukcie

Deštrukčné teórie čiže immutačné, ktoré vznikli ako reakcia proti reformačnému popieraniu obetného charakteru, vychádzajú z predpokladu, že podstata omšového úkonu spočíva v reálnom zničení alebo zmene obetného daru. Preto tiež vkladajú podstatu omšovej obety do reálneho zničenia alebo zmeny obetného daru. K tomuto zničeniu obety dochádza podľa Fr. Suareza pri zničení podstaty chleba a vína, spôsobenom prepodstatnením a vytvorením Tela a Krvi Kristovej, podľa J. de Lugo a J.B. Francelina v prechode Tela a Krvi Kristovej do stavu pokrmu a nápoja, takže Telo a Krv sú v akomsi vonkajšom stave smrti, podľa A. Cienfuega v dobrovoľnom vzdaní sa senzitívnych funkcií sviatostného Tela a Krvi od konsekrácie až po zmiešanie sviatostných spôsobov, podľa R. Bellarina, D. Sota a iných v prijímaní. M.J. Scheeben s ohľadom na Suarezove názory chápe reálnu premenu ako zmenu k lepšiemu (*immutatio perfectiva*), ak premenením (z chleba a vína) vznikne Telo a Krv Kristova. Všetky tieto pokusy o objasnenie, okrem ich veľmi pochybného východiska a iných ťažkostí, zlyhávajú vzhľadom na skutočnosť, že skutočná zmena vlastného obetného daru je vylúčená neporušiteľnosťou premeneného Kristovho

tela; akákoľvek skutočná zmena môže nastať len v chlebe a víne alebo ich spôsoboch.

Osobitnou formou teórie zničenia je téza, že podstatný obetný úkon spočíva v mystickom obetovaní Krista uskutočnenom dvojitou konsekráciou, nakoľko *vi verborum* pod podobou chleba sa sprítomňuje iba Telo a pod podobou vína iba Krv Krista.

Podľa G. Vasqueza stačí pre koncept relatívnej obety, aby predtým dovŕšená reálna zmena obetného daru bola živo znázornená (*immutatio repraesentativa*). Podľa L. Lessia sú konsekráčne slová schopné *per se* spôsobiť reálne oddelenie Tela a Krvi Kristovej. K tomu však *per accidens* nedochádza následkom neschopnosti utrpenia osláveného Kristovho Tela (*immutatio virtualis*). Podľa L. Billota označenie vnútorného obetného aktu súvisí s povahou obetného úkonu. Na to, čo zodpovedá sviatostnému spôsobu existencie Krista, stačí sviatostné oddelenie jeho Tela a Krvi, ktoré ho predstavuje v určitom vonkajšom stave smrti a zničenia (*immolatio sacramentalis* alebo *mystica*).

V teórii tajomstva (O. Casel) je vyslovená myšlienka, že omša je číselne totožná s historickou obetou na kríži, t. j. že obeta kríža je tajomným spôsobom nad všetkými časmi a dejinami prítomná v omši. Dôkazy zo Svätého písma a Tradície, uvádzané na podporu tejto tajomnej reálnej prítomnosti obety kríža v omši, nie sú presvedčivé. Túto teóriu odmietol v roku 1947 pápež Pius XII. v encyklike „*Mediator Dei*“ (D 2297,2).

b) Teórie oblácie

Teórie oblácie vychádzajú z predpokladu, že zničenie obetného daru, aj keď sa fakticky vyskytuje u väčšiny obetí, nepatrí k podstate obety. Podstatný obetný úkon spočíva jedine v ponúknutí obetného daru Bohu (*oblatio*). Podľa toho spočíva podstata omšovej obety v ponúknutí obety, čo Kristus osobne vykonáva na oltári. Mystické oddelenie Tela a Krvi dvojitou konsekráciou sa potom považuje iba za podmienku ponúknutia obety (početní francúzski teológovia, v novšej dobe: M. Lepin, M. de la Taille; V. Thalhofer, G. Pell, M. Hompel).

V. Thalhofer sa domnieva, že existuje akási Kristova nebeská obeta, v ktorej sa oslávený Kristus neustále obetuje nebeskému Otcovi. Pri konsekrácii vstupuje nebeský Veľkňaz a s ním aj jeho obeta do pozemského časopriestoru. Oddelenými spôsobmi sa navonok viditeľne prejavuje vnútorný obetný akt, totožný s vnútorným obetným aktom pri obete kríža. Východisko tohto vysvetlenia, totiž predpoklad pravej Kristovej nebeskej obety, je však veľmi sporné, pretože k pravej obete nepatrí iba vnútorný, ale aj vonkajší obetný úkon.

M. de la Taille považuje za podstatný obetný úkon ponúknutie obety, pre zmiernu obetu však vyžaduje aj obetné usmrtenie (*immolatio*). Obeta historickej poslednej Večere spočívala vraj v rituálnom ponúknutí obetného daru, ktorý bol ešte len dodatočne usmrtený na kríži. Omšová obeta Cirkvi spočíva v rituálnom ponúknutí obetného daru, ktorý už bol na kríži usmrtený.

3. Zhrnutie

Teórie oblácie právom prikladajú Kristovmu vnútornému obetnému aktu rozhodujúci význam. Pretože však k podstate obety patrí aj vonkajší obetný úkon, v ktorom sa vnútorný obetný úmysel prejaví navonok, vyžaduje sa k podstate Kristovej obety na kríži jeho slobodným rozhodnutím pripustené reálne oddelenie jeho Tela a Krvi. K podstate omšovej obety sa obdobne vyžaduje mystické oddelenie Tela a Krvi Kristovej, spôsobené dvojitou konsekráciou. To je nielen podmienkou prinesenia obetného daru, ale aj podstatnou súčasťou obety. Najväčšiu pravdepodobnosť dosahujú preto ony teórie omšovej obety, ktoré vzájomne spájajú sviatostné mystické usmrtenie dvojitou konsekráciou a Kristov vnútorný obetný akt (N. Gühr, L. Billot, Dr. Diekamp a i.).

Kapitola 3. Účinky a účinnosť omšovej obete

§ 25. Účinky omšovej obety

Obeta sv. omše nie je iba obetou chvály a vd'akyvzdania, ale tiež zmiernou a prosebnou obetou. (De Fide)

Tridentský koncil prehlásil: „*Kto hovorí, že obeta omše je iba obetou chvály alebo vd'akyvzdania, ... ale že nie je zmiernou obetou ... a že sa nemá obetovať za živých alebo zosnulých, za hriechy, tresty, zadosťučinenia a iné potreby, nech je exkomunikovaný.*“ Si quis dixerit, missae sacrificium tantum esse laudis et gratiarum actionis, ... non autem propitiatorium ... neque pro vivis et defunctis, pro peccatis, poenis, satisfactionibus et aliis necessitatibus offerri debere: anathema sit. D 950.

1. Obeta chvály a vd'akyvzdania

Obeta svätej omše je vzhľadom na nekonečnú hodnotu obetného daru a vzhľadom na nekonečnú dôstojnosť primárneho obetujúceho kňaza najvznešenejšou a najdokonalejšou **obetou chvály** (=adorácie) a **vd'akyvzdania** (sacrificium latreuticum et eucharisticum) a ako taká môže byť obetovaná jedine Bohu. Keď Cirkev koná omše ku cti a na pamiatku svätých, neprináša obetu svätým, ale jedine Bohu. Pritom spomína svätých s úmyslom ďakovať Bohu za milosť a slávu, prepožičanú svätým a vzýva svätých o príhovor. D 941, 952. Zvyk sláviť Eucharistiu ku cti mučeníkov na výročie ich umučenia sa objavuje už v 2. stor. Porov. Martyrium Polycarpi 18,3; Cyprián, Ep. 39,3.

V liturgii je vyjadrená chvála Boha a vd'aka za dary stvorenia a vykúpenia predovšetkým v eucharistickej modlitbe (prefácia a kánon). Sv. Justín dosvedčuje: „*Tento (predstavený bratov, t.j. biskup) prijíma (obetné dary) a vzdáva chválu a česť Otcovi všetkého stvoreného v mene Syna a Ducha Svätého a prednáša dlhé vd'akyvzdanie za to, že sme sa stali hodnými týchto darov.*“ (Apol. I 65).

2. Zmierna a prosebná obeta

Omšová obeta ako **zmierna obeta** (sacrificium propitiatorium) spôsobuje odpustenie hriechov a trestov za hriechy; a ako **prosebná obeta** (sacrificium impetratorium) prináša udelenie nadprirodzených a prirodzených darov. Eucharistická zmierna obeta môže byť podľa apoštolskej tradície prinášaná, ako to výslovne vyhlásil Trid. koncil, nielen za živých, ale aj za duše v očistci (ES 1743, 1753). Biblické svedectvo zmierného charakteru omšovej obety sa opiera najmä o Mt 26,28: „*Toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za mnohých*¹⁷² *na odpustenie hriechov.*“ Podľa Heb 5,1 je každý kňaz určený na to, „*aby prinášal dary a obety za hriechy.*“ Jánove akty (2. pol. 2. stor.) už poznajú „*lámanie chleba*“, t.j. slávenie Eucharistie na hrobe zosnulého tretieho dňa po úmrtí (n. 72). Tertulián dosvedčuje zvyk prinášať Eucharistickú obetu za mŕtvych na výročie smrti. De cor. mil. 3: „*Obety za zosnulých prinášame na výročný deň, ako aj v deň ich narodenia.*“ (por. De monog. 10; De exhort. castit. 11). Cyril Jeruzalemský označuje omšovú obetu ako „*obetu zmierenia*“ (thysia hilasmú) a poznamenáva: „*Obetujeme Krista, usmrteného za naše hriechy. Tým uzmierujeme milosrdného Boha za nich (zosnulých) a za nás.*“ Cat. myst. 5.10. Sv. Cyril tiež dosvedčuje, že pri svätej obete sa spomína aj na tých, ktorí potrebujú pomoc a že Božia pomoc sa vyprosuje v rôznych záležitostiach: „*Skrátka, my všetci sa modlíme za všetkých, ktorí potrebujú pomoc a prinášame za nich túto obetu.*“ (ibid. 5 8.) Porov. Augustín, De cura pre mort, ger 1,3, 18,22, Enchir 110, Conf.

§ 26. Účinnosť omšovej obety

1. Účinnosť omšovej obety všeobecne

Svätá omšová obeta je sebaobetovaním Krista, primárneho obetujúceho kňaza a obetou Cirkvi, ktorej bola Eucharistia odovzdaná Kristom ako obeta a sviatosť. D 938. Teda v striktnom zmysle slova

---

¹⁷² Výraz: „za mnohých“ je uvedený v: Písmo sväté. Nový Zákon II. Listy apoštolské a zjavenia sv. Jána apoštola. Nákladom spolku sv. Adalberta (Vojtecha). V Trnave 1914. Citácia je zhodná s textom uvedeným v Ludwig Ott. Fundamentals of Catholic Dogma. V novom preklade Sv. Písma je uvedený: „za všetkých“.

neexistuje žiadna „*súkromná omša*“ (D 944); je to obeta celebrujúceho kňaza a spoluobetujúcich veriacich.

a) Ako **sebaobetovanie Kristovo** pôsobí obeta omše *ex opere operato*; to je nezávisle od mravných kvalít celebrujúceho kňaza a spoluobetujúcich veriacich. Tridentský koncil vyhlásil: „*Toto je tá čistá obeta (Mal 1, 11), ktorá nemôže byť poškrvená nijakou nehodnosťou alebo zlobou tých, čo ju prinášajú.*“ D 939.

b) Ako **obeta Cirkvi** pôsobí omšová obeta *quasi ex opere operato*, pretože Cirkev ako svätá a nepoškrvená nevesta Kristova (Ef 5, 25 n.) je vždy milá Bohu.

c) Ako **obeta celebrujúceho kňaza a spoluobetujúcich veriacich** pôsobí omšová obeta ako každý dobrý skutok *ex opere operantis* podľa stupňa osobnej mravnej dispozície. Summa theol. III. 82,6.

2. Účinnosť zmiernej a prosebnej obety

Podľa náuky Tridentského koncilu sa omšová obeta prináša ako zmierna obeta „*za hriechy, tresty za hriechy a zadosťučinenie*“ (pro peccatis, poenis, satisfactionibus), ako prosebná obeta „*za iné potreby*“ (pro aliis necessitatibus). D 950.

a) Obeta sv. omše bezprostredne nespôsobuje odpustenie hriechov ako sviatosti krstu a pokánia, ale prostredníctvom udelenia milosti k pokániu. Tridentský koncil učí: „*Zmierený touto obetou Pán udeľuje milosť a dar pokánia a odpúšťa previnenia a hriechy, aj keby boli akokoľvek veľké.*“ D 940.

b) Omšová obeta spôsobuje odpustenie časných trestov za hriechy, zostávajúcich po odpustení hriechov a večného trestu, nielen prostredníctvom udelenia milosti k pokániu, ale aj bezprostredne, pretože zadosťučinenie Ježiša Krista bolo Bohu ponúknuté ako náhrada za naše zadosťučinenie, prípadne za utrpenie duší v očistci. Miera trestov za odpustené hriechy sa pre živých riadi podľa stupňa ich dispozície. Dušiam v očistci sa prideluje zadosťučinujúci účinok omšovej obety na spôsob príhovoru (per modum suffragii). Pretože sú

v stave milosti a nekladú žiadnu prekážku, teológovia vo všeobecnosti učia, že sa im neomylné odpúšťa aspoň časť trestov za ich hriechy. Podľa učenia Tridentského koncilu môžu duše v očistci „*dosiahnuť pomoc predovšetkým bohumilou oltárnou obetou.*“ D 983.

c) Obeta sv. omše by síce mala vždy dosiahnuť vyprosenie dobier, lebo sa dovolávame pomoci primárneho obetujúceho kňaza - Krista. Pretože však nie vždy sú dané potrebné podmienky na vypočutie prosby zo strany tých, za ktorých sa prosebná obeta prináša a zo strany vyprosovanej veci, je účinok prosebnej obety v skutočnosti neistý.

§ 27. Hodnota a plody omšovej obety

1. Hodnota omšovej obety

a) **Vnútoraná** hodnota (secundum sufficientiam)

Vnútoraná hodnota obety svätej omše, teda jej osobitná dôstojnosť a účinná sila sama osebe (in aetu primo), je nekonečná vzhľadom na nekonečnú dôstojnosť obetného daru a primárneho obetujúceho kňaza.

b) **Vonkajšia** hodnota (secundum efficaciam)

Ako obeta chvály a vd'akyvzdania je omšová obeta tiež čo do svojej vonkajšej hodnoty, t.j. čo do svojho vonkajšieho účinku, nekonečná, pretože účinky klaňania a vd'akyvzdania sa bezprostredne vzťahujú na Boha, ktorý ako nekonečná bytosť môže tento nekonečný účinok prijať.

Ako zmierna a prosebná obeta má obeta sv. omše konečnú vonkajšiu hodnotu, pretože účinky zmierenia a prosieb sa vzťahujú na ľudí, ktorí ako stvorenia môžu prijať iba konečný účinok. Z toho sa vysvetľuje cirkevná prax prinášať častejšie obetu svätej omše na ten istý úmysel.

Zatiaľ čo vonkajšia zmierna a prosebná hodnota omšovej obety je intenzívne, t.j. podľa miery účinku, konečná, extenzívne, t.j. podľa počtu možných účastníkov a podľa pravdepodobného názoru (Cajetan a i.) je nekonečná (indefinitívna). Ako všetci teológovia pripúšťajú, úžitok

obety, ktorý patrí všetkým veriacim (*fructus generalis*), sa nezmenšuje ak vzrastá počet veriacich. Práve tak sa nezmenšuje úžitok obety, patriaci celebrujúcemu kňazovi a spoluobetujúcim veriacim (*fructus specialissimus*), ak koncelebruje viac kňazov spoločne a ak je prítomný väčší počet veriacich na obete omše.

Analogicky možno predpokladať, že úžitok obety pripadajúci tým, za ktorých sa obetuje (*fructus specialis*), nie je menší, keď sa obetuje za viacero osôb. Keďže každý účastník dostáva len konečné ovocie obety zodpovedajúce jeho dispozíciám, nekonečná plnosť požehnaní Kristovej obety sa nemôže vyčerpať.

Naopak, mnohí teológovia učia, že Boh pevne stanovil pre každú sv. omšu obmedzenú mieru *fructus specialis*. Takže sa tento *fructus specialis* zmenšuje, ak je rozdelený na viacerých príjemcov. Existenciu takého Božského ustanovenia sa snažia dokázať z cirkevnej praxe, že obeta svätej omše sa prináša aj za jednotlivé osoby a v záležitostiach jednotlivcov.

2. Plody omšovej obety

Pod pojmom plody omšovej obety sa rozumejú účinky, ktoré vytvára omšová obeta ako zmierna a prosebná obeta *ex opere operato*: zmierne, zadost'činiace a prosebné úžitky. Od čias Scota sa rozlišujú trojaké úžitky:

a) Všeobecný omšový úžitok (*fructus generalis*). Ten prináša úžitok celej Cirkvi, žijúcim veriacim a dušiam v očistci, nezávisle od úmyslu celebrujúceho kňaza, lebo každá omšová obeta je obetou Cirkvi (D 944). Porov. modlitby ofertoria.

b) Osobitný omšový úžitok (*fructus specialis, ministerialis, medius*). Prináša úžitok tým osobám, či žijúcim alebo zomrelým, za ktoré sa zvláštnym spôsobom prináša (aplikuje) omšová obeta.

Prinesenie obety svätej omše za určité osoby dokazujú už Tertulián (*De monog.* 10), sv. Cyprián (*Ep.* 1,2), sv. Augustín (*Conf.* IX 12 n.). Pius VI. odmietol tvrdenie pseudosynody z Pistoie (1786), ktorá

v učení, že kňaz môže prideliť plody obety, komu chce, videla zásah do Božích práv a ktorá popierala, že darcovia príspevkov dostávajú osobitné plody obety. D 1530; CIC 809. Porov. modlitby Memento

c) Osobný omšový úžitok (*fructus specialissimus sive personalis*). Prináša úžitok celebrujúcemu kňazovi ako služobníkovi a zástupcovi primárneho obetujúceho kňaza Ježiša Krista a spoluobetujúcim veriacim.

Keďže obeta svätej omše nepôsobí mechanicky tak ako sviatosti, prijatie ovocia obety si vyžaduje určité morálne dispozície a miera prijatého ovocia závisí od kvality týchto dispozícií. (porov. D 799).